

Codzienne Życie w Irlandii

Przewodnik dla nowoprzybyłych

CROSSCARE

Emigrant Advice jest
programem Crosscare

W czasie powstawania tej broszury (lipiec 2006) informacje w niej zawarte były aktualne. Uaktualniona wersja będzie dostępna na stronie: www.emigrantadvice.ie

Codzienne Życie w Irlandii

Przewodnik dla nowoprzybyłych

Emigrant Advice

Spis Treści

	Wstęp	4
	Podziękowania	7
	Ważne Wskazówki	8
1	Zakwaterowanie <i>{Accommodation}</i>	10
2	Szukanie Pracy <i>{Finding a job}</i>	27
3	Podatki i Bankowość <i>{Taxes and Banking}</i>	37
4	Prawa Pracownicze Oraz BHP <i>{Employment Rights and Safety at Work}</i>	49
5	Ochrona Zdrowia <i>{Healthcare}</i>	89
6	Formy Pomocy Socjalnej <i>{Social Welfare Benefits and Entitlements}</i>	106

7	Emerytury <i>{Pensions}</i>	181
8	Edukacja <i>{Education}</i>	198
9	Transport Publiczny <i>{Public Transport}</i>	210
10	Kierowanie Pojazdem w Irlandii <i>{Driving in Ireland}</i>	212
11	Głosowanie w Irlandii <i>{Voting in Ireland}</i>	234
12	Rasizm i Dyskryminacja <i>{Racism and Discrimination}</i>	238
	Wykaz Skrótów	247
	Dane Kontaktowe	250

Wstęp

Historia irlandzkiej emigracji sięga wiele lat wstecz, podobnie jak jeden z projektów Crosscare (Biuro Pomocy Socjalnej Diecezji Dublińskiej) Emigrant Advice ma długą historię pomocy emigrantom irlandzkim. Dziś Irlandia bardzo się zmieniła i Emigrant Advice pomaga teraz nowym przybyszom osiedlającym się w Irlandii. Nasze doświadczenia z pracy z potencjalnymi emigrantami, emigrantami powracającymi do ojczyzny oraz nowymi imigrantami pokazują, jaką wagę ma wiedza o kraju docelowym przed wyjazdem z ojczyzny.

Codzienne życie w Irlandii omawia szereg tematów uporządkowanych w następujący sposób:

- Zakwaterowanie
- Szukanie pracy
- Podatki i bankowość
- Prawa pracownicze oraz BHP
- Ochrona Zdrowia
- Formy pomocy socjalnej
- Emerytury

- Edukacja
- Transport publiczny
- Kierowanie pojazdem w Irlandii
- Głosowanie w Irlandii
- Rasizm i dyskryminacja

Cele tej publikacji są następujące:

Jako źródło informacji – przed wyjazdem, by móc ocenić, czy przyjazd do Irlandii jest odpowiednim wyborem dla Ciebie, a jeśli zdecydujesz się na przyjazd, byś wiedział jak się do niego solidnie przygotować.

Jako źródło informacji, które pomoże przebrnąć Ci przez pierwsze, niepewne kilka tygodni lub miesięcy pobytu w Irlandii.

jako źródło informacji ogólnych na temat Twoich praw i przysługujących świadczeń.

jako źródło informacji, które pomaga w integracji oraz włączaniu się nowych przybyszów w nurt społeczeństwa irlandzkiego.

Codzienne życie w Irlandii, jako źródło, służy wielu celom. Można z niego skorzystać przed wyjazdem, w czasie przenosin oraz już w czasie pobytu. Jeśli myślisz o tym, by przyjechać do Irlandii, prosimy byś skorzystał z tego przewodnika. Jeśli zdecydujesz się przyjechać, weź go ze sobą, gdyż może on się okazać przydatnym źródłem informacji, kiedy już tu przybędziesz i na długo potem.

Jeśli nie jesteś obywatelem Unii Europejskiej lub obywatelem Norwegii, Islandii, Lichtensteinu lub Szwajcarii, nie posiadasz automatycznego pozwolenia na pracę w Irlandii. By dowiedzieć się więcej na ten temat, sprawdź w rozdziale *Szukanie pracy*.

Podziękowania

Chcielibyśmy podziękować następującym osobom oraz organizacjom za ich wkład w powstanie tego poradnika:

Cały personel CentreCare, Sheila Hades, Breege Keenan, Kevin Glackin z SIPTU, Deidre Casey oraz pracownicy Citizens Information Centre, O'Connell St. in Dublin, NCCRI oraz Polish Information and Cultural Centre Dublin Ltd.

Emigrant Advice jest jednym z projektów Crosscare Biura Pomocy Socjalnej Diecezji Dublińskiej.

Chcielibyśmy podziękować także Ministerstwu Spraw Socjalnych i Rodzinnych, Crosscare oraz NCCRI oraz firmie Western Union za sponsorowanie tej publikacji.

Ważne Wskazówki

- Pamiętaj, kup bilet powrotny – jeśli Twoje plany w Irlandii się nie powiedzą, będziesz miał "polisę ubezpieczeniową" w postaci biletu powrotnego (zanim skończą Ci się pieniądze)
- Życie w Irlandii jest bardzo drogie. Zanim wyjedziesz ze swojego kraju, dobrze jest mieć na początek wystarczającą sumę pieniędzy. Sprawdź w rozdziale Zakwaterowanie szacunkowe ceny mieszkań w Dublinie
- Miej świadomość tego, że dzięki dobremu poziomowi angielskiego Twoje szanse na pracę wzrastają. Jeśli nie mówisz dobrze po angielsku, możesz mieć problemy ze znalezieniem pracy
- Weź ze sobą dane kontaktowe swoich krewnych i przyjaciół, którzy już są w Irlandii. W tej broszurze znajdziesz też dane kontaktowe kilku organizacji, które mogą okazać się pomocne
- Zaraz po przybyciu do Irlandii złóż podanie o wydanie numeru PPS. Patrz rozdział Szukanie pracy, by uzyskać dalsze informacje
- Bądź świadomy swoich praw w zakresie zatrudnienia. W celu uzyskania dalszych informacji patrz rozdział Prawa pracownicze i BHP

- Weź ze sobą CV po angielsku, listy referencyjne oraz świadectwa swoich kwalifikacji
- Weź ze sobą przynajmniej dwa dowody tożsamości, np. paszport, prawo jazdy lub dowód osobisty
- Weź ze sobą przynajmniej dwa dowody tożsamości, np. paszport, prawo jazdy lub dowód osobisty.

Jeśli pochodzisz z kraju Unii Europejskiej, powinieneś przed wyjazdem wystąpić o Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego. Obywatele polscy powinni odwiedzić oddział NFZ w swoim miejscu zamieszkania, aby dowiedzieć się więcej, lub sprawdzić na stronie www.nfz.gov.pl

Jeśli pochodzisz z kraju Unii Europejskiej, powinieneś otrzymać następujące formularze z biura pomocy społecznej w kraju, z którego wyjeżdżasz – **E104** oraz **E301**. Formularze te mogą być pomocne w otrzymaniu wsparcia socjalnego, jeśli stracisz pracę lub zachorujesz podczas pobytu w Irlandii. Sprawdź w działach Świadczenia dla szukających pracy oraz *Świadczenia chorobowe* w rozdziale *Formy Pomocy Socjalnej*.

Zakwaterowanie

{Accommodation}

ZAKWATEROWANIE TYMCZASOWE

Bardzo dobrym krokiem jest załatwienie sobie mieszkania przed przyjazdem do Irlandii. Jeśli nie jesteś w stanie znaleźć sobie stałego miejsca zamieszkania w przystępnej cenie zanim przyjedziesz do Irlandii, powinieneś przynajmniej spróbować załatwić sobie mieszkanie "przejściowe". Schroniska są zwykle najtańszą formą zakwaterowania tymczasowego, a także niektóre hoteliki oferujące nocleg i śniadanie ('B & Bs').

Łóżko w schronisku w Dublinie może kosztować pomiędzy €10 a €25 za noc, w zależności od wielkości pokoju, pory roku (latem jest więcej zainteresowanych) oraz dnia tygodnia (w weekendy też jest więcej chętnych). By uzyskać dokładniejsze informacje na temat cen, sprawdź na stronach internetowych, które prezentujemy poniżej.

Jeśli nie możesz załatwić zakwaterowania zanim wyjedziesz z domu, powinieneś chociaż przygotować sobie listę miejsc, gdzie będziesz się o nie starał. Poniższe wskazówki mogą okazać się przydatne w momencie rezerwacji zakwaterowania lub szukania listy miejsc oferujących zakwaterowanie w Irlandii.

Powinieneś posiadać przy sobie wystarczającą ilość środków pieniężnych, które pozwolą Ci zamieszkać tymczasowo, zanim nie znajdziesz czegoś na stałe. Musisz mieć świadomość tego, iż mimo faktu, że znalazłeś pracę, może minąć kilka tygodni zanim dostaniesz pierwszą wypłatę. Powinieneś więc wziąć ze sobą jak najwięcej oszczędności.

Niektórzy z przybywających mają problemy z uzyskaniem numeru PPS (Osobisty Numer Usług Publicznych - Personal Public Service – patrz w dziale Szukanie pracy, jeśli chcesz uzyskać więcej szczegółów na ten temat), ponieważ nie mają stałego miejsca zamieszkania. Jednym z wymogów procedury uzyskania numeru PPS, jest posiadania stałego adresu. Nie wszystkie schroniska będą chciały wydać takie zaświadczenie.

www.goldenpages.ie jest internetową książką telefoniczną firm w Irlandii. Jeśli szukasz mieszkania w określonej części Irlandii, możesz szukać według różnych kategorii „Schroniska- turystyczne” lub hoteliki B&B”.

Możesz także sprawdzić strony www.hostelireland.com, www.hostels-ireland.com oraz www.isaacs.ie

BEZDOMNOŚĆ

Niestety niektóre osoby, które zdecydowały się wyemigrować do Irlandii w ostatnich latach, w chwili obecnej są bezdomne. Stało się tak z kilku powodów:

- Trudności ze znalezieniem pracy w Irlandii
- Wysokie koszty życia w Irlandii
- Trudności ze znalezieniem odpowiedniego mieszkania w Irlandii
- Brak odpowiednich funduszy podczas szukania pracy i mieszkania.

Jeśli jesteś bezdomnym w Dublinie, możesz zadzwonić pod darmowy numer 1800 724 724. Być może będziesz uprawniony do otrzymania pomocy Community Welfare Services (Centrum Pomocy Socjalnej) 77 Upper Gardiner St. Dublin 1.

Bądź przygotowany na ewentualność, że nie znajdziesz pracy i odpowiedniego zakwaterowania, a pieniądze się już wyczerpią. Zawsze dobrze jest mieć bilet powrotny do domu, a także dane kontaktowe przyjaciół lub krewnych mieszkających w Irlandii.

Jeśli jesteś bezdomnym w Dublinie, możesz sprawdzić tę stronę:

www.centrecare.ie/maps/list.asp

Mapę dostępną na tej stronie internetowej można także uzyskać w:

Centrecare

Przy

1 Cathedral St.

Dublin 1

Telefon: + 353 1 872 6775

Kiedy klikniesz na nazwy różnych usług, na tej mapie pojawiają się symbole, które wyjaśniają, jakie usługi są oferowane:

Ośrodki, które zapewniają tanią lub darmową żywność

Schroniska dla bezdomnych

Ośrodki dzienne, które oferują porady

Usługi zdrowotne

Informacje oraz porady dotyczące bezdomności oraz zamieszkania.

ZAKWATEROWANIE WYNAJMOWANE PRYWATNIE

Jak znaleźć prywatne mieszkania do wynajęcia w Irlandii?

Prywatnych mieszkań do wynajęcia możesz szukać w lokalnych gazetach, agencjach nieruchomości oraz na stronach internetowych, takich jak:

- www.daft.ie
- www.let.ie
- www.myhome2let.ie

Jakość oferowanych mieszkań jest różna, więc najlepiej je obejrzeć przed podpisaniem jakichkolwiek dokumentów.

W jaki sposób płaci się za wynajmowane mieszkania?

Czynsz najmu płaci się zwykle co miesiąc z góry, a dodatkowo na początku wymagana jest kaucja w wysokości kwoty jednego lub dwu czynszów.

Ile kosztuje wynajęcie mieszkania?

Ceny wynajmu różnią się w zależności od części Irlandii, w której chcesz zamieszkać. Dublin jest najdroższym miastem w Irlandii, jeśli chodzi o wynajem nieruchomości. Ceny w samym Dublinie także będą się różniły w zależności od części miasta, a podane poniżej kwoty są uśrednione na podstawie cen z 2006 roku:

trypokojowy dom w Dublinie – ceny zaczynają się od €1,200 za miesiąc,

pokój w domu dzielonym z innymi w Dublinie – ceny zaczynają się od €300 za miesiąc w górę.

Szacunki te nie obejmują innych dodatkowych kosztów takich jak prąd, gaz oraz telefon.

Co to jest książka najmu?

Książka najmu to dokument, w którym zapisywane są wszystkie szczegóły umowy najmu oraz płatności czynszu dokonane przez Ciebie. Prawo wymaga od Ciebie posiadania takiej książki. Zwykle jest to mała książeczka, ale może być też prowadzona w innej formie, pod warunkiem, że zawiera wszystkie niezbędne szczegóły.

Twoja książka najmu powinna zawierać następujące informacje:

- Adres wynajmowanej nieruchomości
- Nazwisko właściciela oraz jego adres lub dane agencji działającej w jego imieniu
- Twoje nazwisko
- Datę rozpoczęcia umowy najmu
- Czas trwania umowy najmu
- Kwotę zapłaconej kaucji
- Kwotę czynszu i informację, jak ma być on płacony
- szczegóły wszystkich innych płatności, np. ogrzewania, telewizji kablowej, itp
- oświadczenie dotyczące podstawowych praw i obowiązków właściciela i wynajmującego
- listę wszystkich mebli oraz urządzeń, które należą do właściciela nieruchomości.

Czy możliwe jest uzyskanie pomocy finansowej na zapłacenie za wynajmowaną nieruchomość?

Jeśli korzystasz z pomocy społecznej lub jesteś na kursie organizowanym przez FÁS (Państwowe Centrum Doskonalenia Zawodowego) możesz kwalifikować się do uzyskania dodatku mieszkaniowego. Więcej informacji można uzyskać od pracownika pomocy społecznej (CWO – Community Welfare Officer) w lokalnej przychodni. Patrz też część 4 działu Formy Pomocy Socjalnej.

Jeśli mieszkasz w wynajętej nieruchomości i płacisz podatek dochodowy (PAYE) w Irlandii możesz ubiegać się o ulgę podatkową pokrywającą część czynszu. W celu złożenia podania, musisz wypełnić formularz **Rent 1**, który można uzyskać w miejscowym urzędzie skarbowym lub na stronie www.revenue.ie

Co mogę zrobić, jeśli mam problem z moim mieszkaniem lub jeśli istnieją jakieś kwestie sporne między mną a właścicielem mieszkania?

Jeśli nie jesteś w stanie rozwiązać problemu bezpośrednio z właścicielem, możesz skontaktować się z organizacjami takimi jak Centrecare czy Threshold. Centrecare oraz Threshold, które oferują porady, informacje i zajmują się obroną praw wynajmujących.

Centrecare

1 Cathedral St.
Dublin 1

Telefon: + 353 1 872 6775 / + 353 1 874 6915

Strona internetowa: www.centrcare.ie

Threshold Head Office

21 Stoneybatter
Dublin 7

Telefon: + 353 1 678 6096

Strona internetowa: www.threshold.ie

Threshold świadczy także swoje usługi w Clonmel, Cork, Dundalk, Galway, Limerick i Tralee.

W jaki sposób mogę sprawdzić, czy osoba podająca się za właściciela mieszkania rzeczywiście nim jest?

Możesz skontaktować się z Biurem Najemców Prywatnych (Private Residential Tenancies Board - PRTB). Wszyscy najemcy muszą się zarejestrować w Biurze, które także zajmuje się rozwiązywaniem sporów pomiędzy wynajmującymi i właścicielami. Jeśli zadzwonisz do Biura i podasz adres nieruchomości, otrzymasz informację, czy jest ona zarejestrowana czy nie.

Private Residential Tenancies Board

Canal House

Canal Road

Dublin 6

Telefon: + 353 1 888 2960

Fax: + 353 1 888 2819

Strona internetowa: www.prtb.ie

MIESZKANIA KOMUNALNE***Co to są mieszkania komunalne?***

Mieszkania komunalne są to nieruchomości, które zapewniają lokalne władze w Irlandii. Są one główną instytucją zapewniającą mieszkania dla ludzi, których nie stać na kupno własnego lokum. Mieszkania komunalne są też znane pod nazwą mieszkań socjalnych, gminnych oraz społecznych.

Jak można ubiegać się o mieszkanie komunalne?

Należy złożyć podanie do władz lokalnych. Władze lokalne muszą zatwierdzić Twoje podanie i wtedy wpiszą Cię na listę oczekujących. Przy rozpatrywaniu podania bierze się pod uwagę twój dochód, liczbę członków rodziny i ich stan zdrowia oraz inne czynniki.

Zanim złożysz podanie, musisz już zamieszkiwać w Irlandii. Zależnie od części regionu, możesz czekać nawet kilka lat na mieszkanie komunalne. Listy oczekujących są długie, a mieszkań jest mało. Jeśli dobrowolnie opuścisz mieszkanie komunalne w Irlandii, Wielkiej Brytanii lub w innym kraju, władze irlandzkie nie mają już obowiązku zapewnienia Ci mieszkania.

Czy za mieszkania komunalne muszę płacić?

Tak. Władze lokalne ustalają wysokość czynszu w zależności od Twojej obecnej sytuacji i osiąganego dochodu.

PLAN WSPÓLNEJ WŁASNOŚCI NIERUCHOMOŚCI***Co to jest „Plan wspólnej własności nieruchomości”?***

Plan wspólnej własności nieruchomości” kierowany jest do ludzi w Irlandii, których nie stać na kupno własnego domu. Pozwala on na kupno nieruchomości wspólnie z władzami lokalnymi. Płacisz odsetki od kredytu za tę część nieruchomości, której Ty jesteś właścicielem i jednocześnie płacisz czynsz za część nieruchomości, która należy do władz lokalnych.

W jaki sposób kwalifikuje się osoby do „Planu wspólnej własności nieruchomości”?

Będziesz się kwalifikował do złożenia podania o udział w planie jeśli:

- Potrzebujesz mieszkania, a Twój dochód odpowiada wymogom

LUB

- Jesteś zarejestrowany na liście oczekujących na mieszkanie komunalne

LUB

- Wynajmujesz mieszkanie od władz lokalnych lub wynajmowałeś mieszkanie od władz lokalnych, a teraz chcesz kupić prywatne mieszkanie i zwrócić obecne władzom lokalnym lub
- Wynajmujesz mieszkanie przez ponad rok od spółdzielni, która korzysta z Programu Pożyczkowego (Capital Loan Scheme) i chcesz kupić własne mieszkanie i zwrócić obecne spółdzielni.

Czy mogę sprzedać swój dom kupiony dzięki „Planowi wspólnej własności nieruchomości”?

Tak. Możesz sprzedać swój dom, kiedy tylko zechcesz. Władze lokalne będą miały prawo do części jego wartości, której są właścicielem.

Gdzie mogę uzyskać szczegółowe informacje na temat „Planu wspólnej własności nieruchomości”?

Dalsze informacje można uzyskać od władz lokalnych w dzielnicy, w której chcesz kupić dom. Pełna lista władz lokalnych dostępna jest w książce telefonicznej lub też można ją uzyskać poprzez kontakt z Ministerstwem Ochrony Środowiska, Dziedzictwa oraz Samorządności + 353 1 888 2000.

PROGRAM MIESZKAŃ DOSTĘPNYCH

Co to jest „Program mieszkań dostępnych”?

Program Mieszkań Dostępnych ma pomóc osobom z niskimi dochodami w kupnie domu. Władze lokalne ogłaszają w lokalnej prasie informacje o domach na sprzedaż, które są dostępne w tym programie.

Jak mogę zakwalifikować się do „Programu mieszkań dostępnych”?

Będziesz mógł ubiegać się o udział w programie jeśli:

- Potrzebujesz mieszkania, a Twój dochód spełnia określone wymogi

LUB

- Jesteś zarejestrowany na liście oczekujących na mieszkanie komunalne

LUB

- Wynajmujesz mieszkanie od władz lokalnych lub wynajmowałeś mieszkanie od władz lokalnych, a teraz chcesz kupić prywatne mieszkanie i zwrócić obecne władzom lokalnym

LUB

- Wynajmujesz mieszkanie przez ponad rok od spółdzielni, która korzysta z Programu Pożyczkowego (Capital Loan Scheme) i chcesz kupić własne mieszkanie i zwrócić obecne spółdzielni.

Czy mogę sprzedać dom, który kupiłem dzięki „Programowi mieszkań dostępnych”?

Jeśli sprzedasz dom w ciągu pierwszych 20 lat, będziesz musiał zapłacić władzom lokalnym pewien procent od sprzedaży. Jeśli sprzedasz dom po 20 latach jesteś automatycznie zwolniony z tej opłaty.

Gdzie mogą uzyskać dalsze informacje na ten temat?

Jeśli chcesz uzyskać dalsze informacje na ten temat skontaktuj się z władzami lokalnymi w swoim miejscu zamieszkania (pełna lista władz lokalnych dostępna jest w książce telefonicznej) lub z Ministerstwem Ochrony Środowiska, Dziedzictwa oraz Samorządności.

Telefon: + 353 1 888 2000

Strona Internetowa: www.envIRON.ie

KUPNO DOMU***Ile kosztuje kupno domu w Irlandii?***

Ceny domów w Irlandii wzrosły dramatycznie od połowy lat 90-tych. Różnią się one w zależności od lokalizacji. Dział sprzedaży na stronie www.daft.ie jest zwykle dobrym wyznacznikiem cen domów w całej Irlandii. Inne użyteczne strony internetowe to: www.propertyireland.ie & www.propertyladder.ie i www.myhome.ie. W celu uzyskania informacji na temat wysokości cen domów, możesz się także skontaktować z agencjami nieruchomości.

Jak dostać pożyczkę na kupno domu w Irlandii?

Pożyczkę można otrzymać z banku, kasy mieszkaniowej lub pośredników pożyczkowych. Odsetki od kredytu różnią się i mogą być stałe lub zmienne. Aby znaleźć najlepszy produkt, będziesz musiał poświęcić dużo swojego czasu.

Jakie inne koszty wiążą się z kupnem domu?

Kupując dom, musisz liczyć się z wieloma dodatkowymi kosztami. W zależności od ceny i wielkości domu będziesz musiał zapłacić podatek, nazywany opłatą skarbową (Stamp Duty). W większości przypadków będziesz musiał zapłacić adwokatowi 1% ceny zakupu. Jeśli potrzebujesz dalszych informacji na temat kosztów zakupu domu w Irlandii, powinieneś skontaktować się z:

I.A.V.I. (Institute of Auctioneers and Valuers in Ireland)

38 Merrion Square
Dublin 2

Telefon: + 353 1 661 1794

Strona Internetowa: www.iavi.ie

Szukanie pracy

{Finding a job}

02

Szukanie Pracy

Jeśli NIE pochodzisz z jednego z krajów Unii Europejskiej, Norwegii, Islandii, Lichtensteinu, nie posiadasz automatycznego pozwolenia na pracę w Irlandii. Szczegóły odnośnie trybu ubiegania się o pozwolenie na pracę w Irlandii, jeśli nie jesteś obywatelem jednego z wyżej wymienionych krajów, można uzyskać:

Ministerstwie Handlu, Pracy i Przedsiębiorczości

Zadzwoń pod numer: + 353 1 631 2121

LUB WEJDŹ NA

Stronę internetową: www.entemp.ie/sitemap/internationalworkers

LUB

Stronę internetową: www.entemp.ie

Jeśli nie jesteś pewny, czy masz prawo legalnie pracować w Irlandii, możesz skontaktować się z kilkoma organizacjami pozarządowymi, które oferują bezpłatną i poufną poradę - należą do nich Emigrant Advice, the Immigrant Council of Ireland oraz Migrant Rights Centre Ireland. Na końcu tej broszury można znaleźć dane kontaktowe tych organizacji.

Gospodarka Irlandii wzrastała w gwałtownym tempie pod koniec lat 90-tych i na początku nowego wieku. Jednakże nie można przyjeżdżać do Irlandii z nastawieniem, iż łatwo będzie zdobyć pracę. Bezrobocie wciąż jest codziennym problemem w Irlandii. Bądź świadomy faktu, że im lepszy jest poziom Twojego angielskiego, tym lepsze masz szanse na znalezienie pracy w Irlandii.

Chcę znaleźć pracę w Irlandii, jak mam się do tego przygotować?

- Przygotuj aktualne CV w języku angielskim
- Skorzystaj z osobistych kontaktów w Irlandii, np. przyjaciół lub krewnych, którzy będą mogli Ci pomóc w szukaniu odpowiedniej pracy
- Poproś swoich obecnych i poprzednich pracodawców o referencje
- Zabierz ze sobą wszelkie dokumenty potwierdzające Twoje kwalifikacje
- Weź swoje prawo jazdy.

Mam kwalifikacje zdobyte poza Irlandią – czy te kwalifikacje będą honorowane przez pracodawców w Irlandii?

Zależać to będzie od typu tych kwalifikacji i kraju, gdzie zostały

zdobyte. O uznanie w Irlandii swoich kwalifikacji można się ubiegać w Państwowej Radzie Kwalifikacyjnej (National Qualifications Authority). W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z:

Qualifications Recognition Ireland

National Qualifications Authority of Ireland
5th Floor Jervis House
Jervis St.
Dublin 1

Telefon: + 353 1 887 1500

Fax: + 353 1 887 1595

Email: info@qualificationsrecognition.ie

Strona internetowa: www.qualificationsrecognition.ie

Jaka jest pierwsza rzecz, którą powinienem zrobić po przybyciu do Irlandii, jeśli chcę znaleźć pracę?

Powinieneś złożyć podanie o wydanie numeru PPS – Osobistego Numeru Usług Publicznych (Personal Public Service – PPS) Numer PPS jest numerem referencyjnym, który pomaga w dostępie do pomocy socjalnej oraz świadczeń zdrowotnych oraz informacji z instytucji użytku publicznego w Irlandii, takich jak Ministerstwo Spraw Socjalnych i Rodzinnych, Urząd Skarbowy oraz Zarząd Opieki Zdrowotnej.

Numer PPS będzie potrzebny Twojemu pracodawcy, by opłacić podatek oraz składki na ubezpieczenia społeczne w Twoim imieniu.

UWAGA

Nie polegaj w tym względzie na swoim pracodawcy. Jest to Twój obowiązek. Niektóre osoby, które przybyły do Irlandii zaufały swoim pracodawcom w kwestii załatwienia numeru PPS. Zdarzyły się już przypadki, że pracodawca tego nie zrobił i nie opłacał ani podatku ani nie odprowadzał składek na ubezpieczenie społeczne.

Jak się ubiegać o numer PPS?

Aby złożyć podanie o wydanie numeru PPS, musisz skontaktować się z miejscowym biurem pomocy społecznej. W celu uzyskania danych kontaktowych najbliższego biura, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych – Department of Social and Family Affairs, Information Services, Oisín House, 212-213 Pearse St., Dublin 2.

Telefon: + 353 1 874 8444

Jeśli masz dostęp do Internetu, lista biur dostępna jest na stronie: www.welfare.ie

Jakich dokumentów potrzebuję, żeby ubiegać się o numer PPS?

Aby otrzymać numer PPS, będziesz musiał wypełnić formularz oraz przedstawić dowód tożsamości. Potrzebne będą także następujące dokumenty:

- paszport lub dowód osobisty (lub karta imigracyjna dla obywateli spoza Europejskiego Obszaru Gospodarczego)
- potwierdzenie swojego adresu zamieszkania w Irlandii, w postaci rachunku (za telefon, gaz, prąd itp.) lub umowę najmu, list od właściciela tymczasowo wynajmowanej nieruchomości też jest czasami honorowany.

Niektóre osoby miały problemy ze zdobyciem numeru PPS, ponieważ mieszkaly w schroniskach turystycznych. Jednym z wymogów procedury ubiegania się o numer PPS, jest posiadanie potwierdzenia adresu zamieszkania. Nie wszystkie schroniska będą chciały wydać takie potwierdzenie.

Ile czasu zajmuje zdobycie numeru PPS?

Zwykle trwa to około 10 dni od momentu złożenia podania.

Kiedy mogę rozpocząć szukać pracy?

FÁS jest państwowym urzędem ds. doskonalenia zawodowego oraz

zatrudnienia. Po przyjeździe do Irlandii, powinieneś zarejestrować się w FÁS, jest to możliwe także przez Internet. W celu uzyskania dalszych informacji, wejdź na stronę www.fas.ie lub zadzwoń do lokalnego oddziału FÁS, kiedy przybędziesz już do Irlandii. Lista biur FÁS dostępna jest na tej samej stronie internetowej.

Możesz też sprawdzić dział ogłoszeń w gazetach takich jak: The Irish Times i The Irish Examiner (specjalny dodatek z ogłoszeniami wychodzi w piątki), The Sunday Independent, The Evening Herald oraz w gazetach lokalnych.

Następujące strony internetowe również publikują ogłoszenia o pracę:

- www.jobfinder.ie
- www.jobfinder.ie
- www.monster.ie
- www.irelandhiring.ie
- www.hays.ie
- www.loadzajobs.ie
- www.activelink.ie

Czy mam prawo do pomocy socjalnej w trakcie szukania pracy?

Będzie to zależało od wielu czynników. Najpierw przeczytaj rozdział „Warunek stałego pobytu” (‘Habitual Residence Condition’) w rozdziale Formy Pomocy Socjalnej.

Jeśli już pracowałeś w Irlandii i opłacałeś składki PRSI, być może masz prawo do zasiłku dla bezrobotnych (Jobseeker’s Benefit), zasiłku dla szukającego pracy (Jobseeker’s Allowance) lub specjalnej pomocy socjalnej (Supplementary Welfare Allowance) (patrz dział Formy Pomocy Socjalnej, by uzyskać więcej informacji na ten temat). Jeśli nie pracowałeś w Irlandii i nie opłacałeś składek PRSI (patrz Wykaz skrótów), możesz mieć prawo do jednorazowego zasiłku przyznawanego w przypadkach specjalnych (Exceptional or Urgent Needs Payment).

Na jaką pomoc mogę liczyć, w momencie szukania pracy?

Możesz liczyć na pomoc poprzez różne programy szkoleniowe. Skontaktuj się z miejscowym biurem FÁS lub Lokalną Agencją Pracy (LES).

Kiedy już zdobędę pracę, w jaki sposób mogę się upewnić, że podatki za mnie odprowadzane są zgodnie z prawem?

Od samego początku ważne jest, by sprawy podatkowe były

prowadzone poprawnie i aby nowy pracodawca potrzącał z Twojej pensji zaliczki na podatek w odpowiedniej kwocie. Aby tak się stało, potrzeba dwóch rzeczy:

- Podaj swojemu pracodawcy swój numer PPS. Numer ten jest Twoim numerem identyfikacyjnym dla różnych instytucji świadczących usługi publiczne w Irlandii. Twój pracodawca powinien wtedy dać znać urzędowi skarbowemu, że zacząłeś pracę i że jest on teraz Twoim pracodawcą. Dobrze jest sprawdzić samemu, czy Twój pracodawca dopełnił tego wymogu.
- Złóż podanie o przyznanie kredytu podatkowego. Będziesz w tym celu musiał wypełnić formularz (formularz nosi nazwę 12A – Podanie o Przyznanie Certyfikatu Kredytów Podatkowych). Formularz ten można otrzymać w każdym urzędzie podatkowym oraz na stronie: www.revenue.ie

Aby zarówno pracodawca, jak i urząd skarbowy mieli czas na załatwienie wszystkich formalności przed pierwszą wypłatą, należy wymienione powyżej czynności wykonać od razu po przyjęciu oferty pracy (nawet, jeśli jest to praca tymczasowa lub wakacyjna).

Co zrobić, jeśli podejrzewam, że mój pracodawca nie płaci składek PRSI i nie odprowadza za mnie podatku?

Twój pracodawca jest zobowiązany prawem, by wręczyć Tobie odcinek wypłaty, na którym widnieją szczegóły dotyczące zapłaconego podatku i składek PRSI dokonanych w Twoim imieniu.

W celu uzyskania dalszych informacji na ten temat, patrz dział *Podatki i bankowość* oraz *Prawa pracownicze* oraz BHP.

Jaką pomoc mogę uzyskać, jeśli chcę otworzyć własną firmę w Irlandii?

W takiej sytuacji możesz uzyskać porady od kilku organizacji. W celu znalezienia listy takich instytucji, skontaktuj się z Ministerstwem Handlu, Pracy oraz Przedsiębiorczości – Department of Enterprise, Trade and Employment, Adelaide Rd., Dublin 2.

Telefon: + 353 1 661 4444

LUB SZUKAJ NA

Stronie: www.entemp.ie

Możesz także sprawdzić strony:

- www.equalemerge.ie, www.enterprise-ireland.ie, www.basis.ie

Podatki i Bankowość

{Taxes and Banking}

03

Podatki i Bankowość

Jak płaci się podatek dochodowy w Irlandii?

Sprawą ważną jest, by od początku powstania obowiązku podatkowego, podatek od Twojego wynagrodzenia był odprowadzany prawidłowo przez aktualnego pracodawcę. Aby tak się stało, będziesz potrzebował dwóch rzeczy:

- **Podaj swojemu pracodawcy swój numer PPS** (patrz rozdział *Szukanie pracy* w celu uzyskania dalszych informacji). Numer ten jest Twoim numerem identyfikacyjnym dla instytucji świadczących usługi publiczne. Pracodawca powinien natychmiast powiadomić urząd skarbowy, że rozpocząłeś pracę i że to on jest Twoim pracodawcą. Możesz sprawdzić w urzędzie podatkowym, czy ten obowiązek został dopełniony
- **Złóż podanie o wydanie certyfikatu kredytów podatkowych** **By tego dokonać, będziesz musiał wypełnić formularz.** Nosi on nazwę 12A – Podanie o wydanie certyfikatu kredytów podatkowych Formularz jest dostępny w miejscowym urzędzie skarbowym lub na stronie www.revenue.ie

Aby dać swojemu pracodawcy oraz urzędowi wystarczającą ilość czasu na załatwienie wszystkich formalności przed Twoją pierwszą wypłatą, musisz wykonać powyższe czynności zaraz po przyjęciu oferty pracy (nawet, jeśli jest to praca tymczasowa).

Kwoty kredytów podatkowych, do których masz prawo, są określane przez Twoją obecną sytuację. Po wydaniu decyzji, urząd skarbowy prześle Ci szczegółowy wykaz kredytów podatkowych. Twój pracodawca także otrzyma informację o przyznanych Tobie kredytach podatkowych.

Jak działa system podatku dochodowego w Irlandii?

Większość pracowników w Irlandii płaci podatki poprzez system PAYE (ang. Pay As You Earn – płać w miarę zarabiania). Oznacza to, że Twój pracodawca odlicza kwotę należnego podatku od Twojej pensji i odprowadza ją bezpośrednio do urzędu skarbowego. Urzędy skarbowe zajmują się zbieraniem podatków w imieniu rządu irlandzkiego.

Jaką kwotę podatku zapłacę?

Kwota podatku uzależniona jest od wielu czynników takich jak stan matrymonialny, posiadanie dzieci, zamieszkiwanie w wynajętej nieruchomości itd. W formularzu 12A zawiadamiasz urząd skarbowy o swojej sytuacji, a urząd na podstawie tych danych informuje Cię, jakie kredyty podatkowe otrzymałeś.

Co to są kredyty podatkowe?

Kredyty podatkowe obniżają kwotę podatku dochodowego, który musisz zapłacić. W ramach systemu kredytów podatkowych masz do nich prawo w zależności od swojej sytuacji, np: istnieją kredyty podatkowe dla małżeństw, dla płatników PAYE, kredyty z racji wynajmowania lokalu oraz kredyty z racji poniesionych kosztów medycznych.

Co to jest podatek awaryjny?

Jeśli Twój pracodawca nie otrzymał jednego z następujących dokumentów:

- certyfikatu kredytów podatkowych z urzędu skarbowego

LUB

- formularza P45 (część 2 i 3), dotyczącego poprzedniego zatrudnienia, będzie musiał potrącić kwotę podatku awaryjnego, chcąc wypłacić Ci pensję. Kwota podatku awaryjnego oznacza, że z Twojej pensji odciągany jest większy podatek niż jest to niezbędne. Zatem, by uniknąć płacenia stawki awaryjnej, dobrze jest podać swojemu pracodawcy swój numer PPS i złożyć podanie o przyznanie certyfikatu kredytów podatkowych jak najwcześniej.

Co to są formularze P45 oraz P60?

Patrz rozdział *Prawa pracownicze oraz BHP*.

Czy mogę otrzymać zwrot podatku?

Istnieją różne okoliczności, które mogą upoważniać do otrzymania zwrotu podatku.

- Jak już wspomniano powyżej, Twój pracodawca musi potrącić z Twojej wypłaty kwotę podatku według stawki awaryjnej, o ile nie otrzymał od Ciebie certyfikatu kredytów podatkowych lub formularza P45 od poprzedniego pracodawcy. Kiedy już otrzyma jeden z tych dokumentów, może obliczyć prawidłową kwotę podatku od Twojego wynagrodzenia. Wtedy też może zwrócić Ci kwotę nadpłaconego podatku
- Po zakończeniu każdego roku podatkowego (po 31 grudnia) możesz poprosić urząd skarbowy (instytucję rządową, która zajmuje się zbieraniem podatków), by sprawdził, czy nadpłaciłeś podatek dochodowy. Możesz zrobić to wypełniając formularz 12, który dostępny jest w lokalnych urzędach skarbowych oraz na stronie www.revenue.ie
- Jeśli pozostawałeś bez pracy przez 4 tygodnie lub jeśli wyjeżdżasz z Irlandii, również możesz otrzymać zwrot podatku. Możesz zrobić

to wypełniając formularz P50, który dostępny jest w lokalnych urzędach skarbowych oraz na stronie www.revenue.ie

Gdzie mogę uzyskać dalsze informacje na temat podatków?

Kiedy przyjedziesz do Irlandii, możesz udać się do miejscowego urzędu skarbowego. Aby otrzymać dane kontaktowe urzędów skarbowych w Irlandii lub jeśli masz inne pytania, skontaktuj się z Irish Revenue Commissioners pod numerem + 353 1 647 4444.

Strona internetowa: www.revenue.ie

Obecnie możliwe jest załatwianie spraw przez Internet. W tym celu będziesz musiał odwiedzić www.reachservices.ie i zarejestrować się.

Bankowość

Jakich dokumentów potrzebuję, żeby otworzyć rachunek bankowy?

Aby otworzyć rachunek bankowy musisz mieć przy sobie:

- 1 lub 2 dowody tożsamości i
- potwierdzenie adresu zamieszkania w Irlandii.

Jakie dowody tożsamości można okazać?

- ważny paszport
- prawo jazdy
- dowód tożsamości wydany przez Gardaí.

(ostateczna decyzja, co do tego, który dowód tożsamości jest odpowiedni, należy do danej instytucji finansowej)

Jakich dokumentów mogę użyć jako potwierdzenia adresu?

- ostatni rachunek domowy (np. za prąd lub rachunek telefoniczny)
- deklaracja z urzędu podatkowego
- umowa ubezpieczenia pojazdu.

Czy trudno jest otworzyć rachunek bankowy w Irlandii?

Niektóre osoby, które przyjechały do Irlandii, miały problemy z założeniem rachunku bankowego. Musisz sobie zdawać sprawę, że jesteś narażony na takie trudności, gdyż każdy bank ma określone zasady.

Jakie opcje mam do wyboru, zakładając rachunek bankowy?

Powinieneś sprawdzić, jakie opcje oferują poszczególne banki i wybrać taką, która jest dla Ciebie najlepsza. Zwykle banki oraz kasy mieszkaniowe oferują podobne usługi.

Ile czasu zajmuje założenie konta?

Założenie konta może trwać nawet do kilku tygodni. Jednak zwykle proces ten nie przebiega zbyt długo.

Jak mogę przelać pieniądze z Irlandii do ojczyzny?

Istnieje kilka sposobów na przesłanie pieniędzy do osób prywatnych lub na rachunki bankowe. Oto niektóre z nich:

- Poprzez przesłanie pieniędzy autoryzowanym serwisem (w celu uzyskania dalszych informacji na temat Western Union patrz na koniec tej broszury)

- Przez bank
- Na pocztę
- W kasach pożyczkowych.

Jakie środki zapobiegawcze powinienem zastosować, kiedy przesyłam pieniądze?

Kiedy przesyłasz pieniądze za granicę powinieneś pomyśleć o pewnych środkach zapobiegawczych. Poniższe wskazówki zostały opracowane przez instytucję zajmującą się regulacją rynków finansowych.

- Jeśli korzystasz z usług firmy przesyłającej pieniądze, zapytaj, czy ma ona akredytację instytucji regulującej rynki finansowe. Jeśli firma taka nie ma akredytacji, nie korzystaj z jej usług. Aby dowiedzieć się, czy dana firma jest akredytowana, skontaktuj się z instytucją regulującą rynki finansowe pod numerem telefon 1890 77 77 77
- Zanim skorzystasz z usług firm przesyłających pieniądze, zapytaj swoich przyjaciół, czy korzystali już z danej firmy i czy pieniądze trafiły do adresata. Pytaj jak najwięcej osób i nie polegaj na radach zaledwie kilku

- Jeśli nie jesteś pewny, czy Twoje pieniądze będą bezpieczne, nie korzystaj z usług danej firmy. Nie ryzykuj!
- Zawsze proś o pokwitowanie transakcji, kiedy przesyłasz pieniądze. Jeśli dana firma nie chce wydać Ci takiego potwierdzenia, nie korzystaj z jej usług
- Jeśli uważasz, że dana firma jest podejrzana i nieuczciwa, zawiadom natychmiast policję
- Jeśli korzystasz z usług danej firmy po raz pierwszy, na początek wyślij mniejszą kwotę, by upewnić się, czy przesyłka dojdzie do adresata.

Gdzie mogę uzyskać niezależne porady i zasięgnąć informacji na temat produktów i usług bankowych?

The Irish Financial Services Regulatory Authority (IFSRA) oferuje informacje oraz szkolenia na temat kosztów, zagrożeń i korzyści różnych usług finansowych. Jeśli potrzebujesz dalszych informacji, powinieneś kontaktować się z:

Consumer Information Department

Irish Financial Services Regulatory Authority
P.O. Box 9138
College Green
Dublin 2

Lo-Call: 1890 77 77 77 (tylko z Irlandii)

LUB

Telefon: + 353 1 410 4000

LUB

Fax: + 353 1 410 4900

LUB ODWIEDŹ

Centrum Informacyjne dla Konsumentów

College Green
Dublin 2

Jeśli po przyjeździe do Irlandii potrzebuję pomocy przy zarządzaniu budżetem domowym lub zarządzaniu pieniędzmi – kto mi może pomóc?

Money Advice and Budgeting Service (MABS) jest darmową i poufną usługą dla osób, które mają długi i problemy z pieniędzmi. Biura MABS znajdują się na terenie całej Irlandii, a pracują w nich doradcy finansowi. Doradcy finansowi:

- Pomogą Ci zarządzać Twoim długiem oraz stworzyć budżet domowy
- Przeanalizują Twoje dochody i upewnią się, czy nie powinieneś dostawać jeszcze jakichś świadczeń
- Skontaktują się w Twoim imieniu z wierzycielami i zaoferują spłatę kredytu, jeśli nie jesteś w stanie sam tego zrobić
- Pomogą w podjęciu decyzji, jak najlepiej spłacać kredyt.

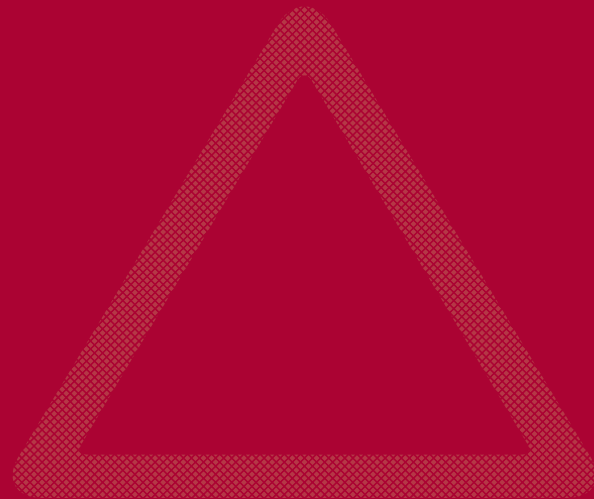
W celu uzyskania danych kontaktowych najbliższego biura MABS, skontaktuj się z National Communications Office at No. 8 Hilltop Business Centre, Raheny, Dublin 5.

Telefon: + 353 1 805 8546

Strona internetowa: www.mabs.ie

Prawa Pracownicze Oraz BHP

{Employment Rights and Safety at Work}

04

Prawa pracownicze

Należy zdawać sobie sprawę z faktu, iż mimo tego, że spora większość pracodawców w Irlandii jest wiarygodna, istnieje mniejszość, która nie traktuje pracowników uczciwie. Pracownicy pochodzący z innych krajów są szczególnie narażeni na wyzysk i złe traktowanie. Gorąco doradzamy, by przeczytać tę część broszury i zapoznać się ze swoimi prawami. Związki zawodowe mogą pomóc Ci w dochodzeniu Twoich praw (na końcu tej części podajemy ich dane kontaktowe). Wiele z podanych poniżej wymogów oraz praw zostało wprowadzonych na podstawie umów trójstronnych między rządem, związkami zawodowymi i pracodawcami.

PŁACA MINIMALNA {MINIMUM WAGE}

Ile wynosi krajowa płaca minimalna?

Krajowa płaca minimalna wynosi w chwili obecnej €7.65 na godzinę dla "dorosłego, doświadczonego pracownika".

Istnieją inne minimalne płace dla pracowników w zależności od zatrudnienia w różnych gałęziach przemysłu. Porównaj EROs i REAs pod koniec tej części. Na przykład: od 1 października 2005 płaca minimalna dla pracowników budowlanych lub fizycznych zatrudnionych na budowach wynosi €13.48 na godzinę.

Co to znaczy „dorosły, doświadczony pracownik”?

Dorosły, doświadczony pracownik to osoba, która ma lub miała jakąkolwiek pracę w ciągu dwóch kolejnych lat, od ukończenia 18 roku życia.

Komu należy się płaca minimalna?

Ustawa o Krajowej Płacy Minimalnej stosuje się do wszystkich pracowników, wyłączając:

Bliskich krewnych pracodawcy jak: ojciec, matka, syn, córka, brat i siostra.

Pracownik, który jest w trakcie szkolenia, odbywa, na przykład, praktykę zawodową (ale za wyjątkiem praktyki fryzjerskiej).

Co mogę zrobić, jeśli moje wynagrodzenie jest niższe od odpowiedniej stawki minimalnej?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Skargi dotyczące płacy minimalnej można kierować do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych lub Inspekcji Pracy przy Ministerstwie Pracy, Handlu i Przedsiębiorczości (patrz rozdział *Dane kontaktowe*).

FORMULARZE P45 I P60

Co to są formularze P45 oraz P60?

P45: kiedy rezygnujesz z pracy, Twój pracodawca musi dać Ci formularz P45. Jest to świadectwo płacy, podatków oraz obciążeń na ubezpieczenia społeczne odciągnięte przez Twojego pracodawcę. Jest to bardzo ważny dokument i będziesz go potrzebował w momencie:

- Zmiany pracy – w celu przekazania Twojemu nowemu pracodawcy, by uniknąć płacenia specjalnej stawki podatku
- Jesteś bezrobotny – by starać się o zwrot podatku i świadczenia socjalne.

Jeśli nie otrzymałeś od swojego pracodawcy formularza P45, powinieneś go o to poprosić.

P60: Na koniec każdego roku podatkowego każdy pracodawca musi dać Ci formularz P60, który jest świadectwem płacy, zapłaconego podatku oraz obciążeń na świadczenia socjalne, które odciąga pracodawca. P60 składa się z dwóch części i jest ważnym dokumentem. Jeśli chcesz starać się o jakiegokolwiek ze świadczeń

socjalnych, musisz wysłać drugą część do Ministerstwa Spraw Socjalnych oraz Rodzinnych jako dowód zapłaconych składek na ubezpieczenia socjalne.

Co należy uczynić, jeśli mój pracodawca nie dał mi formularza P45 lub P60?

Jeśli Twój pracodawca nie wyda Ci formularza P45 lub P60, możesz o tym fakcie poinformować swój urząd skarbowy.

Przyczyną tego, że Twój pracodawca nie wydał Ci formularza P60 lub P45, może być fakt, iż nie zostałeś zgłoszony do ubezpieczenia socjalnego. Przyczyną może też być to, że zostałeś zarejestrowany, ale pracodawca nie płacił za Ciebie należnych składek lub nie płacił ich w odpowiedniej wysokości. Pracodawcy są prawnie zobowiązani do rejestracji wszystkich pracowników na potrzeby ubezpieczenia socjalnego, płacić odpowiednie składki, prowadzić odpowiednią dokumentację i okazywać ją na żądanie inspektorów. Jeśli pracodawca nie zastosuje się do tych przepisów, może zostać ukarany grzywną, więzieniem lub obu karami jednocześnie.

Kogo można poinformować o pracodawcy, który nie odprowadza składek na ubezpieczenie społeczne w moim imieniu?

Takiego pracodawcę można zgłosić do Inspektoratu Pracy. Inspektorat ma obowiązek prowadzić dochodzenie bez zdradzania Twojej tożsamości.

Możesz skontaktować się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych pod numerem + 353 1 704 3000 lub Departamentem Kontroli Ministerstwa pod numerem + 353 1 673 2275.

URLOP ORAZ ŚWIĘTA PAŃSTWOWE

{HOLIDAYS AND PUBLIC HOLIDAYS}

Ile dni urlopu mi przysługuje?

Pracownikom przysługują cztery tygodnie płatnego urlopu w roku. Prawo do urlopu nabywa się wraz z odpowiednio przepracowanym czasem.

Pracownicy, którzy pracują mniej niż 117 godzin w miesiącu, uzyskują prawo do urlopu w wysokości 8% przepracowanych godzin, do czterech tygodni w roku maksimum.

Pracownicy, którzy pracują więcej niż 117 godzin w miesiącu, uzyskują prawo do urlopu w wysokości 1/3 tygodnia za przepracowany miesiąc.

Czy nabywam prawo do urlopu, jeśli przebywam na zwolnieniu chorobowym?

Nie. Urlop jest naliczany tylko za czas przepracowany, czas spędzony na płatnym urlopie, czas spędzony na urlopie macierzyńskim, na dodatkowym urlopie macierzyńskim, czas na urlopie rodzicielskim, czas na urlopie z powodu okoliczności specjalnych oraz za pierwsze 13 tygodni spędzonych na urlopie opiekuńczym.

Czy należy mi się płatny urlop z okazji świąt państwowych?

Pracownicy zatrudnieni w pełnym wymiarze godzin mają prawo do płatnych świąt państwowych. Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze godzin, muszą przepracować razem 40 godzin w ciągu pięciu tygodni, z których ostatni przypada bezpośrednio przed świętem państwowym, by być uprawnionym do płatnych świąt państwowych.

Ile świąt państwowych przypada w roku kalendarzowym?

W roku jest dziewięć świąt państwowych:

- 1 stycznia
- Dzień Świętego Patryka (17 marca)
- Poniedziałek Wielkanocny
- Pierwszy poniedziałek w maju
- Pierwszy poniedziałek w czerwcu
- Pierwszy poniedziałek w sierpniu
- Ostatni poniedziałek w październiku
- Święto Bożego Narodzenia (25 grudnia)
- Drugi dzień świąt Bożego Narodzenia (26 grudnia).

Czy Wielki Piątek jest świętem państwowym?

Nie. Wielki Piątek nie jest świętem państwowym, ale w zależności od tego, w jakiej gałęzi gospodarki jesteś zatrudniony, często jest to dzień wolny od pracy.

Czym jest dodatek z tytułu świąt państwowych?

Jeśli święto państwowe wypada w dniu, w którym byś normalnie pracował, będziesz miał prawo do jednej z następujących rekompensat:

- 1 Płatny dzień urlopu tego dnia
- 2 Płatny dzień urlopu w przeciągu miesiąca
- 3 Dodatkowy dzień płatnego urlopu wypoczynkowego
- 4 Dodatkowe wynagrodzenie („dniówkę”)

Jeśli Twój pracodawca nie wybierze jednej z powyższych opcji, będziesz automatycznie miał prawo do jednego dnia płatnego urlopu w dniu, w którym to święto wypada.

Co się dzieje w momencie, jeśli święto państwowe wypada w dzień, w którym normalnie nie pracujesz?

Jeśli święto państwowe przypada w dzień, w którym byś normalnie nie pracował, będziesz miał prawo do 1/5 płacy tygodniowej w ramach rekompensaty za święto państwowe.

Co mogę zrobić, jeśli mój urlop nie jest naliczany prawidłowo?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego rozdziału. Skargi dotyczące przysługujących urlopów oraz dni wolnych w czasie świąt państwowych można składać do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych na podstawie Ustawy o Organizacji Czasu Pracy z roku 1997.

PRZERWY W PRACY {REST PERIODS}

Do jakich przerw w pracy mam prawo?

Pracownicy mają prawo do 15 minutowych przerw po przepracowaniu 4.5 godzin i do kolejnej przerwy 15 minutowej po przepracowaniu 6 godzin. Zwykle praktykuje się przerwę godzinną w ciągu normalnego dnia pracy. Niektóre gałęzie przemysłu (takie jak budownictwo) stosują się do porozumień zbiorowych (ang. REA's) oraz Przepisów dotyczących Regulacji Zatrudnienia (ang. ERO's), które zawierają osobne regulacje prawne na temat przerw w pracy.

Czy mój pracodawca musi płacić mi za przerwy w czasie pracy?

Nie. Płatne przerwy w czasie pracy nie są przywilejem ustawowym. Jednak, pracownikom zwykle płaci się za jedną, 15

minutową przerwę w pracy. Niektóre gałęzie przemysłu (takie jak budownictwo) stosują się do porozumień zbiorowych (ang. REA's) oraz Przepisów dotyczących Regulacji Zatrudnienia (ang. ERO's), które zawierają regulacje prawne na temat płatnych przerw w pracy.

MAKSYMALNE GODZINY PRACY {MAXIMUM WORKING HOURS}

Ile godzin mogę pracować tygodniowo?

Maksymalna średnia ilość godzin pracy w ciągu tygodnia wynosi 48. Generalnie średnia jest wyciągana z okresu 4 miesięcy, ale w niektórych wypadkach może to być okres 6 lub nawet 12 miesięcy, w zależności od okoliczności.

Czy otrzymuję dodatkowe wynagrodzenie za pracę w niedzielę?

Pracownicy mają prawo do płatnego urlopu lub dodatkowej zapłaty za pracę w niedzielę, jeśli nie jest to ujęte w ich obecnej stawce wynagrodzenia. W niektórych sektorach gospodarki kwestie pracy w niedzielę są regulowane przez umowy zbiorowe.

W przypadku, jeśli takie nie istnieją, pracodawca powinien zastosować się do porozumień zbiorowych najbardziej zbliżonych

do podobnej lub identycznej pracy w podobnych warunkach, które regulują kwestie rekompensaty za pracę w niedzielę.

Co mogę zrobić, jeśli chcę złożyć skargę dotyczącą przysługującego mi urlopu, przerw w pracy czy rekompensaty za pracę w niedzielę?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Możliwie jest złożenie skargi do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych na podstawie Ustawy o Organizacji Czasu Pracy z roku 1997.

URLOP OPIEKUŃCZY {CARER'S LEAVE}

Co to jest „Urlop opiekuńczy”?

Urlop opiekuńczy pozwala pracownikowi na zapewnienie pełnej opieki osobie, która takiej opieki potrzebuje. Długość urlopu opiekuńczego na każdą „odpowiednią osobę”, który jest pracownikowi należny, może wynosić maksymalnie 104 tygodnie. Ustawowo najkrótszy okres takiego urlopu to 13 tygodni.

Kto ma prawo do „urlopu opiekuńczego”?

Prawo takie ma każda osoba, zatrudniona od co najmniej roku, która będzie się o taki urlop starać, w celu opieki nad określoną

osobą. Inspektor Ministerstwa Spraw Socjalnych, Społecznych oraz Rodzinnych musi stwierdzić, że osoba, z powodu której wnioskuje się o urlop opiekuńczy, potrzebuje pełnej opieki.

Co zrobić, jeśli chcę złożyć skargę dotyczącą urlopu opiekuńczego?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Pracownik może złożyć skargę dotyczącą prawa do urlopu opiekuńczego lub wszelkich spraw, które wiążą się z tym prawem, do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych na podstawie Ustawy o Urlopie Opiekuńczym z roku 2001.

PRACA W NIEPEŁNYM WYMIARZE GODZIN {PART-TIME WORK}

Pracuję w niepełnym wymiarze godzin – czy mogę być traktowany gorzej niż pracownicy zatrudnieni na pełnym etacie?

Pracownik pracujący w niepełnym wymiarze godzin nie może być traktowany gorzej niż pracownicy zatrudnieni na pełnym etacie.

Co zrobić, jeśli chcę złożyć skargę dotyczącą mojego zatrudnienia w niepełnym wymiarze godzin?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego rozdziału. Pracownik może złożyć skargę do

Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych na podstawie Ustawy o Ochronie Pracowników z roku 2001, jeśli uważa, że pracodawca nie zapewnił takiemu pracownikowi praw, które są mu należne na mocy Ustawy.

REDUKCJA ETATÓW {REDUNDANCY}

Co to jest „redukcja etatów”?

Ogólnie rzecz mówiąc, redukcja etatów ma miejsce w przypadku, kiedy dane stanowisko pracy przestaje istnieć i pracownik, który jest zwalniany nie jest zastępowany nowym.

Kto ma prawo do odpraw z powodu redukcji etatów?

Takie prawo ma pracownik, który pracuje nieprzerwanie przez 104 tygodnie, ma ukończone 16 lat, nie przekroczył wieku 66 lat i który stracił pracę z powodu redukcji etatów.

Ile wynosi ustawowa odprawa z powodu redukcji etatów?

Ustawowa odprawa wynosi dwie tygodniówki za każdy rok pracy, co podlega limitowi €600 na tydzień. Kiedy kwota zostaje wyliczona, premiuje się ją jeszcze dodatkową tygodniówką, co także

objęte jest limitem €600. Odprawa z powodu redukcji etatów nie podlega opodatkowaniu.

Co zrobić, jeśli chcę złożyć skargę dotyczącą odprawy z powodu redukcji etatów?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Kwestie sporne dotyczące odpraw z powodu redukcji etatów można przekazywać do Sądu Apelacyjnego ds. Zatrudnienia na podstawie Ustaw o Odprawach z Powodu Redukcji Etatów od 1967 do 2003 roku.

NIEUZASADNIONE ZWOLNIENIE Z PRACY {UNFAIR DISMISSAL}

Kogo dotyczy Ustawa o Nieuzasadnionym Zwolnieniu z Pracy?

Ustawa o Nieuzasadnionym Zwolnieniu z Pracy odnosi się do pracowników, którzy ukończyli 16 lat oraz którzy przepracowali nieprzerwanie przynajmniej 12 miesięcy. Ustawa nie dotyczy pracowników rządowych, bliskich krewnych pracodawcy, którzy mieszkają i pracują w tym samym gospodarstwie domowym lub gospodarstwie rolniczym, żołnierzy Sił Zbrojnych lub

funkcjonariuszy policji, urzędników Komisji Edukacji Zawodowej, urzędników kas chorych lub praktykantów na praktykach zawodowych FÁS, którzy zostali zwolnieni w ciągu miesiąca od zakończenia praktyki.

Czy mogę złożyć skargę na podstawie Ustawy o Nieuzasadnionym Zwolnieniu z Pracy, jeśli przepracowałem mniej niż 12 miesięcy?

Wymóg Ustawy o Nieuzasadnionym Zwolnieniu z Pracy mówiący o przepracowaniu 12 miesięcy nie dotyczy pracownika, którego zwolnienie z pracy wynika z tego, iż:

- Jest członkiem związku zawodowego
- Pracownica jest w ciąży, rodzi lub karmi piersią
- Pracownica chciała skorzystać z prawa, jakie daje jej Ustawa o Ochronie Macierzyństwa z roku 1994 do urlopu ochronnego lub nieobecności z powodu opieki nad dzieckiem
- Pracownik chciał skorzystać z prawa do urlopu wychowawczego, urlopu z powodu wydarzeń losowych, jakie daje mu Ustawa o Urlopie Wychowawczym z roku 1998, lub do urlopu opiekuńczego na podstawie Ustawy o Urlopie Opiekuńczym z roku 2001

- Pracownik chciał skorzystać z prawa do urlopu wychowawczego, urlopu z powodu wydarzeń losowych, jakie daje mu Ustawa o Urlopie Wychowawczym z roku 1998, lub do urlopu opiekuńczego na podstawie Ustawy o Urlopie Opiekuńczym z roku 2001.

Jak złożyć skargę na podstawie Ustaw o Nieuzasadnionym Zwolnieniu z Pracy od roku 1977 do 2001?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Jeśli pracownik jest zdania, że został niesłusznie zwolniony z pracy, może dochodzić swoich praw przez złożenie skargi do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych lub do Sądu Apelacyjnego ds. Zatrudnienia na podstawie Ustaw o Nieuzasadnionym Zwolnieniu z Pracy z lat 1977 do 2001.

MINIMALNY OKRES WYPOWIEDZENIA {MINIMUM NOTICE}

Jaki okres wypowiedzenia przysługuje mi, jeśli sam chcę się zwolnić z pracy?

Jeśli pracowałeś bez przerwy przez co najmniej 13 tygodni, będzie Cię obowiązywać tygodniowy okres wypowiedzenia.

Jeśli jednak zgodziłeś się w swojej umowie o pracę na dłuższy okres wypowiedzenia, musisz się z niego wywiązać.

Jaki okres wypowiedzenia przysługuje mi, jeśli pracodawca chce mnie zwolnić z pracy?

Długość okresu wypowiedzenia, do którego pracownik ma prawo, uzależniony jest od jego stażu pracy. Oto tabela, która to ilustruje:

Staż pracy	Minimalny okres wypowiedzenia
13 tygodni do 2 lat	1 tydzień
2 lata do 5 lat	2 tygodnie
5 lat do 10 lat	4 tygodnie
10 lat do 15 lat	6 tygodni
ponad 15 lat	8 tygodni

Jeśli pracodawca nie chce, by pracownik pracował w czasie wypowiedzenia, musi mu wypłacić kwotę należną za pracę w tym okresie.

Co zrobić, jeśli chcę złożyć skargę dotyczącą minimalnego okresu wypowiedzenia?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Spory, dotyczące takich spraw jak prawo do wypowiedzenia umowy lub długość wypowiedzenia, można kierować do Sądu Apelacyjnego ds. Zatrudnienia (*Employment Appeals Tribunal*) na podstawie Ustawy o Minimalnym Okresie Wypowiedzenia oraz Warunkach Zatrudnienia, 1973 do 2001.

WYPŁATA WYNAGRODZENIA {PAYMENT OF WAGES}

Czy mam prawo otrzymywać tzw. „odcinek wypłaty”?

Tak, pracownicy mają prawo otrzymać odcinek wypłaty za każdym razem, kiedy otrzymują pieniądze od pracodawcy. Powinien on wykazywać: wynagrodzenie brutto, rodzaj i kwotę każdego potrącenia oraz wynagrodzenie netto.

Co należy uczynić, jeśli mój pracodawca nie da mi odcinka wypłaty?

Jeśli pracodawca nie daje Tobie odcinka wypłaty powinieneś skontaktować się z jedną z organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego rozdziału.

Dobrym rozwiązaniem jest każdorazowe zapisywanie ilości przepracowanych godzin oraz nazwiska i danych kontaktowych pracodawcy i swojego bezpośredniego przełożonego.

Co mogę zrobić, jeśli mój pracodawca odmawia wypłacania należnych mi pieniędzy lub potrąca mi jakiekolwiek kwoty bez mojej zgody?

Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. W przypadku nieprawidłowych potrąceń z wynagrodzenia lub niewywiązywania się z obowiązku płacenia pensji, pracownik może złożyć skargę do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych na podstawie Ustawie o Wypłacie Wynagrodzeń z 1991.

URLOP CHOROBY {SICK LEAVE}

Czy mój pracodawca musi płacić mi wynagrodzenie, kiedy przebywam na zwolnieniu lekarskim?

Zasiłek chorobowy nie jest ustawowym prawem. Polityka pracodawcy względem zasiłków chorobowych może być przedmiotem jego indywidualnych ustaleń i może być częścią warunków umowy o pracę. Niektóre gałęzie przemysłu (takie

jak budownictwo) stosują się do porozumień zbiorowych (ang. REA's) oraz Przepisów dotyczących Regulacji Zatrudnienia (ang. ERO's), które zawierają regulacje prawne dotyczące zasiłków chorobowych. Patrz Zasiłki chorobowe (*Illness Benefit*) w rozdziale Formy Pomocy Społecznej.

WARUNKI ZATRUDNIENIA {TERMS OF EMPLOYMENT}

Czy pracodawca jest zobowiązany dać mi na piśmie umowę o pracę?

Tak, zgodnie z Ustawą o Warunkach Zatrudnienia z roku 1994 pracodawca musi dać swoim pracownikom pisemną wersję warunków zatrudnienia odnoszącą się do ich stanowiska pracy, w przeciągu dwóch miesięcy od momentu rozpoczęcia zatrudnienia.

Co należy zrobić, jeśli mój pracodawca nie da mi umowy o pracę? Pomoc można uzyskać od organizacji, których dane umieszczone są na końcu tego działu. Pracownik może złożyć skargę do Pełnomocnika ds. Praw Pracowniczych, jeśli zachodzi podejrzenie, że pracodawca nie przedstawił pracownikowi pisemnej wersji warunków zatrudnienia odpowiadającej rzeczywistości, lub pracodawca nie poinformował pracownika o zmianach w szczegółach tej umowy.

Czy mam prawo do płatnych nadgodzin?

Płatne nadgodziny nie są ustawowym prawem, choć normalną praktyką jest to, że większość pracodawców zapewnia swoim pracownikom system płatnych nadgodzin. Polityka pracodawcy względem płatnych nadgodzin może być przedmiotem jego indywidualnych ustaleń i może być częścią warunków umowy o pracę. Niektóre gałęzie przemysłu (takie jak budownictwo) stosują się do porozumień zbiorowych (ang. REA's) oraz Przepisów dotyczących Regulacji Zatrudnienia (ang. ERO's), które zawierają regulacje prawne dotyczące płatnych nadgodzin.

INNE SPRAWY

Agencja, która obiecała znaleźć mi pracę, żąda ode mnie pieniędzy – czy jest to zgodne z prawem?

Nie. W Irlandii pobieranie opłat przez agencje zatrudnienia za znalezienie pracy jest nielegalne. Agencja może pobierać opłaty od pracodawcy, jeśli ten korzysta z jej usług, by znaleźć pracowników.

Czy mam prawo otrzymać referencje od mojego pracodawcy?

Referencje nie są prawnie gwarantowane, zatem wydanie ich przez pracodawcę jest wyłącznie jego wolą.

Jestem zastraszany w pracy – co mogę zrobić?

Możesz skontaktować się ze specjalistą BHP w Twoim miejscu pracy lub możesz skontaktować się z Inspekcją BHP.

Z Inspekcją BHP można skontaktować się pod numerem telefonu + 353 1 614 7000.

URLOP MACIERZYŃSKI/WYCHOWAWCZY/ADOPCYJNY/ Z POWODU WYPADKÓW LOSOWYCH

{MATERNITY/PARENTAL/ADOPTIVE/FORCE MAJEURE LEAVE}

Urlop macierzyński

Jeśli jesteś w ciąży i jesteś zatrudniona w Irlandii, masz prawo do urlopu macierzyńskiego trwającego 22 tygodnie. W momencie publikacji tej broszury, prawo stanowiło, że urlop należy wziąć przynajmniej na dwa tygodnie przed spodziewanymi narodzinami

dziecka i ma on trwać przynajmniej do czwartego tygodnia życia dziecka. Co do pozostałych 16 tygodni, decyzyja należy do Ciebie. Zwykle kobiety rozpoczynają urlop macierzyński na dwa tygodnie przed porodem i trwa on przez następnych 20 tygodni po porodzie. Możliwe jest także wzięcie dodatkowych 12 tygodni bezpłatnego urlopu macierzyńskiego.

Prawo do urlopu macierzyńskiego dotyczy wszystkich kobiet zatrudnionych w Irlandii (nawet zatrudnionych tymczasowo), niezależnie od jak dawna pracują dla firmy lub ile godzin w tygodniu.

Jeśli rozpoczynasz urlop macierzyński po 1 marca 2007 roku będziesz miała prawo do 26 tygodni urlopu macierzyńskiego (płatnego jeśli się kwalifikujesz) i dodatkowo do 16 tygodni bezpłatnego urlopu macierzyńskiego.

Czy mam prawo do otrzymywania wypłaty podczas urlopu macierzyńskiego?

Twój pracodawca nie musi Ci płacić w czasie urlopu macierzyńskiego. Jednak należy Ci się wsparcie Pomocy Społecznej. Patrz Zasitek Macierzyński oraz Specjalny Dodatek Socjalny w rozdziale Formy Pomocy Socjalnej.

Członek mojej rodziny ciężko zachorował i dlatego nie mogę pracować – czy mogę wziąć urlop z tego powodu?

Pracownik w Irlandii ma ograniczone prawo do urlopu w chwili kryzysu w rodzinie. Urlop ten nosi nazwę „urlopu z powodu wypadków losowych” („force majeure leave”). O chęci skorzystania z urlopu z powodu wypadku losowego musisz powiadomić swojego pracodawcę jak najszybciej. Zaraz po powrocie do pracy obowiązkowo należy złożyć pisemne podanie do swojego pracodawcy. Maksymalny okres urlopu to 3 dni w ciągu 12 miesięcy lub 5 dni w ciągu 36 miesięcy. Urlop z powodu wypadków losowych jest urlopem płatnym.

Gdzie mogę uzyskać informację na temat urlopu macierzyńskiego, wychowawczego, adopcyjnego, urlopu z powodu wypadków losowych?

Informacje na ten temat można uzyskać w Urzędzie ds. Równouprawnienia.

Z urzędem tym można się skontaktować pod numerem telefonu: + 353 1 417 3333

LUB

Lo-Call: 1890 245 545 (z Irlandii)

LUB

Uzyskać informacje na stronie www.equality.ie

PRZEPISY DOTYCZĄCE REGULACJI ZATRUDNIENIA ORAZ POROZUMIENIA ZBIOROWE

Przepisy dot. Regulacji Zatrudnienia

Prawnie wiążące porozumienia znane pod nazwą "Przepisów dot. Regulacji Zatrudnienia" (ang. EROs) zajmują się warunkami pracy a także płacy zatrudnionych.

Przepisy te (EROs) regulują zatrudnianie osób w następujących sektorach:

- Rolnictwo
- Catering
- Sprzątanie
- Fryzjerstwo
- Hotelarstwo

- Handel detaliczny
- Ochrona mienia.

By otrzymać pełną listę zawodów chronionych Przepisami dot. Regulacji Zatrudnienia, należy skontaktować się z Ministerstwem Handlu, Pracy i Przedsiębiorczości. W przypadku, kiedy dany zawód regulowany jest ww. przepisami, ich uaktualniony tekst powinien być wywieszony w widocznym miejscu na terenie zakładu.

Porozumienia Zbiorowe

„Porozumienia zbiorowe” są porozumieniami zawartymi pomiędzy pracodawcą a reprezentantami pracowników (zwykle związkami zawodowymi). Porozumienia te dotyczą stawek godzinowych oraz warunków zatrudnienia w określonych zawodach. Często takie porozumienia będą dotyczyły całego sektora i w przypadku, kiedy porozumienie takie zostało zarejestrowane w Sądzie Pracy, znane jest wtedy pod nazwą „Porozumienia Zbiorowego” (ang. REA). Porozumienia Zbiorowe obowiązują w kilku sektorach gospodarki, np. w budownictwie.

Budownictwo

Pracownicy, którzy pracują w Irlandii w sektorze budowlanym, objęci są Porozumieniami Zbiorowymi.

Poniżej prezentujemy tabelę z minimalnymi stawkami obowiązującymi w chwili druku tej broszury dla rzemieślników budowlanych, praktykantów oraz pracowników fizycznych. W celu uzyskania szczegółów dotyczących warunków zatrudnienia zawartych w Porozumieniach Zbiorowych należy skontaktować się z SIPTU. Dane kontaktowe znajdują się na końcu działu. Na stronie internetowej SIPTU www.siptu.ie można znaleźć informacje na ten temat w różnych językach.

Zawód	Stawka Godz	€
Rzemieślnicy Budowlani		16.85
Praktykanci Budowlani	I rok 33 1/3%	5.62
	II rok 50%	8.42
	III rok 75%	12.64
	IV rok 90%	15.16
Pracownicy Fizyczni	Stopień 1 - 97%	16.34
	Stopień 2 - 91%	15.33
	Stopień 3 - 88%	14.83
	Stopień 4 - 80%	13.48

Bezpieczeństwo i Higiena Pracy

Program Safe Pass dla sektora budowlanego w Irlandii.

Czym jest Program Safe Pass?

Program Szkoleniowy BHP Safe Pass jest jednodniowym programem prowadzonym przez FÁS (Irlandzki urząd ds. szkoleń zawodowych). Safe Pass ma na celu zapewnienie, by pracownicy we wszystkich miejscach pracy na budowie oraz pracownicy władz miejskich w Irlandii mieli podstawową wiedzę na temat przepisów BHP. Ma to umożliwić im pracę na budowie bez ryzyka dla innych pracowników i dla nich samych.

Pracodawcy są zobowiązani ustawą, by pracownicy na wszystkich budowach w Irlandii mieli przy sobie karty Safe Pass. Oznacza to jednocześnie, że pracodawcy zapewnili wszystkim pracownikom odpowiednie przeszkolenie.

Wszyscy pracownicy zatrudnieni w sektorze budowlanym w Irlandii muszą przejść szkolenie BHP na budowie Safe Pass oraz muszą mieć przy sobie kartę Safe Pass, zanim rozpoczną pracę na miejscu budowy.

ZAWARTOŚĆ PROGRAMU SAFE PASS

Moduły szkoleniowe w Programie Safe Pass to:

- Powody, dla których kładzie się nacisk na bezpieczeństwo
- ustawodawstwo na temat BHP
- zgłaszanie wypadków oraz procedury w nagłych wypadkach
- prewencja
- zdrowie i higiena
- przenoszenie ciężarów
- praca na wysokościach
- praca związana bezpośrednio z elektrycznością, prace pod ziemią oraz na wysokościach
- stosowanie narzędzi oraz specjalistycznego sprzętu
- osobisty sprzęt ochronny
- bezpieczne użytkowanie pojazdów
- hałas oraz wibracje
- wykopy oraz powierzchnie z ograniczonym dostępem.

Jak długo ważna jest karta Safe Pass?

Karta Safe Pass wygasa po czterech latach. Kiedy ważność karty Safe Pass wygasa, należy przejść ponowne przeszkolenie.

Ile kosztuje wydanie karty Safe Pass?

Uczestnictwo w kursie kosztuje pomiędzy €80–€100. Karta Safe Pass kosztuje €19. Jeśli zrezygnujesz z pracy, możesz zatrzymać kartę, pod warunkiem, że jest ona nadal ważna. Twój pracodawca nie może żądać od Ciebie zwrotu pieniędzy za kurs, jeśli zdecydujesz się na odejście z pracy. (jedyne wyjątek stanowi sytuacja, kiedy podpisałeś umowę o pracę, która mówi jasno o zwrocie kosztów szkolenia, w momencie odejścia z pracy przed upływem określonego czasu).

Jeśli jesteś obecnie bezrobotny i otrzymałeś propozycję pracy na budowie, ale wymaga ona posiadania karty Safe Pass, miejscowe biuro FÁS być może będzie w stanie pomóc pokryć koszty szkolenia. Dzieje się tak jedynie w przypadku, jeśli sam nie jesteś w stanie zapłacić kwoty €19. Zanim uzyskasz wsparcie finansowe FÁS, prawdopodobnie będziesz musiał udowodnić, że zdobyłeś pracę.

Czy muszę zapłacić za Safe Pass?

Zwykle to pracodawca płaci za Safe Pass. Jednak wszystko wskazuje na to, że Twoje szanse na pracę się znacznie zwiększą, jeśli skończysz kurs przed podjęciem poszukiwań pracy. Jeśli już pracujesz, Twój pracodawca nie ma prawa obciążać Ciebie kosztami kursu Safe Pass.

Gdzie mogę znaleźć więcej informacji na temat Programu Safe Pass?

Dalsze informacje na temat programu Safe Pass dostępne są pod adresem:

Program Safe Pass,
FÁS Services to Business
27-33 Upper Baggot Street
Dublin 4

Telefon: + 353 1 607 0997

LUB

Telefon: + 353 1 607 0945

Fax: + 353 1 607 0618

Email: safepass@FAS.ie

NIEBEZPIECZNE LUB ZAGRAŻAJĄCE ZDROWIU WARUNKI PRACY

Jestem zaniepokojony warunkami BHP w moim miejscu pracy, co powinienem zrobić?

Powinieneś skontaktować się ze specjalistą BHP w swoim miejscu pracy. Jeśli to nie przyniesie oczekiwanego rezultatu, powinieneś skontaktować się z Inspekcją BHP (ang. HSA). Inspekcja BHP (HSA) jest odpowiedzialna za wprowadzanie oraz egzekwowanie przepisów BHP w miejscu pracy w Irlandii. Inspekcja śledzi, czy przepisy BHP są przestrzegane w miejscu pracy i może je egzekwować (z sankcjami karnymi włącznie). Inspekcja jest państwowym centrum informacji i porad dla pracodawców, pracowników oraz samozatrudnionych na temat wszelkich aspektów BHP.

Health and Safety Authority

10 Hogan Place
Dublin 2

Telefon: 1890 289 389 (z Irlandii)

Fax: + 353 1 614 7020

Z zagranicy: + 353 1 6147000

Strona internetowa: www.hsa.ie

URAZY I WYPADKI W MIEJSCU PRACY {WORK RELATED INJURIES}

Odniosłem kontuzję w pracy i z tego powodu nie będę w stanie pracować – w jaki sposób mogę starać się o pomoc finansową?

Możesz kwalifikować się do otrzymania zasiłku wypadkowego (*Injury Benefit*), który jest formą wsparcia z pomocy socjalnej.

Co to jest „zasiłek powypadkowy”?

Zasiłek powypadkowy jest jednym z zasiłków dostępnych w ramach Programu Przeciwdziałania Chorobom Zawodowym. Jest to zasiłek wypłacany co tydzień tym osobom, które nie są w stanie pracować z powodu odniesionego wypadku w pracy lub nabycia choroby z powodu pracy, którą wykonują.

Choroba zawodowa to choroba, którą można nabyć w czasie pracy, na przykład poprzez kontakt z substancjami chemicznymi. Choroby zawodowe ujawniają się z czasem, jednakże zdarzą się, że są wynikiem jednego wypadku. Wypadek w drodze do pracy uważany jest również za wypadek w pracy.

Zasiłek powypadkowy zwykle wypłacany jest czwartego dnia od wystąpienia zdarzenia. Wypłata zasiłku może trwać do 26 tygodni poczynając od daty wypadku lub wystąpienia choroby.

Jeśli po 26 tygodniach nadal nie jesteś w stanie pracować, możesz kwalifikować się do otrzymania zasiłku chorobowego, o ile spełniasz kryteria PRSI – patrz rozdział na temat Zasiłku Chorobowego w rozdziale Formy Pomocy Socjalnej w celu uzyskania szczegółów. Możesz również kwalifikować się do zasiłku inwalidzkiego, jeśli stracisz sprawność fizyczną lub psychiczną w wyniku wypadku lub choroby.

W przeciwnym razie, jeśli nie kwalifikujesz się do zasiłku chorobowego a otrzymałeś zasiłek inwalidzki, możesz ubiegać się o dodatek z tytułu niezdolności do pracy.

Jakie są zasady rządzące uprawnieniami do zasiłku powypadkowego?

W praktyce wszyscy pracownicy są ubezpieczeni z tytułu możliwości nabycia chorób zawodowych. Pracownicy zatrudnieni w niepełnym wymiarze godzin są także objęci tym ubezpieczeniem. Nie musisz być ubezpieczony przez jakiś konkretny okres czasu, by kwalifikować się do tego zasiłku. Jesteś uprawniony do tego zasiłku, kiedy stajesz się niezdolny do pracy w wyniku wypadku w pracy lub choroby zawodowej, a Twoja choroba trwa przynajmniej 4 dni (z wyłączeniem niedziel).

W jaki sposób ubiegać się o zasiłek powypadkowy?

By złożyć wniosek o zasiłek i uzyskać pomoc socjalną, powinieneś udać się do lekarza i poprosić go o zaświadczenie lekarskie, które zawiera jednocześnie podanie o zasiłek. Po jego wypełnieniu, wniosek o zasiłek powypadkowy powinieneś złożyć w ciągu 21 dni od wystąpienia dolegliwości, w przeciwnym razie stracisz możliwość uzyskania zasiłku. Zaświadczenie o Twoim stanie zdrowia musi być przesyłane co tydzień, przez cały okres niezdolności do pracy. Wszystkie wypadki w pracy lub choroby zawodowe nie kończą się niezdolnością do pracy lub długotrwałą chorobą. W takim przypadku, by zabezpieczyć swoje prawo do zasiłku, powinieneś ubiegać się o deklarację (formularz DB/OB. 1) stwierdzającą, że wypadek/choroba wydarzyła się w pracy. Formularz ten można uzyskać z Działu Zasiłków Powypadkowych. Injury Benefit Section, Social Welfare Services Office, 157-164 Townsend Street, Dublin 2.

Telefon: + 353 1 704 3114

W jaki sposób mogę się ubiegać o rekompensatę z tytułu odniesienia uszczerbku na zdrowiu odniesionego w pracy?

Będzie to zależało od rodzaju wypadku i odniesionej kontuzji. Być może będziesz chciał założyć sprawę cywilną w sądzie.

Jednakże istnieje tańsza opcja – poprzez Komisję Oceny Obrażeń Cieleśnych (ang. – PIAB).

Co to jest Komisja Oceny Obrażeń Cieleśnych (PIAB)?

Komisja Oceny Obrażeń Cieleśnych (PIAB) jest instytucją powołaną na mocy ustawy, która zapewnia niezależną ocenę wniosków o rekompensatę za odniesione obrażenia cielesne w miejscu pracy, w drodze do pracy, oraz w sprawach o ustalenie odpowiedzialności cywilnej. Ocena ta jest przeprowadzana bez potrzeby ponoszenia większości kosztów sądowych, takich jak wynagrodzenia dla adwokatów, prokuratorów, biegłych, które zwykle wiążą się z takimi sprawami.

Gdzie mogę znaleźć więcej informacji na temat Komisji Oceny Obrażeń Cieleśnych (PIAB)?

Z Komisją można się skontaktować pod adresem:

The Personal Injuries Assessment Board

P.O. Box 8
Clonakilty
Co. Cork

Telefon: + 353 23 32826

Lo-Call: 1890 829 121 (z Irlandii)

Email: enquiries@piab.ie

Strona internetowa: www.piab.ie

Jeśli potrzebujesz pomocy w sprawie swoich praw pracowniczych skontaktuj się z jedną z poniższych organizacji:

Emigrant Advice

1 Cathedral St.

Dublin 1

Telefon: + 353 1 873 2844

Strona internetowa: www.emigrantadvice.ie

Email: info@emigrantadvice.ie

Migrant Rights Centre Ireland

55 Parnell Square West

Dublin 1

Telefon: + 353 1 889 7570

Strona internetowa: www.mrci.ie

Email: info@mrci.ie

SIPTU

Liberty Hall
Dublin 1

Telefon: + 353 858 6389

Strona internetowa: www.siptu.ie

Email: info@siptu.ie

The Rights Commissioner Service,

Tom Johnson House
Haddington Road
Dublin 4

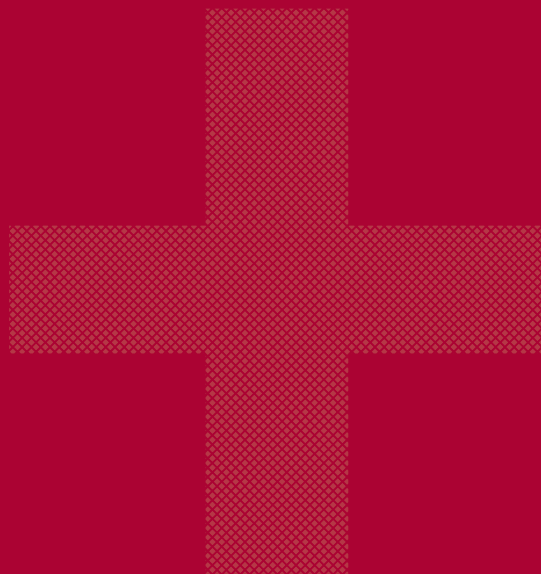
Telefon: + 353 1 6136700

Strona internetowa: www.lrc.ie

Email: rightscomm@lrc.ie

Ochrona Zdrowia

{Health Care}

05

Ochrona Zdrowia

KIM JEST LEKARZ RODZINNY

Lekarz rodzinny jest oficjalną nazwą lekarza w Irlandii, który świadczy swoje usługi w swoim gabinecie lub w domach pacjentów. Większość ludzi nazywa lekarza rodzinnego po prostu lekarzem. Jeśli nie posiadasz „karty medycznej” (Medical Card) lub „karty wizyt lekarza rodzinnego” (GP Visit Card) (by uzyskać więcej informacji, patrz poniżej) będziesz musiał zapłacić za jego usługi.

W Irlandii nie ma stałych opłat za usługi lekarzy rodzinnych. Jeśli chcesz sprawdzić koszt usługi, skontaktuj się bezpośrednio z gabinetem krótko przed wizytą, by uzyskać więcej informacji. W roku 2006 opłata za wizytę lekarza wynosiła średnio od €40 do €60.

PUBLICZNY SYSTEM OPIEKI MEDYCZNEJ

Jeśli mieszkasz w Irlandii – prawnym terminem jest tutaj „na co dzień mieszkający”, masz prawo do korzystania z szeregu publicznych, darmowych usług zdrowotnych, które są finansowane przez państwo.

Prawo do korzystania z opieki zdrowotnej w Irlandii jest głównie oparte na miejscu zamieszkania oraz Twojej sytuacji, aniżeli na płaceniu podatków oraz ubezpieczenia zdrowotnego przez

pracodawcę (PRSI). Najogólniej biorąc, jeśli mieszkasz tutaj i dalej zamierzasz tu przebywać przez co najmniej 1 rok, będziesz uważany za osobę „mieszkającą w Irlandii na co dzień”.

Jeśli jesteś obywatelem kraju Unii Europejskiej i przyjeżdżasz do Irlandii tymczasowo, powinieneś postarać się o Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego (European Health Insurance Card), zanim wyjedziesz ze swojego kraju. Dzięki niej będziesz miał prawo do publicznej opieki medycznej w krajach Unii Europejskiej, Norwegii, Islandii, Lichtensteinu i Szwajcarii, jeśli zachorujesz lub ulegniesz wypadkowi podczas pobytu w tych krajach. Jeśli jesteś polskim obywatelem, skontaktuj się z miejscowym biurem NFZ lub odwiedź stronę www.nfz.gov.pl.

Kiedy rozpoczniesz pracę w Irlandii, jesteś traktowany jako osoba mieszkająca tu na stałe i nie potrzebujesz korzystać z karty, ale mimo wszystko dobrze jest ją zatrzymać.

KARTA MEDYCZNA {THE MEDICAL CARD}

Co to jest „Karta medyczna”?

Karta medyczna wydawana przez Zarząd Służby Zdrowia (Health

Service Executive – HSE) z danego regionu w Irlandii i upoważnia jej właściciela do darmowego koszyka usług medycznych.

Kiedy mam prawo otrzymać kartę medyczną?

Będziesz miał prawo otrzymać kartę medyczną, jeśli spełnisz jeden z poniższych warunków:

- Spełnisz kryterium dochodowe
- Jesteś w wieku ponad 70 lat i na co dzień zamieszkujesz w Irlandii
- Nie masz innego dochodu niż zasiłek z pomocy społecznej
- Nie możesz być zatrudniony lub samozatrudniony
- Jesteś pełnoprawnym studentem w wieku od 16 do 25 lat i jesteś na utrzymaniu rodziców (pod warunkiem, że rodzice mają kartę medyczną)
- Otrzymujesz świadczenie z ubezpieczenia społecznego z kraju Unii Europejskiej lub Europejskiego Obszaru Gospodarczego, a nie otrzymujesz świadczenia socjalnego z pomocy społecznej i nie jesteś zatrudniony ani samozatrudniony
- Otrzymujesz świadczenia państwowe z kraju Unii Europejskiej i nie otrzymujesz świadczeń państwowych w Irlandii.

Możesz uzyskać prawo do otrzymania karty medycznej, jeśli:

- Jesteś studentem, który nie jest na utrzymaniu rodziców i spełniasz kryterium dochodowe
- Jesteś studentem, który otrzymuje zasiłek inwalidzki
- Twój dochód przekracza limit ustalony w instrukcji w sprawie dochodu osób ubiegających się o kartę medyczną, jeśli Zarząd Służby Zdrowia HSE uzna, że nie jesteś w stanie zapewnić opieki zdrowotnej dla siebie i dla Twojej rodziny.

Co to jest kryterium dochodowe?

Kryterium dochodowe służy do sprawdzenia, czy Ty (i/lub Twój małżonek lub małżonka) masz wystarczająco wysoki dochód, by się samodzielnie utrzymać i jaki rodzaj świadczenia i w jakiej wysokości Ci/Wam się należy.

Pod uwagę brane są następujące czynniki w czasie sprawdzania dochodu:

- Cały dochód gotówkowy Twój i małżonka lub małżonki
- Wartość świadczeń lub przywilejów, na przykład, darmowego żywienia i zakwaterowania

- wartość inwestycji, oszczędności lub nieruchomości (ale nie wartość własnego domu).

Jakie świadczenia zapewnia karta medyczna?

Karta medyczna zapewnia:

- Bezpłatne leczenie u lekarza rodzinnego (GP)
- Darmowe recepty (niektóre lekarstwa nie są objęte kartą medyczną. W takich przypadkach masz prawo skorzystać ze specjalnego programu, by pokryć koszt kupna tego lekarstwa)
- Wszystkie usługi szpitalne oferowane przez szpitale publiczne (wraz z poradami specjalistów)
- Wszystkie usługi oferowane przez przychodnie publiczne (wraz z poradami specjalistów)
- Usługi oraz aparaty dentystyczne, optyczne oraz słuchowe
- Opiekę medyczną w okresie macierzyństwa oraz opiekę nad niemowlęciem
- Szereg usług opieki społecznej.

Czy moja karta medyczna zapewnia świadczenia dla mojej rodziny?

Karta medyczna zwykle zapewnia świadczenia dla Ciebie, małżonka lub małżonki oraz wszystkich dzieci poniżej 16 roku życia lub dzieci w wieku od 16 do 25 lat, które są na Twoim utrzymaniu i które są studentami w trybie dziennym.

W przypadku, kiedy oboje małżonkowie mają osobne dochody, ich podanie o kartę medyczną rozpatrywane jest na podstawie wspólnego dochodu.

Jeśli ukończyłeś 70 lat, otrzymasz kartę medyczną niezależnie od dochodu. Jeśli Twój małżonek lub małżonka ma mniej niż 70 lat, musi spełnić kryterium dochodowe.

Jak otrzymać kartę medyczną?

Musisz skontaktować się z najbliższym ośrodkiem zdrowia lub Biurem Pomocy Społecznej (Community Care Office) w celu uzyskania formularza.

- Musisz wypełnić formularz i dać go do podpisu lekarzowi rodzinemu
- Musisz załączyć zaświadczenie o dochodach, tj. formularz P60 lub aktualny odcinek wypłaty lub zaświadczenie o otrzymywaniu pomocy z opieki społecznej.

Czy mogę skorzystać z mojej irlandzkiej karty medycznej podczas urlopu za granicą?

Nie. Karta medyczna nie jest uznawana poza granicami Irlandii. Jeśli wybierasz się z wizytą do innego kraju Unii Europejskiej lub do kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego, masz jedynie prawo do niezbędnych usług medycznych. Jeśli wybierasz się za granicę, najlepiej zaopatrzyć się w Europejską Kartę Ubezpieczenia Zdrowotnego.

Co się dzieje jeśli nie otrzymam prawa do karty medycznej?

Jeśli nie masz prawa, by otrzymać kartę medyczną, wówczas za usługi medyczne oraz wizyty u lekarza będziesz musiał płacić samodzielnie. Jeśli jednak nie kwalifikujesz się do otrzymania karty medycznej, możesz być uprawniony do korzystania z obniżonych stawek za usługi medyczne w ramach następujących programów.

KARTA WIZYT U LEKARZA RODZINNEGO {GP VISIT CARDS}

Karta taka upoważnia właściciela do darmowych wizyt u lekarza rodzinnego, jednak musi on zapłacić za przepisane leki (do €85 miesięcznie) oraz za leczenie szpitalne. By wystąpić o kartę wizyt u lekarza rodzinnego, możesz użyć tego samego formularza, co do karty medycznej. Kiedy Zarząd Służby Zdrowia (HSE) będzie

rozpatrywał Twoje podanie o kartę wizyt u lekarza rodzinnego, oceni on także Twoje prawo do uzyskania pełnej karty medycznej.

PROGRAM PŁATNOŚCI ZA LEKI {DRUG PAYMENT SCHEME}

Program płatności za leki” pozwala osobom lub rodzinom, które nie posiadają kart medycznych, ograniczyć ich wydatki na zapisane leki. W ramach tego programu nie zapłacisz więcej niż €85 w miesiącu za lekarstwa lub aparaty medyczne, które przepisał lekarz.

Jeśli mieszkasz na co dzień w Irlandii, kwalifikujesz się do „Programu płatności za leki”. Z Programu tego można korzystać w połączeniu z „Książką choroby przewlekłej”. Formularze dostępne są w aptekach lub można się też kontaktować z lokalną Komisją Ochrony Zdrowia, w celu uzyskania dalszych informacji.

PROGRAM POMOCY DLA OSÓB CIERPIĄCYCH NA CHOROBY PRZEWLEKŁE {LONG TERM ILLNESS SCHEME}

Program pomocy dla osób cierpiących na choroby przewlekłe” pozwala osobom (które nie są posiadaczami karty medycznej) cierpiącym na pewne choroby otrzymać bezpłatnie lekarstwa oraz aparaty medyczne i chirurgiczne, które potrzebne są do leczenia. W tym przypadku kryterium dochodowe jest zniesione.

Choroby objęte tym programem to:

- Białaczka
- Mukowiscydoza
- Choroby wynikające z używania thalidomidu
- Choroby psychiczne (do 16 roku życia)
- Upośledzenie psychiczne
- Stwardnienie rozsiane
- Moczówka prosta
- Dystrofia mięśni
- Cukrzyca
- Rozszczep kręgosłupa
- Hemofilia
- Wodogłowie
- Choroba Heinego-Medina
- Choroba Parkinsona

- Epilepsja
- Fenylketonuria.

Jeśli Twoje podanie zostanie zatwierdzone, dostaniesz „książkę choroby przewlekłej”. Na jej podstawie apteka wyda Tobie niezbędne lekarstwa za darmo.

MACIERZYŃSTWO ORAZ OPIEKA NAD NIEMOWLĘCIEM

{MATERNITY AND INFANT SERVICES}

HSE zapewnia darmową opiekę macierzyńską na okres ciąży oraz 6 tygodni po urodzeniu dziecka. Opiekę tę zapewnia lekarz rodzinny. By skorzystać z takiej opieki, musisz na co dzień mieszkać w Irlandii.

Gdzie mogę uzyskać dodatkowe informacje?

Jeśli chciałbyś uzyskać dodatkowe informacje, możesz kontaktować się z:

The Health Service Executive

Oak House
Limetree Avenue
Millennium Park
Naas
Co. Kildare

Telefon: +353 (0)45 880400

Email: info@hse.ie

Strona internetowa: www.hse.ie

W celu uzyskania dodatkowych informacji na temat usług medycznych, dentystycznych, laryngologicznych lub okulistycznych, sprawdź rozdział Formy Pomocy Socjalnej w dziale Program Zasiłków na Koszty Leczenia.

OPŁATY SZPITALNE {HOSPITAL CHARGES}

Czy będę musiał płacić za pobyt w szpitalu w Irlandii?

Będzie to zależało od Twojej obecnej sytuacji, ale zwykle taka opłata wynosi €60 dziennie. Będzie to też zależne od tego, czy będziesz korzystał z leczenia ambulatoryjnego czy szpitalnego.

Co to jest leczenie ambulatoryjne, a czym jest leczenie szpitalne?

Leczenie ambulatoryjne zwykle oznacza opiekę medyczną w nagłych wypadkach a także zaplanowane wizyty, które nie wymagają leczenia szpitalnego. Na przykład, Twój lekarz rodzinny może Cię skierować na konsultację do specjalisty lub konsultację diagnostyczną, taką jak: prześwietlenie rentgenowskie, badania laboratoryjne, fizykoterapia itp.

Jednocześnie możesz udać się na takie badania sam, bez skierowania do ambulatorium szpitala publicznego lub prywatnego, ale jeśli skierował Cię Twój lekarz rodzinny, wówczas nie musisz za to płacić. Nie musisz płacić za usługi specjalisty, ale nie masz też wyboru, do którego specjalisty zostaniesz skierowany.

Jeśli przebywasz na oddziale szpitalnym pod opieką specjalisty i pozostaniesz tam na noc, to jest to już kwalifikowane jako leczenie szpitalne.

Czy opłaty za leczenie ambulatoryjne i szpitalne różnią się?

Opłaty za leczenie ambulatoryjne

Jeśli udajesz się do ambulatorium lub izby przyjęć szpitala publicznego bez skierowania lekarza rodzinnego, możesz zostać obciążony opłatą €60. Obecnie obowiązująca opłata €60 nie dotyczy następujących grup osób:

- Posiadaczy kart medycznych
- Osób, które zostały przyjęte do szpitala po pobycie w pogotowiu (w takim przypadku będziesz obciążony opłatami za leczenie szpitalne)

- Osób leczonych z powodu chorób zakaźnych
- Dzieci w wieku do lat 6, dzieci cierpiących na określone choroby oraz cierpiących z powodu określonego upośledzenia, i dzieci skierowanych na leczenie z klinik dziecięcych oraz po przebytych badaniach w przychodni szkolnej
- Osób mających prawo do leczenia szpitalnego ze względu na prawo Unii Europejskiej
- Kobiet, które podlegają opiece macierzyńskiej.

W przypadkach ciężkiej sytuacji finansowej chorego, Zarząd Służby Zdrowia może zrezygnować z pobierania opłaty.

Jeśli musisz ponownie zgłosić się na wizytę w sprawie tej samej choroby czy dolegliwości, nie musisz już ponownie płacić.

Opłaty za leczenie szpitalne

Opłata za leczenie szpitalne wynosi €60 dziennie do maksymalnie €600 rocznie. Opłata ta nie dotyczy następujących grup osób:

- Posiadaczy kart medycznych
- Osób leczonych z powodu chorób zakaźnych
- Osób, które są narażone na opłaty za długi pobyt w szpitalu

- Dzieci w wieku do lat 6, dzieci cierpiących na określone choroby oraz cierpiących z powodu określonego upośledzenia, i dzieci skierowanych na leczenie z klinik dziecięcych oraz po badaniach w przychodniach szkolnych
- Osób mających prawo do leczenia szpitalnego ze względu na prawo Unii Europejskiej
- Kobiet, które podlegają opiece macierzyńskiej

W przypadkach ciężkiej sytuacji finansowej chorego, Zarząd Służby Zdrowia (HSE) może zrezygnować z pobierania opłaty.

PRYWATNA OCHRONA ZDROWIA

Równocześnie możesz skorzystać z prywatnej służby zdrowia, jeśli stać cię, żeby za nią płacić, bądź jeśli koszty pokrywa Twoja polisa ubezpieczeniowa. Niektórzy pracodawcy oferują dodatkowe ubezpieczenie zdrowotne jako część pakietu oferowanego nowemu pracownikowi.

Normalną praktyką jest to, że polisa ubezpieczeniowa nie pokrywa kosztów leczenia chorób, na które już dana osoba choruje w momencie kupowania prywatnej polisy. To ograniczenie może

zostać zniesione, po następujących okresach przynależności do prywatnych programów ubezpieczeniowych: 5 lat dla członków poniżej 55 roku życia; 7 lat dla członków w wieku od 55 do 59 lat; 10 lat dla członków w wieku ponad 60 lat.

Chcę wykupić prywatną polisę ubezpieczenia zdrowotnego – gdzie mogę to zrobić?

Możesz skontaktować się z jedną z trzech prywatnych firm oferujących ubezpieczenia zdrowotne. Tymi firmami są:

VHI (Voluntary Health Insurance)

Dublin Branch

VHI House, Lower Abbey St.

Dublin 1

Obsługa klienta: 1850 444 444 (dla dzwoniących z Irlandii)

Z zagranicy: + 353 56 775 3200

Email: info@vhi.ie

Strona internetowa: www.vhihealthcare.ie

BUPA Ireland

Mill Island

Fermoy

Co. Cork

Telefon: + 353 25 42121

Obsługa klienta: 1890 700 890 (dla dzwoniących z Irlandii)

Email: betteroff@bupaireland.ie

Strona internetowa: www.bupaireland.ie

VIVAS Health

Paramount Court

Corrig Road

Sandyford

Dublin 18

Telefon: + 353 1 481 7800

Obsługa klienta: 1850 717 717 (dla dzwoniących z Irlandii)

Email: support@vivashealth.ie

Strona internetowa: www.vivashealth.ie

Formy Pomocy Socjalnej

{Social Welfare Benefits and Entitlements}

1 Wprowadzenie

W rozdziale tym mowa jest o różnego rodzaju zasiłkach oraz świadczeniach, jakie można uzyskać w systemie pomocy społecznej w Irlandii. Czytając ten dział, bardzo ważną sprawą jest jednocześnie dokładne zapoznanie się z warunkiem stałego pobytu – w części nr 2 tego rozdziału.

Świadczenia podzielone są na 3 kategorie:

- 1 **Składkowe:** Świadczenia te wiążą się ze składkami na ubezpieczenie społeczne opłacanymi przez pracodawców w naszym imieniu.
- 2 **Bezskładkowe:** Są to świadczenia oparte na kryterium dochodowym i są przeznaczone dla osób, które nie mają wystarczającej ilości składek, by kwalifikować się do świadczeń lub osób, które już swoje świadczenia wykorzystały.
- 3 **Uniwersalne:** Nie zależą ani od składek ani od osiąganego dochodu, np. darmowe przejazdy środkami transportu publicznego dla obywateli w wieku powyżej 66 lat.

2 Warunek Stałego Pobytu

{Habitual Residence Condition}

Stały pobyt na terenie Irlandii jest warunkiem koniecznym, jaki należy spełnić, jeśli zamierzasz ubiegać się o niektóre świadczenia pomocy socjalnej. Przepis ten wszedł w życie 1 maja 2004 roku i dotyczy wszystkich ubiegających się o świadczenia, niezależnie od narodowości.

Stały pobyt – co to oznacza i w jaki sposób dotyczy mnie?
Jeżeli chcesz ubiegać się o niektóre świadczenia musisz udowodnić, że mieszkasz na stałe w Irlandii lub w jakiegokolwiek części Wspólnego Obszaru Podróży (Common Travel Area). Oznacza to, że musisz przedstawić dowód potwierdzający to, że posiadasz bliskie związki z Irlandią lub inną częścią Wspólnego Obszaru Podróży. Na Wspólny Obszar Podróży składa się Wielka Brytania, Wyspy Kanalu La Manche oraz Wyspa Man.

W jaki sposób mogę udowodnić, że zamieszkuję na stałe?
Pod uwagę bierze się 5 czynników:

- 1 Stały pobyt we Wspólnym Obszarze Podróży
- 2 Powody opuszczenia Irlandii lub Wspólnego Obszaru Podróży
- 3 Historię zatrudnienia w Irlandii oraz za granicą
- 4 Twoje najbliższe środowisko (tj. Czy masz bliskich krewnych w Irlandii? Dom?Pracę?Przyjaciół?)

- 5 Twoje plany, co do pozostania w Irlandii (Czy znalazłeś sobie pracę? Czy kupiłeś dom? Czy podpisałeś umowę najmu?)

Które osoby będą uważane za zamieszkujące na stałe?

Możesz zostać uznany za osobę zamieszkującą na stałe w Irlandii jeśli:

mieszkałeś w Irlandii lub na terenie Wspólnego Obszaru Podróży przez całe życie;

LUB

mieszkałeś w Irlandii od 2 lat, pracowałeś tu i zamierzasz dalej tu przebywać;

LUB

mieszkałeś we Wspólnym Obszarze Podróży przez ostatnie 2 lata, a następnie przeprowadziłeś się do Irlandii i zamierzasz pozostać tu na stałe.

Jakie świadczenia objęte są warunkiem „stałego zamieszkania”?

- Zasiłek dla poszukujących pracy (patrz część 3 tego rozdziału)
- Emerytura bezskładkowa (patrz rozdział Emerytury)

- Renta dla niedowidzących
- Emerytura bezskładkowa dla wdów/wdowców
- Zasiłek dla opiekuna prawnego (bezskładkowy)
- Zasiłki dla rodzica samotnie wychowującego dzieci – wyjątek-pracownicy pochodzący z krajów Unii Europejskiej
- Zasiłek pielęgnacyjny
- Zasiłek inwalidzki
- Specjalny zasiłek socjalny – możliwe wyjątki: jednorazowy zasiłek w sytuacji kryzysowej, pracownicy pochodzący z krajów Unii Europejskiej
- Zasiłek rodzinny (wyjątki dla dzieci pracowników z Unii Europejskiej).

Co się dzieje, jeśli nie spełniam warunku „stałego pobytu”?

Jeśli nie spełniasz warunku „stałego pobytu”, możesz mieć prawo do świadczeń z programu specjalnych zasiłków socjalnych. Patrz części 3 i 4 tego rozdziału.

3 Świadczenia dla bezrobotnych

{Payments for the Unemployed}

Istnieją dwa rodzaje świadczeń dla bezrobotnych: **świadczenie dla szukającego pracy** oraz **zasiłek dla szukającego pracy**.

Aby otrzymać jedno z powyższych świadczeń:

- Musisz wyrażać chęć podjęcia pracy,
- Być zdolnym do podjęcia pracy oraz
- Być zdecydowanym na pracę w pełnym wymiarze godzin.

ŚWIADCZENIE DLA SZUKAJĄCEGO PRACY *{JOBSEEKER'S BENEFIT}*

Jakie wymogi muszę spełnić?

Świadczenie to jest oparte na składkach na ubezpieczenie społeczne opłacanych w Irlandii przez pracodawcę w Twoim imieniu bądź w innym kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej. Jednocześnie spełnisz warunki otrzymania zasiłku dla poszukujących pracę, jeśli:

- Masz mniej niż 66 lat
- Straciłeś pracę
- Jesteś bezrobotny przez co najmniej 3 dni w dowolnie wybranym okresie 6 dni

- opłaciłeś wystarczającą ilość składek
- wyrażasz chęć podjęcia pracy i w aktywny sposób jej szukasz.

Co to jest PRSI?

PRSI jest skrótem od angielskiej nazwy Pay Related Social Insurance – „ubezpieczenie społeczne zależne od dochodów”. PRSI jest składką płaconą przez pracodawców oraz pracowników w Irlandii na rzecz funduszu narodowego. Fundusz ten pomaga finansować system świadczeń socjalnych. Ilość składek PRSI, które opłaciłeś, będzie decydować o kwotach świadczeń jakie możesz otrzymać w formie pomocy socjalnej. Tym samym, płacenie składek na ubezpieczenie społeczne jest obowiązkowe.

W jakich krajach stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Austria, Belgia, Czechy, Republika Cypru, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Islandia, Irlandia, Włochy, Łotwa, Lichtenstein, Litwa, Luksemburg, Malta, Norwegia, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Holandia, Wielka Brytania.

Ile składek muszę opłacić, aby uzyskać prawo do świadczenia dla szukających pracy?

Musisz mieć:

- Przez 52 tygodnie opłacane składki PRSI od momentu rozpoczęcia pracy i 39 tygodnie składek opłaconych lub zakredytowanych w odpowiednim roku podatkowym

LUB

- Przez 26 tygodni opłacane składki PRSI w odpowiednim roku podatkowym oraz 26 tygodni opłaconych składek w poprzednim roku podatkowym

Odpowiedni rok podatkowy oznacza tutaj przedostatni pełny rok podatkowy przed rokiem, w którym ubiegasz się o świadczenia, np. jeśli ubiegasz się o nie w 2007 roku, rokiem odpowiednim jest rok 2005.

Co się dzieje w sytuacji, jeśli płaciłem swoje składki w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Jeśli opłacałeś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w kraju,

** Wspólnoty Europejskiej*

w którym stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej, a opłaciłeś co najmniej jedną pełną kwotę składki PRSI od momentu przyjazdu do Irlandii, możesz połączyć składki opłacone w innym kraju ze składkami na PRSI, aby móc tym samym starać się o świadczenie dla szukających pracy.

Jeśli otrzymałeś formularz **E301** z kraju, w którym pracowałeś przed przyjazdem do Irlandii, musisz go przesłać wraz z podaniem do Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Formularz **E301** (druk ten wydawany jest starającym się o świadczenia dla szukających pracy) jest zapisem składek na ubezpieczenie społeczne, które opłaciłeś w krajach, w których stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej i przyspieszy on znacznie rozpatrywanie Twojego podania. Jeśli nie masz formularza **E301**, Ministerstwo Spraw Socjalnych i Rodzinnych wystąpi o niego w Twoim imieniu.

UWAGA

Jeśli nie łączysz swoich „europejskich” składek na ubezpieczenie społeczne ze składkami na ubezpieczenie społeczne w Irlandii, możesz mieć prawo do świadczenia dla szukających pracy, o ile masz 52 tygodnie opłaconych składek PRSI w Irlandii i pracujesz tu po raz pierwszy. Aby tak się stało, możesz złożyć podanie o tzw. “kredyt

składkowy” i połączyć 52 tygodnie opłaconych składek PRSI ze składkami PRSI z “kredytu składkowego”.

Co się stanie, jeśli płaciłem swoje składki w kraju, w którym nie są stosowane przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Jeśli opłacałeś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w kraju nie wymienionym na powyższej liście, nie będziesz mógł posilkować się nimi w podaniu o uzyskanie tego świadczenia.

Czy mogę przenieść moje prawa do świadczenia dla szukających pracy z zagranicy do Irlandii?

Tak, pod warunkiem, że płaciłeś swoje składki w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej. Jeśli otrzymywałeś świadczenie dla szukających pracy w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej na co najmniej 4 tygodnie przed przyjazdem do Irlandii, możesz przenieść swoje prawo do tego świadczenia do maksimum 78 dni. Musisz powiadomić o tym odpowiedni urząd w kraju, z którego wyjeżdżasz na co najmniej 4 tygodnie przed przyjazdem do Irlandii tak, by dać urzędnikom wystarczającą ilość czasu na załatwienie wszystkich formalności. W Irlandii zaś musisz zarejestrować się w ciągu 7 dni po przyjeździe. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z International

Records Section w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych.
Patrz rozdział Dane kontaktowe.

Jaka kwota mi przysługuje?

Aby dowiedzieć się dokładnie, do jakiej kwoty miałbyś prawo, musisz skontaktować się z miejscowym urzędem pomocy socjalnej.

Jak długo mogę otrzymywać świadczenie dla szukających pracy?

Świadczenie to możesz otrzymywać przez maksymalnie 390 dni, pod warunkiem, że masz wystarczającą ilość opłaconych składek. Jeśli masz mniej niż 260 opłaconych składek, liczba dni zostanie ograniczona do 312.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli otrzymujesz świadczenie dla szukającego pracy, możesz także uzyskać prawo do:

- Dodatku mieszkaniowego lub dodatku na spłatę odsetek od kredytu hipotecznego
- Dodatku na paliwo bezdymne (po 13 tygodniach)
- Tzw. wyprawki dla ucznia na nowy rok szkolny

- Dofinansowania zakupu podręczników szkolnych.

Możesz także mieć prawo do:

- Karty medycznej.

Gdzie można złożyć podanie?

Aby złożyć podanie musisz się zarejestrować na liście Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych w lokalnym biurze pomocy społecznej (Social Welfare Office). Musisz zrobić to jak najszybciej, gdyż każda zwłoka może oznaczać, że stracisz pełne uprawnienia. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych (Department of Social and Family Affairs) lub lokalnym biurem pomocy społecznej Social Welfare Office. Patrz rozdział Dane kontaktowe.

Jakie dokumenty będę musiał przedstawić?

Musisz przynieść ze sobą:

- Dowód tożsamości (pełny akt urodzenia lub paszport)
- Potwierdzenie swojego adresu zamieszkania
- Formularze P45 i P60 od swojego pracodawcy w Irlandii.

Co mogę jeszcze uczynić, jeśli nie otrzymam świadczenia?

Jeśli Twoje podanie zostanie odrzucone, masz prawo odwołać się od tej decyzji. Jeśli i ono zostanie odrzucone, możesz ubiegać się o zasiłek dla poszukujących pracy.

ZASIŁEK DLA POSZUKUJĄCYCH PRACY {JOBSEEKER'S ALLOWANCE}

Jeśli nie przyznano Ci świadczenia dla szukających pracy, możesz ubiegać się o zasiłek dla szukających pracy.

Jakie wymogi muszę spełnić?

Aby mieć prawo do zasiłku musisz:

- Mieć mniej niż 66 lat
- Być bezrobotnym
- Wyrażać chęć do podjęcia pracy i to w pełnym w pełnym wymiarze godzin
- Spełniać warunek „stałego zamieszkania” (patrz część 2 tego rozdziału)
- Spełniać kryterium dochodowe
- Być zdolnym do podjęcia pracy.

Co to jest kryterium dochodowe?

Kryterium dochodowe jest sposobem na sprawdzenie czy Twój dochód (i/lub Twojego partnera/partnerki) jest wystarczający, by się utrzymać i do jakiej kwoty świadczenia, jeśli takowe zostanie przyznane, masz prawo. W trakcie weryfikowania kryterium dochodowego pod uwagę bierze się:

- Wszystkie dochody, łącznie z tym otrzymywanym z pomocy społecznej oraz świadczeniami na służbę zdrowia, poza dodatkiem rodzinnym, zasiłkiem na opiekę domową, oraz zasiłkiem dla niedowidzących
- Wartość świadczeń lub przywilejów, takich jak na przykład darmowe posiłki lub zakwaterowanie
- Wartość inwestycji, oszczędności, nieruchomości (ale nie wartość własnego domu).

Czy mogę przenieść moje prawa do zasiłku dla szukających pracy do innego kraju?

Nie. Przeniesienie praw do zasiłku dla szukających pracy do innego kraju nie jest możliwe.

Jak długo mogę otrzymywać zasiłek dla szukających pracy?

Zasiłek możesz otrzymywać tak długo, jak będziesz go potrzebował, o ile spełniasz wszystkie wymogi.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli otrzymujesz zasiłek dla szukającego pracy, możesz także mieć prawo do:

- Dodatku mieszkaniowego lub dodatku na spłatę odsetek od kredytu hipotecznego
- Dodatku opałowego (po 390 dniach)
- Dodatku na paliwo bezdymne (13 tygodni)
- Tzw. wyprawki dla ucznia na nowy rok szkolny
- Dofinansowania zakupu podręczników szkolnych.

Możesz także mieć prawo do:

- Karty medycznej.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz UP1 i przesłać na adres podany na formularzu. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się

z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych (Department of Social and Family Affairs) lub lokalnym biurem pomocy społecznej Social Welfare Office. Patrz rozdział Dane kontaktowe.

Jakie dokumenty będę musiał przedstawić?

Musisz przynieść ze sobą:

- Szczegółowy zapis historii poszukiwania pracy
- Formularz P45 (jeśli poprzednio byłeś zatrudniony w Irlandii)
- Dane dzieci będących na Twoim utrzymaniu
- Dowód tożsamości (pełny akt urodzenia/paszport)
- Potwierdzenie adresu zamieszkania.

Co się stanie, jeśli nie otrzymam zasiłku?

Jeśli Twoje podanie o zasiłek dla poszukujących pracy zostanie odrzucone, masz prawo do odwołania. Jeśli i ono zostanie odrzucone, możesz się jeszcze starać o inne świadczenia. W celu uzyskania dalszych informacji, powinieneś skontaktować się z pracownikiem pomocy społecznej (CWO) w rejonowej przychodni lub z lokalnym biurem pomocy społecznej.

4 Specjalny zasiłek socjalny

{Supplementary Welfare Allowance}

Specjalny zasiłek socjalny to świadczenie wypłacane co tydzień wybranym osobom, które mają bardzo niski dochód lub w ogóle go nie mają.

Co to jest specjalny zasiłek socjalny (SWA)?

Świadczenie to może zostać przyznane, jeśli nie masz wystarczających środków na utrzymanie się. **Musisz spełniać kryterium dochodowe, które oparte jest na sprawdzaniu dochodu.** Możesz ubiegać się o to świadczenie o ile:

- Ubiegałeś się o inne świadczenia socjalne i Twoje podania zostały odrzucone
- Masz jedynie prawo do obniżonych kwot świadczeń socjalnych i nie masz żadnego innego źródła przychodu
- Oczekujesz na decyzję w sprawie innego świadczenia socjalnego (będziesz musiał zwrócić kwotę specjalnego zasiłku socjalnego, w momencie przyznania świadczenia)
- Odwołujesz się od decyzji w sprawie przyznania świadczenia socjalnego
- Zacząłeś pracować, ale czekasz jeszcze na pensję – będziesz musiał zwrócić te pieniądze.

Jak wymogi muszę spełnić, by otrzymać specjalny zasiłek socjalny (SWA)?

Będziesz mieć prawo do specjalnego zasiłku socjalnego (SWA), jeśli spełnisz następujące warunki:

- Mieszkasz na stałe w Irlandii
- Spełniasz kryterium dochodowe
- Ubiegasz się o inne świadczenia lub zasiłki
- Spełniasz warunek „stałego pobytu” (poza obywatelami Unii Europejskiej, którzy pracowali już w Irlandii)
- Zarejestrowałeś się w FÁS (państwowej agencji zatrudnienia oraz doskonalenia zawodowego), jeśli jesteś w wieku produkcyjnym.

Nie masz prawa do specjalnego zasiłku socjalnego jeżeli:

- Pracujesz na pełen etat (czyli więcej niż 30 godzin tygodniowo)
- Uczysz się w trybie dziennym
- Jesteś zaangażowany w spór pracowniczy (możesz ubiegać się o specjalny zasiłek dla osób pozostających na Twoim utrzymaniu).

Co to jest kryterium dochodowe?

Patrz części 3 i 4 tego rozdziału.

Jesli kwalifikuję się do otrzymania specjalnego zasiłku socjalnego (SWA), jakie jeszcze inne świadczenia mógłbym otrzymać?

- Podstawową stawkę specjalnego zasiłku socjalnego (Supplementary Welfare Allowance)
- Dodatek mieszkaniowy lub dodatek na spłatę odsetek od kredytu hipotecznego
- Tzw. wyprawkę dla ucznia na nowy rok szkolny
- Świadczenie na potrzeby specjalne
- Świadczenie na nagłe potrzeby.

Możesz także kwalifikować się do:

- Karty medycznej
- Dodatku opałowego.

Co to jest dodatek mieszkaniowy?

Dodatek mieszkaniowy jest to forma pomocy na dofinansowanie wynajmu nieruchomości. Jest to jedna z form specjalnego zasiłku socjalnego (SWA).

Jak wymogi muszę spełnić, aby otrzymać dodatek mieszkaniowy?

Będziesz kwalifikował się do otrzymania dodatku mieszkaniowego jeśli:

- Spełnisz wymogi oraz
- W momencie wynajmowania nieruchomości, było Cię na nią stać oraz
- Masz powody przypuszczać, że w przyszłości będziesz znów w stanie płacić czynsz oraz
- W Twoim życiu zaszła znaczna zmiana, tak jak na przykład ciężka choroba lub utrata pracy, co spowodowało, że nie jesteś w stanie płacić czynszu.

Musisz również spełnić jeden z następujących wymogów:

- Administracja Mieszkań (Housing Authority) musi ocenić Cię jako osobę rzeczywiście potrzebującą mieszkania
- Administracja Mieszkań (Housing Authority) musi uznać Cię za osobę bezdomną
- Musisz być lokatorem w nieruchomości, której właścicielem jest jeden z sygnatariuszy programu Capital Assistance Scheme

- Musisz mieć 65 lat lub więcej
- Musisz otrzymywać zasiłek rentowy, rentę inwalidzką, rentę dla niedowidzących lub odpowiednie świadczenie z innego kraju Europejskiego Obszaru Gospodarczego.

Zarząd Służby Zdrowia (HSE) musi zdecydować, że kwalifikujesz się do otrzymania dodatku.

Jakie wymogi muszę spełnić, żeby otrzymać świadczenie na potrzeby specjalne (Exceptional Needs Payment)?

Świadczenie na potrzeby specjalne możesz uzyskać jako formę pomocy w opłaceniu jednorazowego wydatku w sytuacji wyjątkowej, na przykład pogrzebu lub innej nieprzewidywalnej sytuacji. O przyznaniu świadczenia decyduje pracownik opieki społecznej (CWO).

Jakie wymogi muszę spełnić, żeby otrzymać świadczenie na nagłe potrzeby?

Świadczenie na nagłe potrzeby można otrzymać nawet jeśli nie jest się uprawnionym do otrzymania pomocy w ramach programu specjalnej pomocy socjalnej. Świadczenia te są zwykle wypłacane jako pomoc w zaspokojeniu podstawowych potrzeb, takich jak

jedzenie, odzież, np. utraconych w następstwie powodzi. W zależności od okoliczności, być może będziesz musiał zwrócić część tego, co otrzymałeś, na przykład jeśli pracujesz lub kiedy już otrzymasz odszkodowanie od swojej firmy ubezpieczeniowej.

Jak długo mogę otrzymywać specjalny zasiłek socjalny?

Specjalny zasiłek socjalny jest wypłacany dopóty, dopóki spełniasz wymogi.

Gdzie należy złożyć podanie?

Jak tylko zaistnieje taka potrzeba, możesz zwrócić się do pracownika pomocy społecznej (CWO) z podaniem o specjalny zasiłek socjalny.

Jakie dokumenty będę musiał przedstawić?

Powinieneś przenieść ze sobą:

- Numer PPS
- Dowód tożsamości (akt urodzenia lub paszport)
- Zaświadczenie o dochodach
- Zaświadczenie z miejscowego biura pomocy społecznej oraz ostatni odcinek wypłaty, jeśli ubiegasz się o świadczenie/zasiłek dla szukających pracy

- Książeczkę dodatku rodzinnego lub akty urodzenia dzieci, w imieniu których będziesz się starał o świadczenie, jeśli nie posiadają one numeru PPS
- Swoją książkę najmu, jeśli potrzebujesz wsparcia finansowego na opłacenie czynszu
- Zaświadczenie o szczegółach spłacanego kredytu hipotecznego, jeżeli starasz się o otrzymanie pomocy w spłacie odsetek.

Jeśli potrzebujesz dalszych informacji, możesz skontaktować się z pracownikiem pomocy społecznej (CWO) w rejonowej przychodni zdrowia.

Co mogę jeszcze zrobić, jeśli nie otrzymam specjalnej pomocy socjalnej?

Masz prawo odwołać się o tej decyzji, jeśli się z nią nie zgadzasz. Jeśli chcesz złożyć odwołanie, powinieneś napisać do Asystenta ds. Odwołań w rejonowej przychodni zdrowia.

5 Świadczenia dla osób chorych lub niepełnosprawnych

{Payments for people who are sick or people with a disability}

Dla osób chorych lub niepełnosprawnych istnieje wiele świadczeń, zarówno zależnych od ilości składek opłaconych na ubezpieczenie społeczne, jak i zależnych od poziomu dochodów. Zasiłek chorobowy **Illness Benefit** oraz renta inwalidzka **Invalidity Pension** zależą od opłaconych składek. Zasiłek chorobowy jest przeznaczony dla osób przebywających na zwolnieniu lekarskim z powodu krótkotrwałej niezdolności do pracy, ale może też być wypłacany przez dłuższy okres. Renta inwalidzka jest świadczeniem długotrwałym. Zasiłek z tytułu niepełnosprawności **Disability Allowance** oraz renta dla niedowidzących **Blind Pension** są świadczeniami długotrwałymi i zależnymi od uzyskiwanych dochodów. Istnieje także „Program świadczeń z tytułu chorób zawodowych”, które wypłacane są w przypadku urazów związanych z pracą lub chorobami zawodowymi. Patrz rozdział *Prawa pracownicze oraz BHP*.

ZASIŁEK CHOROBY *{ILLNESS BENEFIT}*

Zasiłek chorobowy jest świadczeniem wypłacanym przez Ministerstwo Spraw Socjalnych i Rodzinnych osobom zamieszkującym na stałe w Irlandii, których wiek nie przekroczył

66 lat, niezdolnych do pracy z powodu choroby i które mają wystarczającą ilość opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne.

Jakie wymogi należy spełnić?

Spełnij warunki otrzymania zasiłku chorobowego jeśli:

- Jesteś niezdolny do pracy z powodu choroby
- Twój wiek nie przekracza 66 lat
- Masz wystarczająco dużo opłaconych składek PRSI.

Ile opłaconych składek PRSI potrzebuję?

Musisz mieć:

- Przynajmniej 52 tygodnie opłaconych składek PRSI od momentu rozpoczęcia pracy i 39 tygodni składek opłaconych lub zakredytowanych w odpowiednim roku podatkowym (13 z nich musi być opłacone)

LUB

- 26 tygodni opłaconych składek PRSI w odpowiednim roku podatkowym oraz 26 tygodni opłaconych składek w poprzednim roku podatkowym.

Jeśli nie masz 13 opłaconych składek w odpowiednim roku podatkowym, możesz w zamian skorzystać z:

- Dwóch lat podatkowych poprzedzających odpowiedni rok podatkowy
- Całego ostatniego roku podatkowego
- Lub obecnego roku podatkowego.

Odpowiedni rok podatkowy oznacza tutaj przedostatni pełny rok podatkowy przed rokiem, w którym ubiegasz się o świadczenia, np. jeśli ubiegasz się o nie w 2007 roku, rokiem odpowiednim jest rok 2005.

Co się dzieje w sytuacji, jeśli płaciłem swoje składki w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Jeśli opłacałeś składki na ubezpieczenie społeczne w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej, a obecnie mieszkasz w Irlandii, to za wypłatę Twojego zasiłku chorobowego odpowiedzialny jest kraj, w którym ostatnio byłeś zatrudniony. Podanie o zasiłek chorobowy musisz przesać do Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Ministerstwo prześle je dalej do kompetentnego kraju i poinformuje Cię, czy musisz podjąć jakieś

inne działania w sprawie swojego podania. Według przepisów Unii Europejskiej ostatni kraj, w którym byłeś ubezpieczony, odpowiedzialny jest za wypłacanie zasiłku chorobowego.

Jeśli opłacałeś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w kraju, w którym stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej, a opłaciłeś co najmniej jedną pełną kwotę składki PRSI od momentu przyjazdu do Irlandii, możesz połączyć składki opłacone w innym kraju ze składkami na PRSI, aby móc starać się o świadczenie dla szukających pracy.

Jeśli otrzymałeś formularz **E104** z krajów, w których pracowałeś przed przyjazdem do Irlandii, musisz go przesłać wraz z podaniem do Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Formularz **E104** (wydawany jest starającym się o zasiłek chorobowy) jest zapisem składek na ubezpieczenie społeczne, które opłaciłeś w krajach, w których stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej, i przyspieszy on znacznie rozpatrywanie Twojego podania. Jeśli nie masz formularza **E104**, Ministerstwo Spraw Socjalnych i Rodzinnych wystąpi o niego w Twoim imieniu.

W jakich krajach stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Patrz części 3 i 4 tego rozdziału.

Co się stanie, jeśli płaciłem swoje składki w kraju, w którym nie stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Jeśli opłacałeś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w kraju niewymienionym na powyższej liście, nie będziesz mógł użyć ich w podaniu o to świadczenie.

Czy mogę przenieść prawo do zasiłku chorobowego do Irlandii?

Przeniesienie praw do zasiłku chorobowego jest możliwe. W tym celu należy skontaktować się z lokalnym biurem pomocy społecznej w kraju, w którym poprzednio pracowałeś.

Jak długo mogę otrzymywać zasiłek chorobowy?

Jeśli masz 260 opłaconych składek PRSI od momentu rozpoczęcia pracy, i masz mniej niż 66 lat, możesz otrzymać zasiłek chorobowy na cały okres niezdolności do pracy

Jeśli masz pomiędzy 52 a 259 opłaconych składek PRSI możesz mieć prawo do zasiłku chorobowego do 52 tygodni. Pod koniec tego okresu musisz dodatkowo opłacić 13 składek (lub mniej, jeśli razem będzie ich 260) lub ponownie starać się o przyznanie zasiłku chorobowego.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

W ramach specjalnego zasiłku socjalnego możesz mieć prawo do:

- Dodatku na dietę specjalną
- Świadczenia na potrzeby specjalne
- Dodatku opałowego
- Dodatku mieszkaniowego lub dodatku na spłatę odsetek od kredytu hipotecznego
- Świadczenia na nagłe potrzeby
- Tzw. wyprawki dla dziecka na nowy rok szkolny.

Możesz także mieć prawo do:

- Karty medycznej
- Karty medycznej dla osób cierpiących na choroby przewlekłe
- Dodatku na paliwo bezdymne (po 13 tygodniach).

W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z pracownikiem pomocy społecznej w rejonowej przychodni.

Jakie wymogi należy spełnić?

Podanie można otrzymać od swojego lekarza. Formularz należy wypełnić i przesać go do miejscowego biura pomocy społecznej lub Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Patrz rozdział Dane kontaktowe.

Co się stanie, jeśli moje podanie zostanie odrzucone?

Jeśli Twoje podanie zostanie odrzucone, możesz się odwołać od tej decyzji. Jeśli nie kwalifikujesz się, możesz być również uprawniony do:

- Specjalnego zasiłku socjalnego
- Zasiłku inwalidzkiego
- Świadczenia z powodu choroby zawodowej

W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z pracownikiem pomocy społecznej (CWO) w rejonowej przychodni lub skontaktuj się z biurem pomocy społecznej.

ZASIŁEK INWALIDZKI (DA) {DISABILITY ALLOWANCE}

Możesz otrzymać to świadczenie, w sytuacji, kiedy jesteś niezdolny do pracy, i należy się spodziewać, że niezdolność ta potrwa przynajmniej 1 rok.

Jakie wymogi należy spełnić?

Spełnisz warunki otrzymania zasiłku inwalidzkiego jeśli:

- Jesteś w wieku od 16 do 66 lat
- Spełnisz wymogi kryterium dochodowego
- Spełnisz warunek „stałego pobytu” (patrz część 2 tego rozdziału)
- Cierpisz na uraz, chorobę, lub jesteś niepełnosprawny fizycznie lub psychicznie i leczenie potrwać może przynajmniej 1 rok.

Co to jest kryterium dochodowe?

Patrz części 3 i 4 tego rozdziału.

Czy mogę przenieść prawo do zasiłku inwalidzkiego do innego kraju?

Nie, przeniesienie praw do zasiłku inwalidzkiego nie jest możliwe.

Jak długo mogę otrzymywać zasiłek inwalidzki?

Zasiłek inwalidzki można otrzymywać tak długo, jak jest on potrzebny, pod warunkiem, że spełniamy warunki.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli kwalifikujesz się do otrzymywania zasiłku inwalidzkiego, zyskujesz automatyczne prawo do bezpłatnych przejazdów.

Możesz także mieć prawo do:

- Zasiłku dla osób mieszkających samotnie
- Dodatku opałowego
- Pakietu świadczeń na opłacenie rachunków domowych
- Dodatku mieszkaniowego lub dodatku na spłatę odsetek od kredytu hipotecznego
- Karty medycznej
- Książki choroby przewlekłej.

Jakie wymogi należy spełnić?

Musisz wypełnić formularz DA1 i przesłać go pod adres podany na formularzu. W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział Dane kontaktowe.

Jakie dokumenty muszę przedłożyć?

Musisz przedłożyć:

- Swój akt urodzenia (tylko pełna wersja)
- Akt urodzenia małżonka/małżonki lub partnera

- Swój numer PPS
- Numery PPS małżonki/małżonka oraz dzieci pozostających na Twoim utrzymaniu
- Akt ślubu
- Zaświadczenie od Twojego księgowego, jeśli Ty lub małżonek/małżonka jesteście samozatrudnieni
- Ostatni odcinek wypłaty małżonki/małżonka lub formularz P60 jeśli oboje pracujecie
- Zaświadczenie z instytucji finansowej (takiej jak bank lub urząd pocztowy).

Co się stanie, jeśli moje podanie zostanie odrzucone?

Jeśli Twoje podanie zostanie odrzucone, możesz się odwołać. Jeśli także Twoje odwołanie zostanie odrzucone, wówczas możesz ubiegać się o specjalną pomoc socjalną. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z pracownikiem pomocy społecznej (CWO) w rejonowej przychodni lub skontaktuj się z biurem pomocy społecznej

ŚWIADCZENIA Z POWODU CHOROBY ZAWODOWEJ

Patrz rozdział *Prawa pracownicze oraz BHP*.

ŚWIADCZENIE Z POWODU NIEZDOLNOŚCI DO PRACY

Masz prawo do tego świadczenia, jeśli doznasz uszczerbku na zdrowiu (psychicznie lub fizycznie) w wyniku wypadku w pracy, lub jeśli zapadniesz na jedną z chorób zawodowych. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

RENTA INWALIDZKA

Świadczenie to możesz otrzymać, jeśli jesteś chory lub niezdolny do pracy i jest prawdopodobne, że jest to stan nieodwracalny. Musisz mieć także przynajmniej 260 opłaconych pełnych składek PRSI. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

RENTA DLA NIEDOWIDZĄCYCH

Możesz otrzymać to świadczenie, jeśli jesteś niedowidzący, spełniasz kryterium dochodowe, spełniasz warunek stałego pobytu i masz ukończone 18 lat. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

ZASIŁEK DLA NIEDOWIDZĄCYCH

Jest świadczeniem wypłacanym przez Zarząd Służby Zdrowia, opartym na kryterium dochodowym, dla osób niedowidzących otrzymujących rentę dla niedowidzących, lub zasiłek inwalidzki. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z pracownikiem pomocy społecznej w miejscowej przychodni.

DODATEK Z TYTUŁU LECZENIA CHOROBY ZAKAŻNEJ

Świadczenie to jest wypłacane przez Zarząd Służby Zdrowia. Aby uzyskać prawo do tego świadczenia, musisz spełnić kryterium dochodowe, być leczonym na określoną chorobę zakaźną i być w wieku ponad 16 lat. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z Zarządem Służby Zdrowia w swojej dzielnicy. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

6 Zasiłek dla rodzin o niskich dochodach *{Family Income Supplement}*

Zasiłek dla rodzin o niskich dochodach (FIS) jest świadczeniem wypłacanym cotygodniowo, wolnym od podatku, dla tych osób (także osób samotnie wychowujących dzieci), które pracują i osiągają niskie dochody.

Jakie wymogi należy spełnić?

Możesz kwalifikować się do tego świadczenia, jeśli spełniasz wszystkie następujące warunki:

- Jesteś zatrudniony na pełnym etacie i masz szansę utrzymać pracę przez następne 3 miesiące
- Pracujesz przynajmniej 19 godzin tygodniowo lub 38 godzin* w ciągu dwóch tygodni
- Masz na utrzymaniu przynajmniej jedno dziecko, które na co dzień mieszka z Tobą, i które spełnia wymogi tego świadczenia (dziecko spełniające wymogi tego świadczenia to każde dziecko poniżej 18 roku życia, lub dziecko w wieku od 18 do 22 lat uczące się w trybie dziennym)

** Jeśli jesteś żonaty/zamężna lub mieszkasz z partnerem, możesz połączyć godziny swojej pracy i małżonki/malżonka lub partnera.*

- Wasz średni dochód rodzinny wynosi mniej niż ustalona kwota, która zależy od stanu osobowego rodziny.

Co zaliczamy do dochodu rodzinnego?

Przy wyliczaniu dochodów liczy się:

- Zsumowane zarobki Twoje i Twojego partnera
- Inne dochody, łącznie z pomocą socjalną i świadczeniami wypłacanymi przez Zarząd Służby Zdrowia

Do wyliczania dochodu nie brane są pod uwagę:

- Zasiłek rodzinny
- Zasiłek pielęgnacyjny
- Specjalny zasiłek socjalny
- Dodatek mieszkaniowy dla lokatorów, których dotknęły uwolnienia kwot czynszu
- Dodatek dla sierot lub renta rodzinna (składkowe lub bezskładkowe)
- Zasiłek na opiekę domową
- Zasiłek dla rodzin zastępczych

- Dochód pochodzący od organizacji charytatywnych
- Dochód z innych źródeł (na przykład, dochód z dzierżawy nieruchomości lub ziemi)
- W pewnych okolicznościach dochód z tymczasowej pracy dla Zarządu Służby Zdrowia w charakterze "pomocy"
- Dochód z tytułu zakwaterowania studentów uczących się języka irlandzkiego w rejonach Gaelacht w ramach programu prowadzonego przez Minister for Community, Rural and Gaeltacht Affairs.

Jaka kwota mi przysługuje?

Aby dowiedzieć się dokładnie, do jakiej kwoty miałbyś prawo, musisz skontaktować się z miejscowym urzędem pomocy socjalnej. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

Jak długo mogę otrzymywać taki zasiłek?

Zasiłek dla rodzin o niskich dochodach można otrzymywać przez 52 tygodnie, pod warunkiem, że spełnia się odpowiednie wymogi. Jeśli Twoja rodzina się powiększy, musisz skontaktować się z działem Family Income Support Section w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych, by móc ubiegać się o wyższą kwotę zasiłku.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli otrzymujesz zasiłek dla rodzin o niskich dochodach, możesz także mieć prawo ubiegać się o:

- Dodatek na paliwo bezdymne
- Tzw. wyprawkę dla dziecka na nowy rok szkolny

Kiedy mogę złożyć podanie?

Podanie o zasiłek dla rodzin o niskich dochodach (FIS) możesz złożyć zaraz po rozpoczęciu pracy, w przeciwnym wypadku możesz stracić to świadczenie.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz FIS1 i przesać go pod adres podany na formularzu. W celu uzyskania dalszych informacji, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

Jakie dokumenty muszą przedłożyć?

Będziesz musiał przedstawić następujące dokumenty:

- Kilka odcinków wypłaty wynagrodzenia jako dowód uzyskiwanego dochodu

- Ostatni formularz P60 (jeśli posiadasz)
- Certyfikat kredytów podatkowych na rok obecny (jeśli posiadasz takowy).

Jeśli zaczynasz swoją pierwszą pracę lub rozpoczynasz nową pracę, powinieneś skontaktować się z miejscowym urzędem skarbowym w celu uzyskania porady w sprawie kredytów podatkowych. W celu uzyskania dalszych informacji na temat zasiłku dla rodzin o niskich dochodach (FIS), skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

7 Zasiłek macierzyński (dla kobiet ciężarnych) {Maternity Benefit}

Zasiłek macierzyński jest świadczeniem dla kobiet przebywających na urlopie macierzyńskim (patrz rozdział *Prawa Pracownicze Oraz BHP*), które opłaciły pewną ilość składek PRSI (ubezpieczenia społecznego związanego z dochodem). Podanie o zasiłek musisz złożyć na 6 tygodni przed pójściem na urlop macierzyński (16 tygodni, jeśli jesteś samozatrudniona). Kwota, jaką będziesz otrzymywać w ramach zasiłku, zależy od Twoich zarobków. Jeśli otrzymujesz już jakieś świadczenia socjalne, Twój zasiłek macierzyński będzie wypłacany w kwocie o 50% niższej.

Ile składek PRSI jest potrzebnych?

Jeśli jesteś zatrudniona, musisz mieć:

- Co najmniej 39 opłaconych składek PRSI w ostatnich 12 miesiącach przed pierwszym dniem urlopu macierzyńskiego

LUB

- Przynajmniej 39 opłaconych składek PRSI od chwili podjęcia pracy oraz przynajmniej 39 opłaconych lub zakredytowanych składek PRSI w odpowiednim roku podatkowym

LUB

- 26 tygodni opłaconych składek PRSI w odpowiednim roku podatkowym oraz 26 tygodni opłaconych składek w poprzednim roku podatkowym.

Jeśli jesteś samozatrudniona, musisz mieć:

- 52 opłacone składki PRSI w ostatnim odpowiednim roku podatkowym

LUB

- 52 opłacone składki PRSI w roku podatkowym poprzedzającym odpowiedni rok podatkowy

LUB

- 52 opłacone składki PRSI w roku podatkowym następującym po odpowiednim roku podatkowym

Odpowiedni rok podatkowy oznacza tutaj przedostatni pełny rok podatkowy przed rokiem, w którym zacznie się wypłata świadczenia, np. jeśli idziesz na urlop macierzyński w styczniu 2007 roku, odpowiedni rok podatkowy to rok 2005.

Co się stanie, jeśli płaciłem swoje składki w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Patrz część 5 rozdziału.

W jakich krajach stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Patrz część 3 tego rozdziału.

Co się stanie, jeśli płaciłem swoje składki w kraju, w którym nie są stosowane przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Jeśli opłacałaś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w kraju wymienionym we wspomnianej liście, nie będziesz mogła użyć ich, ubiegając się o to świadczenie.

Czy mam prawo do zasiłku macierzyńskiego, jeśli otrzymuję inne świadczenia socjalne?

Jeśli otrzymujesz poniższe świadczenia socjalne, masz prawo do 50% zasiłku macierzyńskiego:

- Zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dzieci
- Emerytura (składkowa) dla wdów
- Emerytura (bezskładkowa) dla wdów

- Zasiłek dla kobiet opuszczonych przez mężów
- Dodatek dla żon więźniów
- Dodatek dla kobiet opuszczonych przez mężów
- Zasiłek dla opiekuna prawnego (składkowy)
- Zasiłek dla opiekuna prawnego (bezskładkowy)
- Zasiłek na wypadek śmierci wypłacany w ramach renty dla wdów, lub renty dla rodziców na utrzymaniu dzieci (w ramach programu wypłaty świadczeń z tytułu wypadku przy pracy lub choroby zawodowej).

Jak długo mogę otrzymywać zasiłek macierzyński?

Zasiłek macierzyński wypłacany jest nieprzerwanie przez okres 22 tygodni. Urlop musi trwać co najmniej 2 tygodnie do maksymalnie 14 tygodni i musi się rozpocząć przed końcem tygodnia, na który wyliczono datę urodzin dziecka.

Jeśli Twoje dziecko urodzi się później niż wyliczono i zostało Tobie mniej niż 4 tygodnie urlopu macierzyńskiego, możesz mieć prawo do przedłużenia urlopu macierzyńskiego, tak by mieć pełne 4 tygodnie urlopu po narodzeniu dziecka. W takim wypadku zasiłek

macierzyński będzie dalej wypłacany do czwartego tygodnia życia dziecka. Musisz powiadomić Maternity Benefit Section w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych, wysyłając list od swojego lekarza rodzinnego, podając datę narodzin dziecka.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz MB10 i przesać go pod adres podany na formularzu, 6 tygodni przed pójściem na urlop macierzyński. Formularz MB10 dostępny jest w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurze pomocy społecznej lub na stronie www.welfare.ie. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

8 Zasiłek rodzinny *{Child Benefit}*

Czym jest zasiłek rodzinny?

W Irlandii zasiłek rodzinny wypłacany jest rodzicom lub prawnym opiekunom dzieci, które razem z nimi mieszkają i pozostają na ich utrzymaniu.

Czy wszystkim dzieciom przysługuje to świadczenie?

Świadczenie przysługuje na dziecko:

- Poniżej 16 roku życia

LUB

- W wieku od 16 do 19 lat, uczące się w trybie dziennym, uczestniczące w kursie Youthreach organizowanym przez FÁS lub jest upośledzone fizycznie lub psychicznie i będące na Twoim utrzymaniu.

W jaki sposób przepisy Unii Europejskiej wpływają na zasiłek rodzinny?

Jeśli jesteś rodzicem/opiekunem prawnym dziecka i jesteś obywatelem kraju Unii Europejskiej lub obywatelem Islandii, Norwegii lub Szwajcarii i pracujesz w Irlandii, to Irlandia wypłaca zasiłek rodzinny, nawet jeśli rodzina Twoja mieszka na stałe w innym kraju, w którym stosowane są przepisy Unii.

Gdzie mogę złożyć podanie?

Podanie o zasiłek rodzinny należy złożyć w przeciągu 6 miesięcy od:

- Urodzenia dziecka
- Od momentu, kiedy dziecko stało się członkiem Twojej rodziny
- Od chwili przyjazdu na stałe do Irlandii.

W jaki sposób złożyć podanie?

Jeśli starasz się o zasiłek rodzinny po raz pierwszy, musisz wypełnić Formularz CB1. Do formularza należy dołączyć akt urodzenia dziecka i przesać je na adres podany na formularzu. Nie przysyłaj oryginału aktu. Odwiedź lokalne biuro pomocy społecznej i poproś, by zrobiono fotokopię aktu oraz ostemplowano ją pieczętą biura. Dopiero wtedy możesz przesać fotokopię aktu.

Jeśli ubiegasz się o zasiłek rodzinny dla dziecka, które ma 16, 17 lub 18 lat musisz wypełnić formularz CB2, który musi być poświadczony przez:

- Szkołę lub college, jeśli Twoje dziecko kontynuuje naukę w trybie dziennym

- FÁS, jeśli dziecko uczęszcza na kurs Youthreach
- Lekarza, jeśli Twoje dziecko jest upośledzone fizycznie lub psychicznie.

W celu uzyskania dalszych informacji na temat formularzy, skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych lub miejscowym biurem pomocy społecznej. Patrz rozdział Dane kontaktowe. Formularze są także dostępne na stronie www.welfare.ie

9 Wyprawka dla dziecka na nowy rok szkolny *{Back to school clothing and footwear allowance}*

Wyprawka dla dziecka ma pomóc pokryć koszty kupna mundurków oraz obuwia dla dzieci uczęszczających do szkoły. Świadczenia te wypłacane są od 1 czerwca do 30 września każdego roku.

Aby skorzystać z niego musisz otrzymywać pewne świadczenia socjalne lub dodatki na szkolenia lub edukację dla dorosłych.

Dochód całej rodziny musi być poniżej pewnej ustalonej kwoty.

W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z pracownikiem pomocy społecznej (CWO) w miejscowej przychodni.

10 Zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dzieci

{One-Parent Family Payment}

Zasiłek ten jest świadczeniem przeznaczonym dla mężczyzn i kobiet, którzy samotnie wychowują dzieci. Wypłacany jest osobom w stanie wolnym, owdowiałym, małżonkom więźniów, osobom żyjącym w separacji lub rozwiedzionym, lub których małżeństwo zostało unieważnione. Zasiłek obwarowany jest pewnymi warunkami i aby go otrzymać należy spełnić kryterium dochodowe. Jeśli jesteś w separacji, rozwiedziony/rozwiedziona lub w stanie wolnym to z pewnością podjąłeś/podjęłaś próbę uzyskania alimentów od drugiego rodzica dziecka.

Jakie wymogi należy spełnić?

Spełnisz warunki otrzymania zasiłku dla rodzica samotnie wychowującego dzieci jeśli:

- Jesteś głównym opiekunem przynajmniej 1 dziecka i to dziecko mieszka z Tobą (dziecko musi mieć mniej niż 18 lat jeśli nie uczy się w trybie dziennym lub od 18 do 22 lat jeśli nadal uczy się w trybie dziennym)
- Nie żyjesz w związku z partnerem
- Zarabiasz €375 lub mniej na tydzień (dane z 2006 roku)
- Spełniasz wymogi kryterium dochodowego

- Spełniasz warunek stałego pobytu (wyjątek stanowią pracownicy-obywatele krajów Unii Europejskiej).

Należy spełnić **także** następujące warunki:

- Jeśli żyjesz w separacji, jesteś **rozwódzonym/rozwódziona** okres separacji musiał trwać co najmniej 3 miesiące i musiały być podjęte przez Ciebie próby uzyskania alimentów od drugiego rodzica
- Jeśli jesteś w stanie wolnym musisz być rodzicem dziecka i będziesz musiał/musiła próbować uzyskać alimenty na dziecko od drugiego rodzica
- Jeśli małżonek/małżonka jest w więzieniu i skazany/-na na przynajmniej 6 miesięcy

LUB

- Jeśli nie było jeszcze wyroku, muszą być w areszcie od co najmniej 6 miesięcy.

Co to jest kryterium dochodowe?

Patrz część 3 tego rozdziału.

Czy mogę przenieść prawo do zasiłku do innego kraju?

Nie. Przeniesienie prawa do tego zasiłku do innego kraju nie jest możliwe.

Jak długo mogę otrzymywać zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dzieci?

Zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dzieci wypłacany jest tak długo jak spełniasz warunki. Świadczenie zostanie jednakże wstrzymane, jeśli ponownie wejdiesz w związek małżeński, nie będziesz miał/miała dzieci na utrzymaniu lub jeśli Twoje dochody przekroczą kwotę €375 na tydzień (dane z 2006 roku).

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli otrzymujesz zasiłek dla rodzica samotnie wychowującego dzieci możesz mieć także ubiegać się o:

- Dodatek opałowy
- Zasiłek dla rodzin o niskich dochodach (FIS)
- Specjalny zasiłek socjalny.

Możesz także mieć prawo do:

- Karty medycznej.

11 Renta dla wdów/wdowców

{Widow's/Widower's Pensions}

Istnieją dwa rodzaje renty dla wdów lub wdowców:

Renta składkowa: Będziesz miał prawo do renty składkowej, jeśli Ty lub zmarły małżonek/małżonka mieliście wystarczająco dużo opłaconych składek PRSI.

Renta bezskładkowa: Jeśli Ty lub zmarły małżonek/małżonka nie macie wystarczająco dużo opłaconych składek PRSI możecie kwalifikować się do renty bezskładkowej, pod warunkiem spełnienia kryterium dochodowego.

RENTA SKŁADKOWA DLA WDÓW/WDOWCÓW

{WIDOW'S/WIDOWER'S CONTRIBUTORY PENSION}

Renta składkowa dla wdów/wdowców może być wypłacana, jeśli zmarła osoba lub jej małżonek/małżonka mają wystarczająco dużo opłaconych składek PRSI.

Jakie wymogi należy spełnić?

Masz prawo do renty jeśli:

- Jesteś wdową/wdowcem

LUB

- Wziąłeś/wzięłaś rozwód ze zmarłym małżonkiem/małżonką i ponownie nie wstąpiłeś/wstąpiłaś w związek małżeński, ani też nie żyjesz z nikim w związku partnerskim

I

- Spełniasz warunek posiadania opłaconych składek PRSI

LUB

- Twój zmarły małżonek/małżonka otrzymywali emeryturę (pomostową) lub emeryturę (składkową), która zawierała dodatek na Ciebie.

Ile składek PRSI potrzeba?

Renta dla wdów lub wdowców może być oparta albo na Twoich składkach PRSI lub na składkach małżonka/małżonki. Nie można w tym wypadku połączyć składek PRSI.

Niezależnie od tego, które składki są użyte do wyliczenia kwoty renty musisz mieć:

- 156 opłacone składki PRSI do dnia, w którym małżonek/małżonka osiągnęli wiek emerytalny lub zmarli

I

- **Warunek A:** albo średnią 39 opłaconych lub zakredytowanych składek przez 3 do 5 lat podatkowych (którekolwiek z tych rozwiązań jest bardziej korzystne) przed osiągnięciem wieku emerytalnego (obecnie jest to 66 lat) lub zanim małżonek/małżonka zmarli

LUB

- **Warunek B:** aby uzyskać minimalną kwotę renty, potrzebujesz średniej rocznej 24 tygodni opłaconych lub zakredytowanych składek PRSI od momentu podjęcia pracy do końca roku podatkowego przed osiągnięciem wieku emerytalnego lub datą śmierci małżonki/małżonka (średnia roczna 48 składek PRSI potrzebna jest do uzyskania maksymalnej kwoty świadczenia).

Co się stanie, jeśli opłacałem moje składki za granicą?

Jeśli Ty lub Twój małżonek/małżonka opłacaliście składki na ubezpieczenie społeczne w krajach, w których stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej lub w krajach, z którymi Irlandia podpisała umowy dwustronne w sprawie ubezpieczeń społecznych, ze składek tych możesz skorzystać starając się o składkową rentę dla wdów/wdowców. W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

W jakich krajach stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej?

Patrz część 3 tego rozdziału.

Jakie kraje mają podpisane umowy dwustronne z Irlandią w sprawie ubezpieczeń społecznych?

Austria, Kanada, Australia, USA oraz Nowa Zelandia.

Czy mogę przenieść prawa do renty składkowej dla wdów/wdowców?

Tak, pod warunkiem, że opłaciłeś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w krajach, w których stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej lub w krajach, z którymi Irlandia podpisała umowy dwustronne w sprawie ubezpieczeń społecznych. Ostatni kraj, w którym byłeś ubezpieczony, jest odpowiedzialny za wypłacanie renty dla wdów/wdowców.. Powinieneś postarać się o przeniesienie praw do renty zanim przeprowadzisz się do Irlandii.

Jeśli ostatnio byłeś zatrudniony w Irlandii, ale opłacałeś swoje składki na ubezpieczenie społeczne w krajach, w których stosuje się przepisy Wspólnoty Europejskiej lub w krajach, z którymi Irlandia podpisała umowy dwustronne w sprawie ubezpieczeń społecznych, możesz połączyć te składki. W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli otrzymujesz rentę składkową dla wdów/wdowców możesz mieć prawo do następujących świadczeń, pod warunkiem, że spełniasz wymogi:

- Dodatek opałowy
- Dodatek dla samotnie mieszkających (jeśli jesteś w wieku 66 lat lub starszy)
- Pomoc w ramach programu specjalnych świadczeń socjalnych
- Pakiet świadczeń na opłacenie rachunków domowych (jeśli jesteś w wieku 66 lat lub starszy)
- Zapomoga z tytułu śmierci członka rodziny
- Zapomoga z powodu śmierci w wyniku wypadku w pracy

Jak długo mogę otrzymywać rentę dla wdów/wdowców?

Świadczenie to możesz otrzymywać przez cały okres bycia wdową/wdowcem. Jeśli wejdiesz ponownie w związek małżeński, wtedy stracisz prawo do renty.

Jak złożyć podanie?

Będziesz musiał wypełnić formularz WCP1, który można otrzymać w urzędach pocztowych lub lokalnych biurach pomocy społecznej. Patrz rozdział Dane kontaktowe. Formularze są także dostępne na stronie www.welfare.ie

Co się stanie, jeśli moje podanie zostanie odrzucone?

Jeśli Twoje podanie zostanie odrzucone masz prawo odwołać się od tej decyzji. Jeśli nadal nie otrzymasz prawa do renty, możesz mieć prawo do bezskładkowej renty dla wdów/wdowców

RENTA BEZSKŁADKOWA DLA WDÓW/WDOWCÓW

{WIDOW'S/WIDOWER'S NON-CONTRIBUTARY PENSION}

Renta bezskładkowa dla wdów/wdowców jest świadczeniem podlegającym kryterium dochodowemu i wypłacana wdowom i wdowcom, którzy nie mają prawa do renty składkowej dla wdów/wdowców. Jest to świadczenie dla wdów/wdowców, którzy nie mają dzieci na utrzymaniu. Osoby, które mają dzieci na utrzymaniu powinny ubiegać się o świadczenie dla osób samotnie wychowujących dzieci.

Jakie wymogi należy spełnić?

Masz prawo do renty jeśli:

- Twój małżonek/małżonka zmarła
- Wziąłeś/wzięłaś rozwód ze zmarłym małżonkiem/małżonką i ponownie nie wstąpiłeś/wstąpiłaś w związek małżeński, ani nie żyjesz teraz z nikim w związku partnerskim
- Spełniasz wymogi kryterium dochodowego
- Mieszkasz na stałe w Irlandii
- Spełniasz warunek stałego pobytu.

Co to jest kryterium dochodowe?

Patrz część 3 tego rozdziału.

Jak długo mogę otrzymywać rentę dla wdów/wdowców?

Świadczenie to możesz otrzymywać przez cały okres bycia wdową/wdowcem. Jeśli wejdiesz ponownie w związek małżeński z inną osobą wtedy stracisz prawo do renty.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli otrzymujesz rentę bezskładową dla wdów/wdowców, możesz także mieć ubiegać się o:

- Dodatek opałowy
- Pomoc w ramach programu specjalnych świadczeń socjalnych
- Pakiet świadczeń na opłacenie rachunków domowych (jeśli masz 66 lat lub więcej)
- Zapomoga z tytułu śmierci członka rodziny.

Jak złożyć podanie?

Podanie o to świadczenie musisz złożyć w ciągu 3 miesięcy od śmierci małżonka/małżonki. Należy w tym celu wypełnić formularz WP1 i przesać wraz z odpowiednimi dokumentami na adres podany na formularzu. Patrz rozdział Dane kontaktowe w celu uzyskania numerów do Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Formularze są także dostępne na stronie www.welfare.ie

Jakie dokumenty muszę złożyć?

Aby złożyć podanie potrzebujesz:

- Oryginał aktu urodzenia
- Oryginał akt ślubu
- Oryginał aktu urodzenia Twojej zmarłej małżonki/Twojego zmarłego małżonka

- Oryginał aktu zgonu Twojej zmarłej małżonki/ Twojego zmarłego małżonka.

Co się stanie, jeśli moje podanie zostanie odrzucone?

Jeśli Twoje podanie zostanie odrzucone masz prawo odwołać się od tej decyzji. Jeśli nadal nie otrzymasz prawa do tego świadczenia skontaktuj się z lokalnym biurem pomocy społecznej.

12 Świadczenia dla opiekunów

{Payment's for Carer's}

Dwa główne świadczenia dla opiekunów to zasiłek dla opiekunów, który oparty jest na składkach PRSI oraz dodatek pielęgnacyjny, oparty na kryterium dochodowym. Istnieje jeszcze zasiłek na opiekę domową, który można otrzymać na niepełnosprawne dziecko. Beneficjenci tych świadczeń mogą mieć także prawo do corocznej zapomogi na opiekę zastępczą.

ZASIŁEK DLA OPIEKUNÓW *{CARER'S BENEFIT}*

Zasiłek dla opiekunów jest świadczeniem wypłacanym osobom ubezpieczonym, które rezygnują z pracy by zapewnić pełną opiekę potrzebującej osobie (osobom). Według Ustawy o Urloпах Opiekuńczych możesz mieć prawo do bezpłatnego urlopu tymczasowego, aby zająć się opieką członka rodziny. Jeśli opiekujesz się więcej niż jedną osobą, możesz mieć prawo do tygodniowej kwoty zasiłku powiększonej o 50%. Jeśli potrzebujesz więcej informacji na temat urlopu opiekuńczego skontaktuj się z Ministerstwem Handlu, Pracy i Zatrudnienia.

Telefon: + 353 1 631 3131.

Strona internetowa: www.entemp.ie

Jakie wymogi należy spełnić?

Spełnisz warunki otrzymania zasiłku dla opiekuna jeśli:

- Jesteś w wieku pomiędzy 16 a 66 rokiem życia
- Spełniasz warunek posiadania opłaconych składek PRSI
- Rezygnujesz z pracy by zająć się opieką w pełnym wymiarze godzin (Twoje dotychczasowe zatrudnienie musi być na minimum 17 godzin tygodniowo lub 34 godziny na dwa tygodnie)
- Nie jesteś zatrudniony lub samozatrudniony poza domem (masz prawo pracować jedynie 15 godzin tygodniowo)
- Mieszkasz w Irlandii i nie mieszkasz w szpitalu, sanatorium lub podobnej instytucji.

Osoba, którą się opiekujesz:

- Jest niepełnosprawna i potrzebuje uwagi oraz opieki (niezbędne jest zaświadczenie lekarskie)
- Zwykle nie mieszka w szpitalu, domu starców lub innej podobnej instytucji
- W przypadkach, w których Zarząd Służby Zdrowia (HSE) płaci na dziecko zasiłek na opiekę domową, nie potrzeba zaświadczenia lekarskiego.

Ile składek PRSI potrzeba?

Jeśli ubiegasz się o to świadczenie po raz pierwszy:

musisz mieć opłacone 156 składek od momentu podjęcia pracy objętej ubezpieczeniem

I

39 opłaconych składek w odpowiednim roku podatkowym

LUB

39 opłaconych składek w roku poprzedzającym wypłatę zasiłku dla opiekuna

LUB

26 opłaconych składek w odpowiednim roku podatkowym i 26 składek opłaconych w poprzedzającym go roku podatkowym.

Odpowiedni rok podatkowy oznacza tutaj przedostatni pełny rok podatkowy przed rokiem, w którym ubiegasz się o świadczenia, np. jeśli ubiegasz się o nie w 2007 roku, rokiem odpowiednim jest rok 2005.

Co się stanie, jeśli opłacałem moje składki za granicą?

Jeśli opłacałeś składki na ubezpieczenie społeczne w innym kraju nie możesz użyć ich ubiegając się o zasiłek dla opiekuna.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz CARB1 i przesać go pod adres podany na formularzu. Formularze dostępne są także w lokalnym biurze pomocy socjalnej oraz na stronie www.welfare.ie. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

Co się stanie, jeśli moje podanie zostanie odrzucone?

Jeśli nie otrzymasz prawa do zasiłku możesz starać się o dodatek pielęgnacyjny.

DODATEK PIELĘGNACYJNY {CARER'S ALLOWANCE}

Dodatek pielęgnacyjny jest to świadczenie dla osób, które spełniają wymogi kryterium dochodowego, chcących opiekować się innymi osobami, które tej opieki potrzebują. Jeśli opiekujesz się więcej niż jedną osobą, możesz mieć prawo do tygodniowej kwoty dodatku powiększonej o 50%.

Jakie wymogi należy spełnić?

Spełnisz warunki otrzymania dodatku pielęgnacyjnego jeśli:

- Skończyłeś 18 lat
- Spełniasz kryterium dochodowe (patrz część 3 w tym rozdziale)
- Mieszkasz z osobą, którą się opiekujesz lub można się z Tobą szybko skontaktować poprzez bezpośredni system komunikacji pomiędzy Twoim domem a domem osoby, którą się opiekujesz
- Zajmujesz się opieką w pełnym wymiarze godzin
- Nie jesteś zatrudniony lub samozatrudniony poza domem na ponad 15 godzin tygodniowo
- Mieszkasz na stałe w Irlandii
- Spełniasz warunek stałego pobytu (patrz część 2 tego rozdziału)
- Zwykle nie mieszkasz w szpitalu, domu starców lub innej podobnej instytucji

I

Osoba, którą się opiekujesz:

- Jest niepełnosprawna i potrzebuje uwagi oraz opieki (niezbędne jest zaświadczenie lekarskie).

- Zwykle nie mieszka w szpitalu, domu starców lub innej podobnej instytucji
- Ma lat 16 lub więcej lub ma mniej niż 16 lat w przypadku, w którym Zarząd Służby Zdrowia (HSE) płaci na dziecko zasiłek na opiekę domową (potrzebne jest zaświadczenie o wypłacie takiego zasiłku).

Czy mogę przenieść prawa do mojego dodatku pielęgnacyjnego?

Nie. Przeniesienie prawa do dodatku pielęgnacyjnego nie jest możliwe.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz CR1 i przesać go pod adres podany na formularzu. Formularze dostępne są także w lokalnym biurze pomocy socjalnej oraz na stronie www.welfare.ie. Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

Co się stanie, jeśli moje podanie zostanie odrzucone?

Jeśli Twoje podanie zostanie odrzucone masz prawo odwołać się od tej decyzji. Jeśli nadal nie otrzymasz prawa do tego świadczenia skontaktuj się z lokalnym biurem pomocy społecznej lub Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych.

13 Zasiłek dla osób mieszkających samotnie *{Living Alone Allowance}*

Zasiłek dla osób mieszkających samotnie (LAA) jest świadczeniem wypłacanym w systemie tygodniowym dla osób w wieku 66 lat i starszych, które otrzymują już jakieś świadczenia z Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych, które albo mieszkają zupełnie samotnie lub na ogół mieszkają samotnie. Zasiłek ten przeznaczony jest dla osób, które mieszkają samotnie i które otrzymują rentę dla niedowidzących, rentę inwalidzką, zasiłek inwalidzki lub dodatek z powodu niezdolności do pracy. Celem tego świadczenia jest zrekompensowanie osobie dodatkowych kosztów życia w pojedynkę.

Jakie wymogi należy spełnić?

Masz prawo do zasiłku jeśli:

- Mieszkasz zupełnie sam lub na ogół sam

I

- Otrzymujesz jedno z następujących świadczeń z Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych:

A Jeśli jesteś w wieku poniżej 66

- Renta inwalidzka
- Zasiłek inwalidzki

- Renta dla niedowidzących
- Dodatek dla bezrobotnych.

B Jeśli masz 66 lat lub więcej

- Emerytura składkowa
- Emerytura bezskładkowa
- Renta dla niedowidzących
- Emerytura pomostowa
- Renta składkowa dla wdów/wdowców
- Renta bezskładkowa dla wdów/wdowców
- Renta inwalidzka
- Zasiłek dla kobiet opuszczonych przez mężów
- Dodatek dla żon więźniów
- Renta dla wdów/wdowców w ramach programu świadczeń z tytułu chorób zawodowych.

Kiedy powinienem złożyć podanie?

Jeśli jesteś w wieku poniżej 66 lat i otrzymujesz jedno ze świadczeń wymienionych w punkcie **(A)** powyżej możesz starać się o przyznanie zasiłku dla osób mieszkających samotnie, jak tylko zaczniesz mieszkać sam. Jeśli otrzymujesz jedno ze świadczeń wymienionych w punkcie **(B)** możesz złożyć podanie na 3 miesiące

zanim skończysz 66 lat. Jeśli masz 66 lat lub więcej, możesz złożyć podanie, jak tylko zaczniesz mieszkać sam.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić **Formularz LAA1** i przesać go pod adres podany na formularzu. Formularze dostępne są także w lokalnym biurze pomocy socjalnej oraz na stronie www.welfare.ie Patrz rozdział *Dane kontaktowe*.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli kwalifikujesz się do otrzymania zasiłku dla mieszkających samotnie możesz także mieć prawo do następujących świadczeń:

- Dodatek opałowy
- Dodatek na paliwo bezdymne
- Darmowe przejazdy
- Pakiet świadczeń na opłacenie rachunku.

14 Narodowy program opałowy

{National Fuel Scheme}

Narodowy program opałowy powstał, by pomóc osobom, które uzależnione są od długoterminowej pomocy socjalnej lub świadczeń Zarządu Służby Zdrowia i nie są w stanie same zapłacić za opał. Świadczenie to wypłacane jest przez 29 tygodni, od końca września do połowy kwietnia.

Jak złożyć podanie?

Jeśli otrzymujesz pomoc socjalną musisz wypełnić **Formularz NFS1** i przesłać go na adres podany na formularzu. Formularze dostępne są także w lokalnym biurze pomocy socjalnej oraz na stronie www.welfare.ie

Jeśli otrzymujesz świadczenia z Zarządu Służby Zdrowia (HSE) powinieneś złożyć podanie pracownikowi pomocy społecznej (CWO) w miejscowej przychodni.

W celu uzyskania dalszych informacji skontaktuj się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych (*Department of Social and Family Affairs*) lub lokalnym biurem pomocy społecznej (*Social Welfare Office*). Patrz rozdział Dane kontaktowe.

15 Świadczenia na pokrycie kosztów leczenia

{Treatment Benefit Scheme}

Świadczenia na pokrycie kosztów leczenia to program prowadzony przez Ministerstwo Spraw Socjalnych i Rodzinnych, który zapewnia kwalifikującym się osobom pokrycie części kosztów usług dentystrycznych, okulistycznych oraz zakupu aparatów słuchowych. Świadczenia dostępne są dla ubezpieczonych pracowników i osób na emeryturze, które opłaciły wymaganą ilość składek PRSI. W ramach tych świadczeń otrzymujesz zwrot części kosztów leczenia lub zakupu aparatury.

Ile składek PRSI potrzeba?

Ilość składek ubezpieczenia społecznego zależy od Twojego wieku.

1 Jeśli jesteś w wieku poniżej 21 lat

Jeśli jesteś w wieku poniżej 21 lat, możesz kwalifikować się do otrzymywania tego świadczenia, jeśli masz przynajmniej 39 opłaconych składek, niezależnie od tego, kiedy zostały opłacone.

2 Jeśli jesteś w wieku pomiędzy 21-24 lat

Jeśli mieścisz się w tym przedziale wiekowym, możesz zyskać prawo do tych świadczeń jeśli masz:

- Przynajmniej 39 opłaconych składek i

- Przynajmniej 39 opłaconych lub zakredytowanych składek w odpowiednim roku podatkowym i
- 13 opłaconych składek w ostatnim roku

LUB

- 26 składek opłaconych w odpowiednim roku podatkowym i 26 składek opłaconych w roku poprzedzającym odpowiedni rok podatkowy

3 Jeśli jesteś w wieku pomiędzy 25-65 lat

Począwszy od 25 lat wzwyż, musisz mieć

- Co najmniej 260 opłaconych składek
- Przynajmniej 39 opłaconych lub zakredytowanych składek w odpowiednim roku składkowym i
- 13 opłaconych składek w ostatnim roku składkowym

Jak złożyć podanie?

Dofinansowanie kosztów leczenia dentystycznego:

Formularze są dostępne w gabinecie Twojego dentysty.

Leczenie okulistyczne:

Formularze dostępne są u Twojego okulisty, w lokalnym biurze pomocy socjalnej oraz Dziale Zasiłków na Koszty Leczenia (Treatment Benefit Section).

Dofinansowanie na aparaty słuchowe:

Formularze dostępne są u prywatnych dostawców sprzętu lub w Dziale Zasiłków na Koszty Leczenia

Jeśli nie kwalifikujesz się do otrzymania świadczeń na pokrycie kosztów leczenia z powodu zbyt małej ilości składek, ale pracowałeś i opłacałeś składki na ubezpieczenie społeczne w kraju, w którym stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej, możesz użyć tych składek, by ubiegać się o te świadczenia, o ile opłaciłeś conajmniej jedną składkę klasy A,E,H lub P (większość pracowników opłaca składki PRSI klasy A).

Lista krajów, w których stosowane są przepisy Wspólnoty Europejskiej znajduje się części 3 tego rozdziału.

Gdzie mogę uzyskać dalsze informacje?

Możesz skontaktować się z:

Treatment Benefit Section

Department of Social and Family Affairs

St. Oliver Plunkett Road

Letterkenny

Co. Donegal

Lo-Call: 1890 400 400 (wew. 4480) dzwoniąc z Irlandii

LUB

Telefon: + 353 1 704 3000

Emerytury

{Pensions}

65+

07

Istnieją trzy rodzaje emerytur państwowych. Dwie z nich oparte są na składkach płaconych jako część ubezpieczenia społecznego – **emerytura państwowa – pomostowa** oraz **emerytura państwowa – składowa**. Jeśli nie opłaciłeś wystarczającej ilości składek, możesz ubiegać się o emeryturę opartą na kryterium dochodowym – emeryturę państwową – bezskładową.

EMERYTURA POMOSTOWA *{TRANSITION STATE PENSION}*

Co to jest emerytura pomostowa?

Emerytura pomostowa wypłacana jest w Irlandii osobom, które ukończyły 65 rok życia, przestały pracować i opłaciły wystarczającą ilość składek na ubezpieczenie społeczne. Nie podlega ona kryterium dochodowemu. Reasumując, trzeba być pracownikiem zatrudnionym na pełnym etacie, za którego płacono pełne stawki na ubezpieczenie społeczne. Jeśli masz status samozatrudnionego, także możesz się kwalifikować do otrzymania tego rodzaju emerytury, o ile opłaciłeś wystarczającą ilość składek.

Kto jest uprawniony do tego rodzaju emerytury?

Uprawnienia posiadają osoby, które:

- Są w wieku 65 lat

- Spełniają kryterium płatności składek na ubezpieczenie społeczne
- Nie są zatrudnione w pełnym wymiarze godzin (możesz zarabiać do €38 tygodniowo).

W wieku 66 lat możesz przejść na państwową emeryturę składową, jeśli byłoby to dla Ciebie lepszym rozwiązaniem. Czy zdecydujesz się na przejście czy nie, warunek niepodejmowania pracy w pełnym wymiarze godzin kończy się w wieku 66 lat. Oznacza to, że otrzymując emeryturę pomostową przed skończeniem 66 roku życia, nie możesz być zatrudniony w pełnym wymiarze godzin lub samozatrudnionym, a po ukończeniu 66 lat możesz już uzyskiwać dochód z dowolnego źródła.

Ilu składek na ubezpieczenie społeczne potrzebuję?

Uprawnienia do emerytury posiadają osoby, które:

- Zaczęły opłacać składki na ubezpieczenie społeczne zanim skończyły 55 rok życia
- Opłaciły przynajmniej 260 pełnych składek
- Zanotowały średnią przynajmniej 48 pełnych składek opłaconych i/lub uznanych od roku 1979 do końca roku podatkowego, w którym kończą 65 lat

LUB

- Zanotowały średnią przynajmniej 24 pełnych składek opłaconych i/lub uznanych od roku 1953 (lub od momentu rozpoczęcia opłacania składek, jeśli stało się to po 1953 roku) do końca roku podatkowego, w którym kończą 65 lat.

Ile składek jest wymaganych, jeśli osiągnę wiek emerytalny w dniu 6 kwietnia 2012 lub później?

- Musisz mieć opłaconych przynajmniej 520 pełnych składek

LUB

- Jeśli opłaciłeś przynajmniej 260 pełnych składek, możesz opłacić resztę, by osiągnąć wymagany limit 520, płacąc specjalne kwoty jako tzw. składki dobrowolne.

Co się dzieje w momencie, jeśli płaciłem swoje składki za granicą?

Jeśli pracowałeś w kraju, który stosuje przepisy Unii Europejskiej lub w kraju, z którym Irlandia ma podpisane umowy dwustronne w sprawie ubezpieczeń społecznych, możesz kwalifikować się do otrzymywania emerytury proporcjonalnej. Emerytura łączy składki płacone w systemie irlandzkim z ubezpieczeniem społecznym w innym kraju. W celu uzyskania informacji, ile może

wynosić taka emerytura, możesz skontaktować się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Patrz dział Dane kontaktowe.

Jakie kraje stosują przepisy Unii Europejskiej?

Austria, Belgia, Czechy, Cypr, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Islandia, Irlandia, Włochy, Łotwa, Lichtenstein, Litwa, Luksemburg, Malta, Norwegia, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Holandia, Zjednoczone Królestwo.

Z jakimi krajami Irlandia podpisała Umowy Dwustronne w sprawie Ubezpieczeń Społecznych?

Z Austrią, Kanadą, Australią, Stanami Zjednoczonymi oraz Nową Zelandią.

Czy mam prawo do otrzymania innych świadczeń?

Jeśli jesteś w wieku 66 lat lub więcej, być może masz prawo do następujących świadczeń:

- Zasiłek dla osób samotnych
- Zasiłek dla osób w wieku powyżej 80 lat
- Pakiet świadczeń na opłacenie rachunków domowych

- Bezpłatne przejazdy
- Dodatek opałowy
- Karta medyczna.

Kiedy mogę składać podanie?

Powinieneś złożyć podanie 4 miesiące przed ukończeniem 65 lat. Jeśli pracowałeś w kraju, który stosuje przepisy Unii Europejskiej lub w kraju, z którym Irlandia ma podpisane umowy dwustronne w sprawie ubezpieczeń społecznych, powinieneś złożyć podanie na 6 miesięcy przed wejściem w wiek emerytalny, tak by odpowiednia instytucja w drugim kraju miała wystarczającą ilość czasu na ustosunkowanie się do Twojego podania.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz RP/CP1. Można go otrzymać w lokalnym biurze pomocy społecznej lub w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Patrz dział Dane kontaktowe. Formularz należy przesłać na adres, który jest wyraźnie zaznaczony na formularzu. Formularze dostępne są także na stronie www.welfare.ie

EMERYTURA SKŁADKOWA *(CONTRIBUTORY STATE PENSION)*

Co to jest emerytura składkowa?

Emerytura składkowa jest wypłacana w Irlandii osobom, które skończyły 66 rok życia i zgromadziły na swoim koncie wystarczającą ilość składek. Nie podlega ona kryterium dochodowemu i pozwala na osiągnięcie innych dochodów. Możliwe, że będziesz musiał odprowadzać od niej podatek.

Kto jest uprawniony do tego rodzaju emerytury?

Masz prawo do emerytury składkowej jeśli:

- Masz skończone 66 lat
- Spełniasz kryterium płatności składek na ubezpieczenie społeczne.

Ilu składek na ubezpieczenie społeczne potrzebuję, by otrzymać emeryturę?

Uprawnienia do emerytury posiadają osoby, które:

- Zaczęły płacić składki na ubezpieczenie społeczne PRSI zanim skończyły 56 rok życia
- Opłaciły przynajmniej 260 pełnych składek

- Zanotowały średnią przynajmniej 48 pełnych składek opłaconych i/lub uznanych od roku 1979 (1988 dla samozatrudnionych) do końca roku podatkowego, w którym kończą 66 lat

LUB

- Zanotowały średnią przynajmniej 10 pełnych składek opłaconych i/lub uznanych od roku 1953 (lub od momentu rozpoczęcia opłacania składek, jeśli stało się to po 1953 roku) do końca roku podatkowego, w którym kończą 66 lat.

Ile składek jest wymaganych, jeśli osiągnę wiek emerytalny w dniu 6. kwietnia 2012 r. lub później?

- Musisz mieć opłaconych przynajmniej 520 pełnych składek

LUB

- Jeśli opłaciłeś przynajmniej 260 pełnych składek, możesz opłacić resztę, tak by osiągnąć wymagany limit 520, płacąc specjalne kwoty jako tzw. składki dobrowolne.

Co się dzieje, w sytuacji, jeśli opłacałem swoje składki za granicą?

Jeśli pracowałeś w kraju, który stosuje przepisy Unii Europejskiej lub w kraju, z którym Irlandia ma podpisane umowy dwustronne

w sprawie ubezpieczeń społecznych, możesz kwalifikować się do otrzymywania emerytury proporcjonalnej. Emerytura łączy składki płacone w systemie irlandzkim z ubezpieczeniem społecznym w innym kraju. Emeryturę proporcjonalną pobiera się w kraju, w którym się zamieszkuje.

Kto jest uprawniony do emerytury proporcjonalnej?

Do tego rodzaju emerytury mają prawo osoby, które:

- **Opłacili 260 pełnych składek PRSI oraz**
- Mają średnią roczną **10 tygodni** opłaconych lub uznanych składek na ubezpieczenie społeczne, jako połączenie ubezpieczenia w systemie irlandzkim z ubezpieczeniem społecznym w kraju, który stosuje przepisy Unii Europejskiej lub w kraju, z którym Irlandia ma podpisane umowy dwustronne.

Jakie kraje stosują przepisy Unii Europejskiej?

Austria, Belgia, Czechy, Cypr, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Niemcy, Grecja, Węgry, Islandia, Irlandia, Włochy, Łotwa, Lichtenstein, Litwa, Luksemburg, Malta, Norwegia, Polska, Portugalia, Słowacja, Słowenia, Hiszpania, Szwecja, Szwajcaria, Holandia, Zjednoczone Królestwo.

Z jakimi krajami Irlandia podpisała Umowy Dwustronne w sprawie Ubezpieczeń Społecznych?

Z Austrią, Kanadą, Australią, Stanami Zjednoczonymi oraz Nową Zelandią.

Czy mogę przenieść z innego kraju uprawnienia do emerytury składkowej do Irlandii?

Tak. Możesz przenieść swoje uprawnienia do emerytury składkowej. Skontaktuj się z zakładem ubezpieczeń społecznych w kraju, z którego chcesz te uprawnienia przenieść.

Do jakiej kwoty mam prawo?

Możesz skontaktować się z lokalnym Biurem Pomocy Społecznej, aby dowiedzieć się, do jakiej kwoty emerytury jesteś uprawniony. Patrz dział Dane kontaktowe.

Czy mam prawo do jakichkolwiek innych świadczeń?

Jeśli masz 66 lat lub więcej, być może masz prawo do następujących świadczeń:

- Zasiłek dla osób samotnych
- Zasiłek dla osób w wieku powyżej 80 lat

- Pakiet świadczeń na opłacenie rachunków domowych
- Bezpłatne przejazdy
- Dodatek opałowy
- Karta medyczna.

W jaki sposób mogę sprawdzić, czy mam wystarczającą ilość opłaconych składek?

Powinieneś w tym celu sprawdzić w archiwum Ministerstwa Spraw Socjalnych i Rodzinnych akta dotyczące składek PRSI. Aby tego dokonać, będziesz musiał podać swój numer PPS. Dobrze by było przynieść ze sobą dokumenty świadczące o płaceniu składek w kraju, w którym wcześniej pracowałeś.

Kiedy mogę składać podanie?

Podanie powinieneś złożyć na 3 miesiące przed skończeniem 66 roku życia. Nie musisz rezygnować z pracy, by złożyć podanie. Jeśli pracowałeś w kraju, który stosuje przepisy Unii Europejskiej lub w kraju, z którym Irlandia ma podpisane umowy dwustronne w sprawie ubezpieczeń społecznych, powinieneś złożyć podanie na 6 miesięcy przed wejściem w wiek emerytalny, tak by odpowiednia instytucja w drugim kraju miała wystarczającą ilość czasu na ustosunkowanie się do Twojego podania.

Jak złożyć podanie?

Musisz wypełnić formularz RP/CP1. Można go otrzymać w lokalnym biurze pomocy społecznej lub w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych, i na stronie www.welfare.ie. Patrz dział *Dane kontaktowe*.

Gdzie mogą uzyskać dalsze informacje?

Jeśli chcesz uzyskać dokładniejsze informacje, powinieneś skontaktować się z lokalnym Biurem Pomocy Społecznej lub Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych.

W Biurze Rent i Emerytur (Pension Services Office) działa sekcja Prognoz Emerytalnych (Pensions Forecast), która oferuje porady dla osób powyżej 55 roku życia na temat ilości składek potrzebnych do otrzymania emerytury składkowej.

Co się dzieje w przypadku, jeśli nie mam prawa do emerytury składkowej?

Jeśli nie kwalifikujesz się do otrzymywania emerytury składkowej, możesz ubiegać się o emeryturę bezskładkową.

EMERYTURA BEZSKŁADKOWA *{NON-CONTRIBUTORY STATE PENSION}*

Co to jest emerytura bezskładkowa?

Emerytura bezskładkowa jest świadczeniem podlegającym kryterium dochodowemu i jest przeznaczona dla osób, które nie mają prawa do emerytury pomostowej lub emerytury składkowej ze względu na zbyt małą ilość opłaconych składek na ubezpieczenie społeczne.

Kto jest uprawniony do tego rodzaju emerytury?

Do emerytury bezskładkowej mają prawo osoby, które:

- Spełniają warunek stałego pobytu
- Są w wieku 66 lat lub starsze
- Mieszkają w Irlandii
- Mają ważny numer PPS
- Spełniają kryterium dochodowe.

Co to jest warunek stałego pobytu?

Patrz część 2 w rozdziale Formy Pomocy Socjalnej.

Co to jest kryterium dochodowe?

Patrz część 3 w rozdziale Formy Pomocy Socjalnej.

Czy mogę przenieść z innego kraju uprawnienia do emerytury bezskładkowej do Irlandii?

Nie. Przeniesienie uprawnień do emerytury bezskładkowej z innego kraju do Irlandii nie jest możliwe.

Do jakiej kwoty mam prawo?

W celu uzyskania informacji, ile może wynosić taka emerytura, możesz skontaktować się z Ministerstwem Spraw Socjalnych i Rodzinnych. Patrz dział Dane kontaktowe.

Czy mam prawo do innych świadczeń?

Jeśli jesteś w wieku 66 lat lub starszy i mieszkasz w Irlandii, masz prawo do:

- Bezpłatnych przejazdów.

Możesz również kwalifikować się do:

- Pakietu świadczeń na opłacenie rachunków domowych
- Karty medycznej
- Dodatku opałowego.

Kiedy mogę składać podanie?

Podanie należy złożyć co najmniej na 3 miesiące przed ukończeniem 66 roku życia.

W jaki sposób złożyć podanie?

Należy wypełnić Formularz OAP1, który należy przesać na adres wyraźnie zaznaczony na formularzu. Formularze można otrzymać w lokalnym biurze pomocy społecznej lub w Ministerstwie Spraw Socjalnych i Rodzinnych, i na stronie www.welfare.ie. Patrz rozdział Dane kontaktowe.

Jakie dokumenty muszę przedstawić?

Musisz wysłać oryginały dokumentów (kserokopie nie są przyjmowane):

- Akt urodzenia
- Akt urodzenia małżonki/malżonka lub partnera
- Świadcstwo ślubu
- Akty urodzenia dzieci (jeśli otrzymujesz świadczenia rodzinne nie musisz wysłać aktów urodzenia dzieci).

INDYWIDUALNY EMERYTALNY RACHUNEK

OSZCZĘDNOŚCIOWY {PRSA – PERSONAL RETIREMENT SAVINGS ACCOUNT}

Co to jest Indywidualny Emerytalny Rachunek Oszczędnościowy (PRSA)?

Indywidualne emerytalne rachunki oszczędnościowe PRSA to tanie, łatwo dostępne, prywatne rachunki oszczędnościowo-emerytalne. Mają pozwolić ich właścicielom na oszczędzanie pieniędzy na emeryturę. Masz prawo inwestować w taki rachunek, niezależnie od zatrudnienia. Emerytalne rachunki oszczędnościowe można przenosić i są one dostępne u wielu pośredników.

Kto zakłada emerytalne rachunki oszczędnościowe PRSA?

Rachunki takie zakładane są przez banki prywatne oraz firmy ubezpieczeniowe.

Dane kontaktowe tych firm można uzyskać w Biurze Rent i Emerytur – patrz poniżej.

Gdzie mogę uzyskać dalsze informacje?

Jeśli chciałbyś uzyskać dodatkowe informacje, powinieneś skontaktować się z:

- **The Pensions Board**

Verschoyle House
28-30 Lower Mount Street
Dublin 2

Telefon: + 353 1 613 1900

Locall: 1890 65 65 65 (tylko dzwoniąc z Irlandii)

Fax: + 353 1 631 8602

Strona internetowa: www.pensionsboard.ie

Na stronie internetowej Biura Rent i Emerytur znajdują się broszury informacyjne w językach obcych. Ministerstwo Spraw Socjalnych i Rodzinnych.

- **Department of Social & Family Affairs**

Pension Services Office
College Road, Sligo

Telefon: + 353 71 916 9800

LUB

Telefon: + 353 1 704 3000

Strona internetowa: www.welfare.ie

Edukacja

{Education}

abc

08

EDUKACJA DLA DZIECI

Każde dziecko w Irlandii ma prawo do bezpłatnej edukacji w szkołach podstawowych i średnich prowadzonych przez państwo. Obowiązek szkolny istnieje dla dzieci w wieku od 6 do 16 lat. Choć dzieci w Irlandii nie muszą uczęszczać do szkoły do szóstego roku życia, prawie wszystkie rozpoczynają naukę we wrześniu po swoich czwartych urodzinach.

W Irlandii nie działa powszechny system edukacji przedszkolnej. Choć nauka w szkole podstawowej i średniej jest bezpłatna, wiąże się z nią pewne koszty. Najważniejszymi z nich to zakup mundurków oraz podręczników. Jeśli otrzymujesz pomoc socjalną, być może kwalifikujesz się do otrzymania specjalnego zasiłku tzw. wyprawki na rozpoczęcie roku szkolnego (patrz dział Formy Pomocy Socjalnej) na zakup mundurka oraz butów. W celu uzyskania dalszych informacji, należy skontaktować się z miejscową przychodnią.

Moje dziecko nie mówi po irlandzku (celtycku), czy będzie musiało się tego języka nauczyć?

Język irlandzki jest obowiązkowy w szkołach podstawowych i średnich. Jeśli jednak Twoje dziecko kształciło się poza Irlandią do 11 roku życia, to jest zwolnione z nauki języka irlandzkiego.

SZKOŁY PODSTAWOWE {PRIMARY SCHOOLS}

Irlandzki rok szkolny w szkołach podstawowych zaczyna się 1 września i kończy około 30 czerwca. Szkoła podstawowa trwa 8 lat. Szkoły oferują zwykle dwa lata nauczania początkowego, a następnie edukację w klasach od I do VI.

Jakiego typu szkoły podstawowe są obecnie dostępne?

Na szkolnictwo podstawowe składają się szkoły państwowe, szkoły specjalne oraz szkoły prywatne. Szkoły prowadzone przez państwo były niegdyś nazywane szkołami narodowymi i nadal takie określenie jest używane. Szkoły podstawowe są zazwyczaj administrowane przez Zarządy. Do szkół państwowych zaliczamy szkoły wyznaniowe, szkoły bezwyznaniowe, wielowyznaniowe oraz tzw. Gaelscoileanna, których językiem wykładowym jest irlandzki. W celu uzyskania listy dostępnych szkół, należy skontaktować się z Ministerstwem Edukacji lub miejscowym Biurem Informacji Obywatelskiej (CIC - Citizens Information Centre), które działają w całym kraju.

Jaką rolę odgrywa religia w szkołach irlandzkich?

Większość szkół podstawowych jest pod zarządem wyznaniowym, większość z nich stanowią szkoły rzymskokatolickie. Wzrasta

też liczba szkół prowadzonych przez inne wyznania oraz szkół wielowyznaniowych. Szkoły, które podlegają jednemu wyznaniu, mogą kierować się zasadą pierwszeństwa dla dzieci tego wyznania, jednakże mogą też przyjmować dzieci wyznające inną religię lub ateistów. Dzieci nie muszą uczęszczać na lekcje religii i rodzice mogą wycofać swoje dzieci z lekcji religii, jeśli taka jest ich wola.

Jak można się ubiegać o miejsce w szkole dla dziecka?

Zapisz swoje dziecko do miejscowej szkoły podstawowej jak najszybciej, z powodu długich list oczekujących w wielu szkołach. Szkoły państwowe dają pierwszeństwo dzieciom mieszkającym w najbliższym sąsiedztwie, ale problem powstaje, jeśli klasy są już pełne, a istnieje już lista oczekujących. Szkoły bezwyznaniowe, wielowyznaniowe oraz tzw. Gaelscoileanna, których językiem wykładowym jest irlandzki, prowadzą własną politykę rekrutacyjną. Niektóre szkoły średnie dają pierwszeństwo uczniom z wybranych szkół podstawowych, więc dobrze jest wcześniej zaplanować, do której szkoły podstawowej posłać swoje dziecko.

Jeśli chcesz, żeby Twoje dziecko chodziło do konkretnej szkoły podstawowej, powinieneś się z nią skontaktować bezpośrednio. Aby zapisać dziecko do szkoły, potrzebny będzie jego akt urodzenia.

SZKOŁY ŚREDNIE *{SECONDARY SCHOOLS}*

Rok szkolny w szkołach średnich w Irlandii trwa od pierwszego tygodnia września do pierwszego tygodnia czerwca. Jeśli Twoje dziecko rozpoczyna naukę w roku, w którym będzie zdawało egzaminy państwowe, rok szkolny będzie trwał do końca czerwca, z powodu trwających egzaminów.

Jakiego typu szkoły średnie obecnie są dostępne?

Istnieje kilka możliwości w zakresie wyboru szkoły średniej dla Twoich dzieci. W irlandzkim systemie nauczania funkcjonują szkoły średnie, szkoły zawodowe, szkoły miejskie, szkoły ogólnokształcące oraz prywatne szkoły średnie. Stawki czesnego, które płaci się za edukację w szkołach prywatnych, są różne. Najlepiej upewnić się, bezpośrednio kontaktując się z daną szkołą.

Większość dzieci w Irlandii uczęszcza do szkół średnich, które są własnością gmin wyznaniowych, i które są przez nie zarządzane oraz prowadzone, choć nauczycielami są osoby świeckie. Większość szkół średnich jest bezpłatna, ale istnieją także szkoły, za naukę w których trzeba płacić. Szkoły zawodowe oraz szkoły/kolegia miejskie czy ogólnokształcące zapewniają zarówno edukację akademicką, jak i techniczną, a absolwentom oraz dorosłym z lokalnej społeczności, zapewniają dalsze możliwości kształcenia.

W celu uzyskania pełnej listy szkół średnich, proszę kontaktować się z Ministerstwem Edukacji i Nauki.

Dane kontaktowe szkół zawodowych w różnych rejonach Irlandii, można uzyskać na stronie internetowej www.ivea.ie

Jak zapisać dziecko do szkoły średniej?

Proszę kontaktować się bezpośrednio ze szkołą. Zapisy powinno się rozpocząć z dużym wyprzedzeniem, gdyż w wielu szkołach istnieją długie listy oczekujących. Jeśli potrzebujesz bardziej szczegółowych informacji, skontaktuj się z daną szkołą lub Ministerstwem Edukacji.

Wszelkie zapytania dotyczące szkolnictwa należy kierować do:

Department of Education and Science

Marlborough St.

Dublin 1

Telefon: + 353 1 873 4700

Strona internetowa: www.education.ie

SZKOLNICTWO WYŻSZE I TRZECIEGO SZCZEBŁA

{THIRD LEVEL EDUCATION}

Należy pamiętać o tym, że jeśli nie pochodzisz z jednego z krajów Unii Europejskiej, Norwegii, Islandii, Lichtensteinu czy Szwajcarii, być może będziesz musiał dokonać pewnych formalności, zanim zostaniesz studentem szkoły wyższej w Irlandii. W celu uzyskania bardziej szczegółowych informacji, proszę kontaktować się z Emigrant Advice przy 1a Cathedral St., Dublin 1.

Telefon: + 353 1 873 2844,

Email: info@emigrantadvice.ie

Patrz także na stronie www.immigrantcouncil.ie lub dzwoń do Immigrant Council of Ireland Information pod numer + 353 1 6740 200 lub odwiedź nas przy 2 St. Andrew St., Dublin 2.

Email: info@immigrantcouncil.ie

Co to jest szkolnictwo wyższe i trzeciego szczebla?

W Irlandii termin ten odnosi się do programów i kursów na czterech uniwersytetach, 14 politechnikach oraz w kilkunastu kolegiach nauczycielskich. Są to szkoły finansowane przez państwo, choć istnieje także kilka prywatnych kolegiów, w których trzeba płacić za naukę. Szkoły te także zalicza się do szkolnictwa wyższego.

Czy mogę studiować w szkołach wyższych w Irlandii?

O możliwości studiowania w szkołach wyższych decydują zwykle oceny. Pod koniec edukacji w szkole średniej uczniowie przechodzą egzaminy, a zdobyte za nie oceny zamienia się na punkty. Na tej podstawie oblicza się ilość punktów i decyduje o przyznaniu miejsca na danej uczelni. Podanie o przyjęcie na studia wysyła się do Centralnego Biura Rekrutacyjnego (ang. CAO – Central Applications Office), 33 Eglinton Street, Galway. www.cao.ie Część szkół prowadzi osobną politykę rekrutacyjną dla studentów powyżej 23 roku życia. Niektóre szkoły rezerwują miejsca na kursach, szczególnie dla studentów starszych.

Co się dzieje w przypadku, kiedy skończyłem szkołę średnią w innym kraju?

Jeśli egzaminy pod koniec szkoły średniej zdawałeś w innym systemie szkolnictwa w innym kraju, będziesz musiał sprawdzić, czy Twoje kwalifikacje są na tyle wystarczające, by uzyskać miejsce na uczelni. W tym celu należy się kontaktować z college, zanim złożysz podanie o przyjęcie na studia. Jeśli spełniasz wymagania, wtedy należy złożyć podanie do Centralnego Biura Rekrutacyjnego (ang. CAO).

W jakim zakresie muszę znać język angielski, by studiować w Irlandii?

Angielski jest głównym językiem wykładowym na uczelniach wyższych w Irlandii (niektóre placówki mogą prowadzić zajęcia także w języku irlandzkim), więc musisz wykazać się biegłą znajomością angielskiego, by móc być przyjętym na studia. Szkoły wyższe mają różne wymagania w tym względzie, ale zwykle chcą, by kandydaci zdali test biegłej znajomości angielskiego, na przykład egzamin TOEFL lub jego odpowiednik. Szkoła wyższa, w której chcesz studiować, może oferować kursy języka angielskiego, a jeśli nie, to w Irlandii działa dużo szkół prywatnych oferujących naukę języka angielskiego.

Czy muszę płacić za studia?

Jeśli jesteś obywatelem Irlandii, obywatelem jednego z krajów Unii Europejskiej lub Islandii, Lichtensteinu lub Norwegii nie musisz płacić za studia na uczelniach państwowych, pod warunkiem, że spełniasz pewne wymagania:

- Przed rozpoczęciem studiów mieszkales w kraju Unii Europejskiej (zalicza się do tego grona także nowych członków UE) przez co najmniej 3 z 5 lat

AND

- Musisz podejmować naukę na kursie, który trwa minimum 2 lata
- Nie możesz posiadać wcześniej zdobytych kwalifikacji na tym samym poziomie (uczniowie, którzy posiadają świadectwa państwowe (National Certificate lub Diploma) i chcą kontynuować naukę w celu ukończenia studiów mogą się kwalifikować)
- Nie możesz powtarzać roku (choć ta zasada może nie być brana pod uwagę, jeśli student musi powtórzyć rok ze względu na ciężką chorobę).

Uczelnie pobierają również opłatę, nazywaną opłatą za usługi studenckie. Jej wysokość jest różna, w zależności od szkoły. Jednakże można uzyskać grant finansowy na pokrycie tej opłaty.

Czy istnieją jakieś formy pomocy dla studentów?

By ubiegać się o pomoc finansową, musisz mieszkać w Irlandii od co najmniej roku, przed złożeniem podania. Starający się o pomoc finansową muszą udowodnić, że rzeczywiście jej potrzebują. Podania należy składać do lokalnych władz (Local Authority).

W celu uzyskania pełnej listy władz lokalnych w Irlandii, skontaktuj się z Ministerstwem Ochrony Środowiska, Dziedzictwa i Samorządu.

Telefon: + 353 1 888 2638

Strona internetowa: www.environ.ie

Chciałbym poprawić swój poziom angielskiego podczas pobytu w Irlandii – gdzie znajdę szkoły oferujące kursy nauczania angielskiego?

W Irlandii działa wiele prywatnych szkół uczących języka angielskiego. Miejskowe Komisje Szkolnictwa Zawodowego (ang. VEC – Vocational Education Committees) – sprawdź na stronie www.ivea.ie, również czasami organizują zajęcia języka angielskiego, podobnie jak miejscowe biblioteki publiczne (sprawdź na stronie www.library.ie).

Chcę zapisać się na kurs, ale nie na uczelni wyższej – jakie opcje mam do wyboru?

Istnieje wiele sposobów na kontynuowanie edukacji poza uczelniami wyższymi takimi jak uniwersytety czy politechniki. Miejskowa Komisja Szkolnictwa Zawodowego (VEC) może

zaproponować inną ofertę do wyboru – sprawdź na ich stronie: www.ivea.ie. Również FÁS oferuje szeroką gamę kursów, które mają pomóc w znalezieniu zatrudnienia. Sprawdź na stronie: www.fas.ie

Transport Publiczny

{Public Transport}

BUS

09

Jak wygląda system transportu publicznego w Irlandii?

W Irlandii funkcjonuje wiele połączeń autobusowych i kolejowych.

AUTOBUSY

Bus Eireann jest głównym przewoźnikiem autobusowym w Irlandii.

Strona internetowa firmy to www.buseireann.ie

W Dublinie oraz okolicznych dzielnicach głównym przewoźnikiem jest firma Dublin Bus. Strona internetowa firmy to www.dublinbus.ie

KOLEJ

Irish Rail to linie kolejowe zapewniające przewozy między większymi miastami i miasteczkami w Irlandii. Strona internetowa firmy to www.irishrail.ie

W Dublinie funkcjonują jeszcze inne linie kolejowe: DART oraz LUAS. Aby dowiedzieć się więcej na ich temat wejdź na stronę www.dart.ie oraz www.luas.ie

Kierowanie Pojazdem w Irlandii

{Driving in Ireland}

Jeśli planujesz prowadzić pojazd mechaniczny na terenie Irlandii, musisz być świadomy kilku kwestii.

PRAWO JAZDY (*DRIVER'S LICENCE*)

Czy mogę używać prawa jazdy innego niż irlandzkie?

Będzie to zależało od tego, gdzie to prawo jazdy zdobyłeś. Jeśli uzyskałeś swoje prawo jazdy w jednym z wymienionych poniżej krajów, będziesz miał prawo używać go tymczasowo – do 12 miesięcy. Jeśli planujesz pobyt w Irlandii dłuższy niż 12 miesięcy, a Twoje prawo jazdy zostało wydane w jednym z niżej wymienionych krajów, możesz wymienić je na irlandzkie:

Australia, Austria, Belgia, Czechy, Cypr, Dania, Estonia, Finlandia, Francja, Gibraltary, Grecja, Niemcy, Węgry, Islandia, Wyspa Man, Japonia, Jersey, Włochy, Łotwa, Lichtenstein, Litwa, Luksemburg, Malta, Holandia, Norwegia, Polska, Portugalia, Zjednoczone Królestwo, Słowacja, Słowenia, RPA, Korea Południowa, Hiszpania, Szwecja i Szwajcaria.

Jeśli uzyskałeś swoje prawo jazdy w kraju innym niż wyżej wymienione, lub posiadasz międzynarodowe prawo jazdy z innego kraju, niż te wymienione, możesz kierować pojazdem

10

mechanicznym w Irlandii w czasie swojego pobytu - przez okres do 12 miesięcy. Jeśli Twój pobyt w Irlandii będzie dłuższy niż 12 miesięcy i nie pochodzisz z jednego z krajów wymienionych powyżej, powinieneś wystąpić o irlandzkie prawo jazdy.

W jaki sposób można wymienić swoje prawo jazdy na irlandzki odpowiednik?

Musisz wypełnić:

- Formularz "Wymiana prawa jazdy" (**Formularz D900**)
- Podanie o wydanie prawa jazdy (**Formularz A D401**)
- Będziesz także musiał przejść badania lekarskie wykonane przez zarejestrowanego lekarza, który wypełni zaświadczenie lekarskie na temat Twojego stanu zdrowia.

Formularze te dostępne są w miejscowym oddziale Biura Podatku Drogowego (Motor Tax Office). Wypełnione formularze należy przesłać do miejscowego oddziału Biura Podatku Drogowego.

Jakie dokumenty należy złożyć?

- 2 identyczne zdjęcia paszportowe (oba muszą zostać podpisane na odwrocie)

- Obecne prawo jazdy (musi być ważne)
- Dowód wpłaty odpowiedniej kwoty (skontaktuj się z miejscowym oddziałem Biura Podatku Drogowego w celu uzyskania dalszych szczegółów).

Czy muszę przedstawić zaświadczenie o stanie zdrowia, starając się o prawo jazdy w Irlandii?

Twój lekarz musi wypełnić zaświadczenie o stanie zdrowia (**Formularz D501**), jeśli wymieniasz swoje prawo jazdy na irlandzkie, lub jeśli starasz się o prawo jazdy kategorii C, C1, D1, D, EC1, EC, ED1 lub ED. Nie musisz tego robić, jeżeli wcześniej złożyłeś takie zaświadczenie i jest ono nadal aktualne.

Zaświadczenie lekarskie jest obowiązkowe dla wszystkich kategorii, jeżeli:

- Ukończyłeś 70 rok życia
- Cierpisz na jakąkolwiek formę niepełnosprawności, epilepsję, alkoholizm lub jeśli regularnie bierzesz leki, które najprawdopodobniej osłabiają Twoją zdolność do kierowania pojazdem.

To badanie powinien przeprowadzić praktykujący lekarz, a następnie wypełnić **Formularz D 401**. Formularz ten jest dostępny w miejscowym Biurze Podatku Drogowego lub miejscowym komisariacie Gardy. Na zaświadczeniu o stanie zdrowia musisz złożyć swój podpis w obecności lekarza, który przeprowadził badanie.

Jak złożyć podanie o irlandzkie prawo jazdy?

By złożyć podanie o irlandzkie prawo jazdy musisz:

- Zaliczyć test teoretyczny (wejdź na stronę www.dttts.ie w celu uzyskania dodatkowych informacji)
- Złożyć podanie o tymczasowe prawo jazdy (można to załatwić w miejscowym Biurze Podatku Drogowego)
- Zaliczyć egzamin praktyczny z jazdy w Irlandii. W chwili publikacji tego przewodnika (lipiec 2006), kolejka na egzamin praktyczny była długa. Jeśli Twój pracodawca wystosuje list potwierdzający, że potrzebujesz prawo jazdy do wykonywania pracy, możesz awansować na liście oczekujących na egzamin.

UWAGA

Zawsze, kiedy prowadzisz pojazd mechaniczny, jesteś zobowiązany do posiadania przy sobie prawa jazdy.

Gdzie można uzyskać dodatkowe informacje?

Dodatkowe informacje możesz uzyskać dzwoniąc pod numer 1890 40 60 40 (z Irlandii) lub kontaktując się z Driver Testing Section, Department of Transport, Government Buildings, Ballina, Co. Mayo.

Telefon: + 353 96 24200

Strona internetowa: www.transport.ie

Dane kontaktowe miejscowego oddziału Biura Podatku Drogowego (Motor Tax Office) można uzyskać od:

The Department of Environment

Heritage and Local Government

Custom House

Dublin 1

Telefon: + 353 1 888 2000

Strona internetowa: www.environ.ie

UBEZPIECZENIE KOMUNIKACYJNE {MOTOR INSURANCE}

Czy potrzebuję ubezpieczenie drogowe, by prowadzić pojazd mechaniczny w Irlandii?

Tak. Jeśli kierujesz pojazdem mechanicznym w Irlandii jesteś zobowiązany prawem do posiadania ważnego ubezpieczenia komunikacyjnego. Brak takiego ubezpieczenia podczas kierowania pojazdem, jest bardzo poważnym wykroczeniem i karane jest grzywną, punktami karnymi oraz zabranie prawa jazdy.

Czy mam wziąć ze sobą dokumenty dotyczące przebiegu mojego ubezpieczenia w kraju, kiedy wyjeżdżam do Irlandii?

Tak. Niektóre firmy ubezpieczeniowe dają zniżki osobom, które bezszkodowo prowadziły samochód w swoim kraju, jeśli jest to kraj Unii Europejskiej lub kraj o podobnym prawie ubezpieczeniowym. Przyjeżdżając więc do Irlandii, należy wziąć ze sobą odpowiednie dokumenty, potwierdzające historię ubezpieczenia komunikacyjnego.

Gdzie mogę uzyskać dodatkowe informacje na temat ubezpieczeń komunikacyjnych w Irlandii?

Firmy ubezpieczeniowe mają działy obsługi klienta, które udzielają wszelkich informacji na temat dostępnych opcji ubezpieczeń.

Pomocną może też być instytucja o nazwie Serwis Informacji Ubezpieczeniowej (The Insurance Information Service). Jest to telefoniczna linia informacyjna, gdzie można także dzwonić ze skargami, prowadzona przez Irlandzką Federację Firm Ubezpieczeniowych (Irish Insurance Federation IIF). Celem tego serwisu jest odpowiadanie na pytania ubezpieczonych oraz pomoc w rozwiązywaniu problemów. Serwis Informacji Ubezpieczeniowej

Insurance Information Service

39 Molesworth Street

Dublin 2

Telefon: +353 1 676 1914

Strona internetowa: www.iif.ie

PODATEK REJESTRACYJNY ZA SAMOCHÓD

{VEHICLE REGISTRATION TAX – VRT}

Jeśli sprowadzam do Irlandii samochód z innego kraju, czy będę musiał za niego zapłacić podatek?

Będzie to zależało od Twojej sytuacji, gdyż istnieje wiele wyjątków. Podatek rejestracyjny za samochód jest procentem przyjętej wartości sprowadzanego samochodu i płaci się go w momencie

rejestracji pojazdu. Wszystkie pojazdy, poza sprowadzanymi tymczasowo przez turystów, muszą być zarejestrowane.

ZWOLNIENIA Z PŁACENIA PODATKU REJESTRACYJNEGO ZA SAMOCHÓD

Istnieje szereg ulg oraz zwolnień z podatku rejestracyjnego. Jednakże nawet jeśli nie musisz płacić podatku za rejestrację samochodu VRT, musisz zarejestrować swój samochód w momencie przyjazdu do Irlandii (patrz rozdział Zasady poniżej). Następujące grupy zwolnione są z obowiązku płacenia podatku rejestracyjnego VRT:

- Kierowcy z niektórymi typami inwalidztwa
- Odwiedzający Irlandię, którzy byli właścicielami pojazdów, którymi się poruszają przez okres ponad 6 miesięcy, i którzy będą przebywać w Irlandii tymczasowo.
- Osoby, które były za granicą właścicielami pojazdów, którymi się poruszają, przez okres ponad 6 miesięcy, i które przeprowadzają się do Irlandii na stałe

- Osoby skierowane do Irlandii w charakterze służby dyplomatycznej.

UWAGA

Jeśli przenosisz się do Irlandii i jesteś zwolniony z obowiązku płacenia podatku rejestracyjnego VRT, nie możesz sprzedać swojego samochodu przez ponad 12 miesięcy od momentu rejestracji samochodu. Jeśli musisz zapłacić podatek rejestracyjny VRT możesz sprzedać swój samochód w Irlandii w dowolnym momencie po jego rejestracji. Dalsze informacje dostępne są w miejscowym Urzędzie Rejestracji Pojazdów.

Jak można zapłacić podatek od rejestracji samochodu VRT?

Możesz zarejestrować swój samochód i zapłacić podatek od rejestracji samochodu w Urzędzie Rejestracji Pojazdów.

Dalsze informacje na temat podatku rejestracyjnego oraz adresy Biur Rejestracji Pojazdów w Irlandii można otrzymać w centralnym Urzędzie Rejestracji Pojazdów:

St. John's House

Tallaght

Dublin 24

Telefon: + 353 1 414 9777

Fax: + 353 1 888 2000

Strona internetowa: www.revenue.ie**PODATEK DROGOWY** {*MOTOR TAX*}***Co to jest „Podatek drogowy”?***

Podatek drogowy jest innym obciążeniem niż podatek rejestracyjny. Jeśli kierujesz pojazdem mechanicznym w Irlandii, jesteś zobowiązany prawem do płacenia podatku drogowego. Im więcej mocy ma Twój samochód, tym wyższa jest kwota podatku drogowego, który musisz zapłacić. Jesteś nie tylko zobowiązany prawem do płacenia podatku drogowego, by móc kierować pojazdem, ale także do wystawienia w widocznym miejscu na przedniej szybie samochodu dowodu zapłaty. Takim dowodem jest specjalny dysk umieszczany na przedniej szybie. Brak dysku uważany jest za wykroczenie drogowe i karany jest mandatem, wystawianym na miejscu przez parkingowego lub policjanta.

Gdzie można uzyskać dodatkowe informacje?

W celu uzyskania dalszych informacji oraz by zarejestrować swój pojazd na potrzeby podatku drogowego, skontaktuj się z samorządem lokalnym. Dane kontaktowe samorządów lokalnych można uzyskać w:

The Department of Environment

Heritage and Local Government

Custom House

Dublin 1

Telefon: + 353 1 888 2000

Strona internetowa: www.environ.ie**PRZEGŁĄDY TECHNICZNE** {*VEHICLE TESTING*}***Co to jest NCT i czy ja muszę go wykonać?***

NCT jest to Narodowy Przegląd Techniczny. Począwszy od 2002 roku wszystkie samochody mające ponad 4 lata muszą przejść przegląd techniczny. Pojazdy, które przejdą przegląd techniczny, będą musiały go powtarzać co 2 lata. Przegląd ma za zadanie poprawę bezpieczeństwa na drogach i lepszą ochronę środowiska poprzez zapewnienie, że pojazd spełnia minimalne wymagania

techniczne. Jeśli pojazd nie przejdzie pozytywnie przeglądu technicznego, wskazane usterki muszą zostać usunięte, a pojazd będzie musiał przejść ponowny przegląd.

Gdzie można zgłosić się na przegląd techniczny (NCT) i uzyskać więcej informacji na ten temat?

W całym kraju znajdują się ośrodki przeprowadzające przeglądy techniczne (NCT). W celu uzyskania informacji na temat najbliższego ośrodka, należy skontaktować się z:

Citywest Business Campus

Lakedrive 3026

Naas Road

Dublin 24

Telefon: 1890 200 670 (dzwoniąc z Irlandii)

Fax + 353 1 413 5996

Strona internetowa: www.ncts.ie

OGRANICZENIA PRĘDKOŚCI {SPEED LIMITS}

W Irlandii wszystkie ograniczenia prędkości pokazane są w kilometrach na godzinę (kph).

Jakie ograniczenia prędkości obowiązują w Irlandii?

W całej Irlandii istnieje pięć rodzajów ograniczenia prędkości:

1 Ograniczenia prędkości w miastach i miasteczkach (50 km/h)

Ograniczenie prędkości na terenie zabudowanym (do 50 km/h) (różniące się od ograniczeń na autostradach i w specjalnych strefach).

2 Ograniczenie prędkości na drogach krajowych (100 km/h)

Ograniczenie prędkości do 100 kilometrów na godzinę obowiązuje na wszystkich drogach krajowych (łącznie z dwupasmowymi) w całej Irlandii.

3 Regionalne ograniczenia prędkości (80 km/h)

Ograniczenie prędkości do 80 kilometrów na godzinę obowiązuje na wszystkich drogach regionalnych i lokalnych (czasem nazywanymi nie-krajowymi).

4 Ograniczenie prędkości na autostradach (120 km/h)

Ograniczenie prędkości do 120 kilometrów na godzinę obowiązuje wszystkie pojazdy na wszystkich autostradach. Należy zauważyć, że kierowcom z tymczasowym prawem jazdy, pojazdom poniżej 50cc pojemności, rowerom, pieszym, zwierzętom oraz pojazdom dla inwalidów nie wolno poruszać się po autostradach.

5 Specjalne ograniczenie prędkości (30 km/h lub 60km/h)

Specjalne ograniczenia prędkości są czasami stosowane na wyznaczonych drogach i strefach specjalnych (głównie na drogach w bezpośrednim sąsiedztwie obszaru zabudowanego, szkół itd.) Specjalne ograniczenie prędkości zwykle wynoszą 30 km/h lub 60km/h.

PUNKTY KARNE

System karania punktami karnymi wprowadzono w Irlandii 31. października 2002 roku. Od tamtej pory kierowcy winni **przekroczenia szybkości, jazdy bez ubezpieczenia, nieostrożnej jazdy oraz braku zapiętych pasów bezpieczeństwa** karani są grzywną oraz punktami karnymi. 26 stycznia 2006 roku minister

transportu ogłosił 31 wykroczeń kodeksu ruchu drogowego, które będą karane punktami karnymi.

Do tych nowych wykroczeń karanych punktami karnymi od 3. kwietnia 2006 należą: niebezpieczne wyprzedzanie, blokowanie skrzyżowań itp.

Szczegóły na temat punktów karnych dostępne na stronie www.penaltypoints.ie

Lista nowych wykroczeń karanych punktami karnymi, którą dodano w 2006 roku, jest także dostępna w kilku językach obcych na tej samej stronie.

Znaki Drogowe

Prosimy o zapoznanie się z następującymi znakami.

Niebezpieczny zakręt

Seria niebezpiecznych zakrętów

Seria niebezpiecznych zakrętów

Dwa skrzyżowania z drogami podporządkowanymi

Uwaga rondo

Skrzyżowanie z drogą podporządkowaną

Skrzyżowanie z drogą podporządkowaną

Uwaga zwężenie drogi

Skrzyżowanie z drogą równorzędną

Ruch w obie strony

Niski most

Trzymaj się lewej strony

Nakaz skrętu w lewo

Nakaz skrętu w prawo

Nakaz jazdy prosto

Parkowanie dozwolone

Ograniczenie prędkości

Koniec ograniczenia prędkości

Zakaz postoju i parkowania

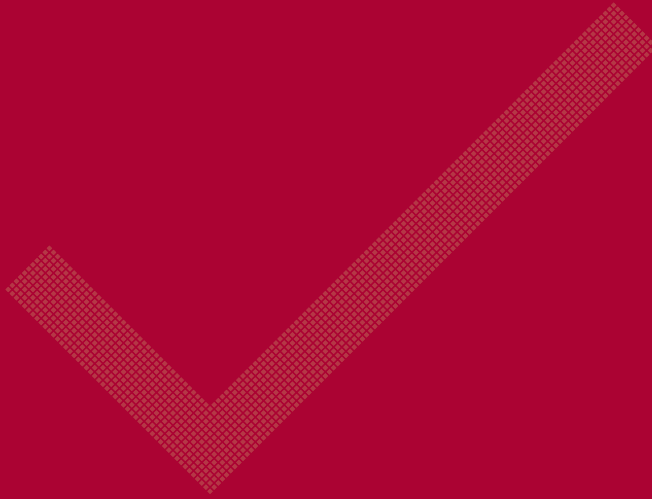
Postój taksówek

Zakaz ruchu

Głosowanie w Irlandii

{Voting in Ireland}

11

Czy będę miał prawo głosować w Irlandii?

Będzie to zależeć od Twojego obywatelstwa. Prawo wyborcze w Irlandii stanowi tak:

- Obywatele irlandzcy mogą głosować we wszystkich wyborach i referendach
- Obywatele brytyjscy mogą głosować w irlandzkich wyborach do parlamentu, wyborach europejskich oraz samorządowych
- Obywatele innych krajów Unii Europejskiej mogą głosować w wyborach europejskich oraz samorządowych
- Obywatele krajów innych niż Unia Europejska, mogą głosować tylko w wyborach samorządowych
- Aby głosować, musisz sam upewnić się, iż jesteś zarejestrowany.

W jaki sposób mogę podać moje dane do Rejestru Wyborczego?

Aby być ujętym w Rejestrze Wyborczym, trzeba spełnić dwa warunki. Musisz:

- Mieć ukończone przynajmniej 18 lat w momencie, kiedy Rejestr wchodzi w życie (15 lutego)

I

- 1 września w roku poprzedzającym wejście Rejestru w życie, na stałe zamieszkiwać w Irlandii.

Podania o wpis do Rejestru Wyborczego można otrzymać we wszystkich radach miejskich, urzędach pocztowych oraz bibliotekach publicznych. Podania o wpis do Rejestru Wyborczego muszą być przesłane do 25 listopada.

Gdzie mogę uzyskać dalsze informacje?

W celu uzyskania dalszych informacji, odwiedź urząd pocztowy, lub skontaktuj się z władzami lokalnymi lub biblioteką publiczną. Ich dane kontaktowe można znaleźć we wszystkich książkach telefonicznych.

Gdzie mogę uzyskać więcej informacji na temat głosowania w wyborach w Polsce podczas pobytu w Irlandii.

W celu uzyskania szczegółów, skontaktuj się z Ambasadą Irlandii w Polsce:

ul. Mysia 5, 00-496 Warszawa

Telefon: +22 849 6633/55

Email: ambasada@irlandia.pl

Strona internetowa: www.irlandia.pl

LUB

Możesz też skontaktować się w Irlandii z Ambasadą Rzeczypospolitej Polski:

5 Ailesbury Road
Ballsbridge
Dublin 4

Telefon: +353-1-283 0855.

Email: polembas@iol.ie

LUB

Email: ambasa@iol.ie

Strona internetowa: www.polishembassy.ie

Rasizm i Dyskryminacja

{Racism and Discrimination}

12

Co mogę zrobić, jeśli padłem ofiarą rasizmu?

Będzie to zależeć od rodzaju incydentu. Istnieją dwa główne rodzaje incydentów na tle rasistowskim:

- Przestępstwa na tle rasistowskim, o których należy informować Gardai (irlandzką policję)
- Dyskryminacja, o której należy informować Urząd ds. Równości.

Również organizacja o nazwie NCCRI oferuje porady oraz monitoruje wszelkie objawy rasizmu w Irlandii. Jeśli miałeś kłopoty na tle rasistowskim, powinieneś wypełnić formularz informujący o takim incydencie - dostępny jest na stronie www.nccri.ie (Dane kontaktowe zamieszczone na końcu tego rozdziału).

PRZESTĘPSTWA NA TLE RASISTOWSKIM

Do przestępstw na tle rasistowskim zaliczamy:

- Napaść, także ze skutkiem śmiertelnym
- Niszczenie mienia
- Groźby, obrażanie oraz dręczenie
- Podżeganie do nienawiści

- Dystrybucja obraźliwych materiałów
- Grafitti.

Incydent o podłożu rasistowskim, to każdy wypadek postrzegany tak przez:

- Ofiarę
- Funkcjonariusza Gardai
- Osobę obecną w momencie wydarzenia i będącą świadkiem
- Osobę działającą w imieniu ofiary.

Jeśli uważasz, że padłeś ofiarą przestępstwa o podłożu rasistowskim, powinieneś zawiadomić komisariat Gardai lub zadzwonić pod numer 999. Możesz również skontaktować się ze specjalną jednostką Gardai – Racial and Intercultural Unit.

Telefon: + 353 1 666 3150

DYSKRYMINACJA

Jeśli uważasz, że jesteś dyskryminowany w pracy lub w dostępie do powszechnych dóbr i usług, możesz podlegać specjalnej ochronie ustawodawstwa dot. Równouprawnienia, a jednocześnie możesz zgłosić przypadek dyskryminacji w Urzędzie ds. Równości.

ZATRUDNIENIE

Ustawy o Równouprawnieniu w Zatrudnianiu z lat 1998 i 2004 zabraniają z dziewięciu powodów pośredniej i bezpośredniej dyskryminacji w zatrudnianiu. Te powody to płeć, status matrymonialny, status rodzinny, orientacja seksualna, religia, wiek, niepełnosprawność, rasa, przynależność do wspólnoty koczowniczej. Ustawy regulują sprawy dotyczące reklamowania miejsc pracy, równej płacy, dostępu do zatrudnienia, szkolenia zawodowego, warunków zatrudnienia, awansu oraz degradacji, klasyfikacji miejsc pracy, zwolnień z pracy oraz umów zbiorowych.

PRODUKTY I USŁUGI

Ustawa o Równym Statusie zabrania dyskryminacji z dziewięciu powodów, podanych powyżej, w dostępie do produktów i usług.

Ustawa dotyczy osób, które:

- Zajmują się kupnem i sprzedażą różnorodnych produktów
- Korzystają i świadczą szeroką gamę usług
- Zawodowo zajmują się nieruchomościami.
- Korzystają lub kierują placówkami pedagogicznymi

Przykłady usług to:

- Bankowość, ubezpieczenia, granty, pożyczki, kredyty lub sprzedaż finansowana
- Rozrywka, rekreacja oraz wypoczynek
- Wydarzenia kulturalne
- Transport lub podróże
- Usługa lub infrastruktura, którą zapewnia klub otwarty dla ogółu lub części ogółu
- Rzemiosło lub usługi.

Jeśli masz jakiegokolwiek pytania na temat dyskryminacji, powinieneś skontaktować się z Equality Authority przy 2 Clonmel St, Dublin 2.

Lo-Call: (z Irlandii) 1890 245 545

Telefon: + 353 1 417 3333

Email: info@equality.ie

Strona internetowa: www.equality.ie

Choć Equality Authority może zapewnić Ci pomoc oraz służyć informacją, to głównie zajmuje się rozpatrywaniem skarg w sprawach, o których mowa w ustawodawstwie dot. równouprawnienia. Equality Tribunal jest bezstronnym forum, które pełni rolę mediatora lub rozpatruje skargi o domniemaną dyskryminację, według odpowiedniego ustawodawstwa. Jest to instytucja niezależna, quasi-sądownicza, a jej decyzje oraz ugody zawarte przed nią, są prawnie wiążące.

The Equality Tribunal

3 Clonmel St.

Dublin 2

Lo-Call: 1890 34 44 24 (z Irlandii)

Telefon: + 353 1 477 4100

Fax: + 353 1 477 4141

Email: info@equalitytribunal.ie

Strona internetowa: www.equalitytribunal.ie

Co to dokładnie jest dyskryminacja?

Dyskryminacja jest ściśle zdefiniowana w ustawodawstwie dot. Równouprawnienia. Definiuje się ją jako gorsze potraktowanie danej osoby niż inna osoba jest, była lub byłaby potraktowana w porównywalnej sytuacji na tle któregoś z dziewięciu powodów, wyliczonych powyżej. Ustawy traktują o różnych rodzajach dyskryminacji, do których zalicza się dyskryminację pośrednią i bezpośrednią oraz dyskryminację poprzez skojarzenie.

Do bezpośredniej dyskryminacji dochodzi wtedy, gdy osoba traktowana jest gorzej niż druga osoba, w porównywalnych okolicznościach, z racji któregoś z powyższych dziewięciu powodów.

Pośrednia dyskryminacja polega na istnieniu przepisów lub wymogów, które wydają się uzasadnione, ale które w rezultacie – świadomie lub częściej nieświadomie, prowadzą do dyskryminacji przeciwko jakimś mniejszości etnicznej. Takie przypadki, to na przykład, odmowa przyjęcia kogoś do pracy, nie z powodów czysto dyskryminacyjnych, ale z powodu przepisów, praktyk lub wymogów, których ta osoba nie jest w stanie spełnić. Pracodawca

w takim przypadku dopuści się pośredniej dyskryminacji, o ile przepisu, na który się powołuje, nie da się obiektywnie wytłumaczyć jakimś pozytywnym celem, a środki prowadzące do tego celu są uważane za „odpowiednie i konieczne”.

Do dyskryminacji przez skojarzenie dochodzi wówczas, kiedy osoba kojarzona z inną osobą, która należy do określonej mniejszości etnicznej, jest traktowana gorzej z powodu tego porównania.

SKŁADANIE SKARG: PORADY PRAKTYCZNE

Sporządź zapis tego, co się dokładnie wydarzyło i przechowuj kopie wszelkiej korespondencji związanej z Twoją skargą, także wypełnione formularze. Poszukaj świadków zdarzenia i jeśli to możliwe, zdobądź ich dane kontaktowe. Postaraj się znaleźć dowody, które wesprą Twoją skargę, na przykład zaświadczenie od lekarza, potwierdzające obrażenia odniesione w wyniku napaści. Jeśli padłeś ofiarą rasizmu, być może w Twojej okolicy jest organizacja, która zaoferuje Ci pomoc, NCCRI (dane kontaktowe poniżej) będzie mogła zaoferować szczegóły w tej kwestii.

Dalsze informacje i porady:

W celu uzyskania dalszych informacji na temat praw pracowniczych, patrz rozdział "Prawa pracownicze i BHP". NCCRI publikuje bardzo przydatną broszurę informacyjną „Seeking Advice and Redress Against Racism in Ireland”

Strona internetowa: www.nccri.ie

Zgłaszanie incydentów o podłożu rasistowskim

NCCRI

Third Floor

Jervis House

Jervis Street

Dublin 1

Telefon: + 353 1 858 8000

Fax: + 353 1 872 7621

Email: info@nccri.ie

Strona internetowa: www.nccri.ie

Ten rozdział został napisany we współpracy z NCCRI.

Wykaz Skróków

CWO

(z ang. – *Community Welfare Officer*) pracownik pomocy społecznej. Pracownicy pomocy społecznej odpowiedzialni są za oszacowanie dochodu osób, które ubiegają się o świadczenia z programu Specjalnej Pomocy Socjalnej. Patrz rozdział Formy Pomocy Socjalnej, by dowiedzieć się więcej na temat Specjalnej Pomocy Socjalnej.

EEA

(z ang. – *European Economic Area*) Europejski Obszar Gospodarczy. Europejski Obszar Gospodarczy obejmuje wszystkie kraje Unii Europejskiej oraz Islandię, Lichtenstein i Norwegię.

FÁS

To państwowa agencja zajmująca się zatrudnieniem oraz szkoleniami zawodowymi.

HSE

(z ang. – *Health Service Executive*) czyli Zarząd Służby Ochrony Zdrowia HSE odpowiedzialne jest za służbę zdrowia w Irlandii.

PRSI

(z ang. – *Pay Related Social Insurance*) czyli ubezpieczenie społeczne zależne od dochodów. PRSI jest składką płaconą przez pracodawców oraz pracowników w Irlandii na rzecz funduszu narodowego. Fundusz ten pomaga finansować system świadczeń socjalnych. Ilość składek PRSI, które opłaciłeś, będzie decydować o kwotach świadczeń, jakie możesz otrzymać w formie pomocy socjalnej. Płacenie składek PRSI przez pracowników i pracodawców jest obowiązkowe.

PAYE

Większość pracowników w Irlandii płaci podatki poprzez system PAYE (ang. *Pay As You Earn* – płac w miarę, jak zarabiasz). Oznacza to, że Twój pracodawca potrąca z Twojej pensji kwotę podatku i płaci ją bezpośrednio urzędowi skarbowemu. Urząd skarbowy zajmuje się zbieraniem podatków od obywateli w imieniu rządu irlandzkiego.

NUMER PPS

(z ang. – *Personal Public Service*) numer dostępu do usług publicznych. Jest to specjalny numer identyfikujący osobę fizyczną, który pomaga w Irlandii w dostępie do świadczeń socjalnych, usług publicznych oraz informacji. Patrz w rozdziale *Szukanie pracy*.

VEC

(z ang. – *Vocational Educational Committee*) Komisja Szkolnictwa Zawodowego. Komisje te są agencjami Ministerstwa Edukacji i Nauki. W Irlandii działają 33 lokalne komisje, które oferują zainteresowanym różne programy edukacyjne i szkoleniowe.

SIPTU

(z ang. – *Services Industrial Professional & Technical Union*). Centralny Związek Zawodowy. Jest to jeden z największych związków zawodowych w Irlandii. W celu uzyskania dalszych informacji, patrz rozdział *Prawa pracownicze i BHP*.

Dane Kontaktowe

Organizacje pozarządowe, które oferują informacje dla nowoprzybyłych (NGOs).

Emigrant Advice

1 Cathedral St.
Dublin 1

Telefon: + 353 1 873 2844

Email: info@emigrantadvice.ie

Strona internetowa: www.emigrantadvice.ie

Polish Information & Culture Centre in Dublin Ltd.

56-57 Gardiner St. Lower
Dublin 1

Telefon: + 353 1 819 6535

Email: info@polishcentre.ie

Strona internetowa: www.polishcentre.ie

Migrant Rights Centre Ireland

55 Parnell Square West
Dublin 1

Telefon: + 353 1 889 7570

Email: info@mrci.ie

Strona internetowa: www.mrci.ie

Immigrant Council of Ireland

2 St. Andrew St.
Dublin 2

Telefon: + 353 1 674 0200

Email: info@immigrantcouncil.ie

Strona internetowa: www.immigrantcouncil.ie

Związki Zawodowe

SIPTU
Liberty Hall
Dublin 1

Telefon: + 353 1 858 6389

Email: info@siptu.ie

Strona internetowa: www.siptu.ie

CITIZENS INFORMATION CENTRES

Ośrodki Informacji Obywatelskiej oferują bezstronne informacje na temat wszystkich praw obywatelskich w około 100 biurach w całej Irlandii. Nie musisz być obywatelem Irlandii, aby móc skorzystać z ich usług.

Centrum Dublina

13a Upper O'Connell Street
Dublin 1

Telefon: + 353 1 809 0633

Cork

Citizens Information Centre
80 South Mall
Cork

Telefon: + 353 21 427 7377

LUB

Telefon: + 353 21 427 7518

Galway

Galway Citizens Information Centre
Augustine House
St Augustine Street
Galway City

Telefon: + 353 91 563 344

Limerick

Limerick Citizens Information Centre
54 Catherine Street
Limerick City

Telefon: + 353 61 311 444

Waterford

Waterford Citizens Information Centre
37 Lower Yellow Road
Waterford City

Telefon: + 353 51 351 133

Aby dowiedzieć się, gdzie znajduje się najbliższe biuro, wejdź na stronę: www.comhairle.ie

MINISTERSTWA I AGENCJE RZĄDOWE

Department of Education and Science

Marlborough St.

Dublin 1

Telefon: + 353 1 889 6400

Email: info@education.gov.ie

Strona internetowa: www.education.ie

Department of Enterprise, Trade & Employment

23 Kildare St.

Dublin 2

Telefon: + 353 1 631 2121

Email: info@entemp.ie

Strona internetowa: www.entemp.ie

Department of Social & Family Affairs

(biura w różnych miejscach Dublina)

Telefon: + 353 1 874 8444

Strona internetowa: www.welfare.ie

Aby dowiedzieć się czegoś więcej na temat jednego z lokalnych biur pomocy socjalnej, zadzwoń pod numer Ministerstwa lub wejdź na jego stronę internetową.

Department of Environment, Heritage & Local Government

Custom House

Dublin 1

Telefon: + 353 1 888 2000

Email: press-office@environ.ie

Strona internetowa: www.environ.ie

HSE (Health Service Executive)

Oak House

Limetree Avenue

Millennium Park

Naas

Co. Kildare

Telefon: + 353 45 880 400

Email: info@hse.ie

Strona internetowa: www.hse.ie

URZĘDY SKARBOWE (REVENUE – TAX OFFICE)

Poniżej zamieszczamy listę numerów specjalnych dla poszczególnych rejonów Irlandii, dla płatników podatku PAYE. Z numerów tych można skorzystać jedynie będąc w Irlandii.

Jeśli dzwonisz z zagranicy, dzwoń pod numer +353 1 647 4444

Dublin City & County: 1890 33 24 55

Clare, Cork, Kerry & Limerick: 1890 22 24 25

Meath, Kildare, Laois, Tipperary, Waterford, Wexford, Wicklow, Kilkenny & Carlow: 1899 44 44 25

Donegal, Leitrim, Sligo, Mayo, Galway, Roscommon, Longford, Offaly, Cavan, Monaghan, Westmeath & Louth: 1890 77 74 25